

SMJERNICE

OKVIR ZA MJERENJE PRISTUPA PRAVDI, UKLJUČUJUĆI SPECIFIČNE IZAZOVE SA KOJIMA SE SUOČAVAJU ŽENE

Prijevod sufinansira
Evropska unija

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

SMJERNICE

OKVIR ZA MJERENJE
PRISTUPA PRAVDI,
UKLJUČUJUĆI SPECIFIČNE
IZAZOVE SA KOJIMA SE
SUOČAVAJU ŽENE

IZRADU DOKUMENTA NARUČILA JE
AGENCIJA UN WOMEN I
VIJEĆE EVROPE

New York, juli 2016.

Prijevod sufinansira
Evropska unija

IZRAZI ZAHVALNOSTI

Autor ovog izvještaja je Teresa Marchiori, konsultantica za rodna pitanja i pravosuđe.

Posebnu zahvalnost izražavamo Evropskom sudu za ljudska prava, Međunarodnom udruženju žena sutkinja, Svjetskom projektu pravde i Švicarskom saveznom uredu za rodnu ravnopravnost na njihovim korisnim komentarima i doprinosu koji su dali u izradi ovog izvještaja

SADRŽAJ

SKRAĆENICE	6
1 UVOD	7
1.1. Historijat	7
1.1.1. Težište na pravosudnim sistemima	7
1.1.2. Pristup pravdi	7
1.1.3. Mjerenje pristupa	7
1.1.4. Specifičnost ženskog iskustva pravosuđa	7
1.2. Nov razvojni okvir	8
1.2.1. Agenda za održivi razvoj nakon 2015. godine: novi prostor za pravdu	8
1.2.2. Opće preporuke CEDAW Komiteta o pristupu žena pravdi	9
1.2.3. Mjerenje napretka u borbi protiv nasilja nad ženama	9
1.3. Svrha i organizacija izvještaja	10
2 SAGLEDAVANJE POSTOJEĆIH INDIKATORA ZA MJERENJE PRISTUPA PRAVDI: MAPIRANJE I ANALIZA	11
2.1. Metodologija	11
2.1.1. Izvori	11
2.1.2. Utvrđivanje i organizovanje indikatora	12
2.2. Mapiranje postojećih indikatora pomoću kojih se mjeri pristup pravdi	14
Tabela 2.1. Indikatori pristupa pravdi	14
Tabela 2.2. Rodno zasnovano nasilje – indikatori pristupa pravdi	46
Tabela 2.3. Policija	58
Tabela 2.4. Službe vlade	64
Tabela 2.5. Indikatori pristupa pravdi koji se oslanjaju na administrativne podatke	65
2.3. Nedostaci u postojećim mjerama pristupa pravdi	77
2.3.1. Fokus na indikatorima onoga što sistem nudi i osnovnih sredstava	77
2.3.2. Pravne potrebe i prepreke pristupu	77
2.3.3. Svijest o pravima, pravnim lijekovima, institucijama i pravnoj pismenosti	77
2.3.4. Pravosudni ishodi	77
2.4. Integriranje roda u indikatore pristupa pravdi – nedostatak raščlanjivanja podataka i rodno osjetljivih analiza podataka	78
2.4.1. Geografska i ekonomska dostupnost	78
2.4.2. Pristup pravnom savjetovanju, zastupanju i pravnoj pomoći	78
2.4.3. Rodna obuka za pravne i pravosudne profesionalce	78
2.4.4. Promjena paradigme u prikupljanju i analizi podataka	78
3 PREDLOŽENI INDIKATORI ZA MJERENJE PRISTUPA PRAVDI UKLJUČUJUĆI SPECIFIČNE IZAZOVE S KOJIMA SE ŽENE SUOČAVAJU	80
3.1. Svrha i metodologija	80
3.1.1. Svrha	80
3.1.2. Struktura	81
3.1.3. Mjerenje nedržavnog pravosuđa	81
3.1.4. Odabir indikatora	81
3.2. Skup predloženih indikatora za mjerenje pristupa pravdi uključujući specifične izazove s kojima se suočavaju žene	83
3.2.1. Pogodno okruženje	83
3.2.2. Ono što pravosudni sistem nudi	85
3.2.3. Šta se traži od sistema	92
OKVIRI	
Okvir 1. Indikatori pristupa pravdi koji se koriste i/ili oslanjaju na podatke vlada	75
Okvir 2. Trendovi i praznine u indikatorima koje koriste i/ili koji se oslanjaju na podatke koje prikupljaju vlade	79
ANEKS: PERSPEKTIVNI PRISTUPI POBOLJŠANJU PRAVDI ZA ŽENE	96
BIBLIOGRAFIJA	99
ZAVRŠNE NAPOMENE	101

SKRAĆENICE

CEDAW:	Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena
CEPEJ:	Evropska komisija za efikasnost pravosuđa
CEVI:	Komitet eksperata pri mehanizmu za praćenje Konvencije iz Belema u Parau
DEMI:	Defensoría de la Mujer Indígena (Ured za pravnu pomoć domorodačkim ženama)
DHS:	Demografska i zdravstvena istraživanja
ECLAC:	Ekonomska komisija za Latinsku Ameriku i Karibe
EIGE:	Evropski institut za rodnu ravnopravnost
FRA:	Agencija Evropske unije za osnovna prava
GLSS:	Anketa o životnom standardu Gane
GREVIO:	Ekspertna grupa za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija)
LSMS:	Studija o mjerenju životnog standarda
MESECVI:	Mehanizam za praćenje Međuameričke konvencije o sprečavanju, kažnjavanju i eliminisanju nasilja nad ženama, Konvencija iz Belema u Parau
MDGs:	Milenijski razvojni ciljevi
NVO:	Nevladina organizacija
OAS:	Organizacija američkih država
OEA:	Organización de los Estados Americanos
OECD:	Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj
PEKKA:	Pemberdayaan Perempuan Kepala Keluarga (Osnaživanje porodica na čelu sa ženama)
SDGs:	Ciljevi održivog razvoja
SIEH:	Sistema Integrado de Encuestas de Hogares (Integrirani sistem anketiranja domaćinstava)
SIGI:	Socijalne institucije i rodni indeks
UNDP:	Razvojni program Ujedinjenih nacija
UNODC:	Ured Ujedinjenih nacija za droge i kriminal
UNROLI:	Indikatori vladavine prava Ujedinjenih nacija
USAID:	Američka agencija za međunarodni razvoj
WBL:	Žene, biznis i pravo
WJP:	Svjetski projekt pravde

UVOD

1.1.

Historijat

1.1.1. Težište na pravosudnim sistemima

Posljednjih godina međunarodna zajednica stavlja sve više fokusa na unapređenje pravosudnih sistema unutar zemalja. Kroz djelovanje vlada i međunarodnih aktera postignut je svojevrsni zamah na jačanju pravnog okvira i pravosudnih institucija za borbu protiv korupcije, privlačenje investicija, ispravljanje nejednakosti, poboljšanje sigurnosti i proširenje pristupa Osnovna sredstvima za građane. Pridavanje veće pažnje sektoru i provođenje većeg broja intervencija izrodilo je potrebu za osmišljavanjem boljih alata za procjenu pravosudnog sistema da bi se utvrdili glavni elementi koji utiču na rad pravosudnog aparata. Think tankovi i međunarodne organizacije koje rade u ovoj oblasti pomogle su u utvrđivanju velikog broja indikatora pomoću kojih se ocjenjuju različiti aspekti pravosudnih sistema. Vlade, civilno društvo i međunarodni partneri trenutno koriste postojeće indikatore za procjenu pravosudnih sistema i praćenje napretka prema specifičnim ciljevima i zadacima, kao i za postavljanje standarda prema kojima se može mjeriti poštivanje vladavine prava i dokumentovano pratiti trendovi.

1.1.2. Pristup pravdi

U kontekstu sve većeg interesovanja i angažmana u oblasti reforme i jačanja pravosudnih sistema, sposobnost građana da pristupe pravosudnim institucijama kako bi riješili svoja nezadovoljstva i sporove smatra se ključnim elementom razvoja, ljudskih prava, demokratije i vladavine prava.

Unutar široke definicije na koju se oslanjamo u ovom izvještaju, pristup pravdi podrazumijeva sve one elemente koji građanima omogućavaju traženje zadovoljenja i zaštite njihovih prava. Ti elementi odnose se na pravni okvir koji predviđa sveobuhvatna i jednaka prava za sve građane u skladu sa standardima međunarodnog prava, prošireno pravno znanje i pismenost među građanima, dostupnost priuštivih i kvalitetnih usluga pravnog savjetovanja i zastupanja, dostupnost mehanizama za rješavanje sporova koji su pristupačni, priuštivi, blagovremeni, efikasni, djelotvorni, nepristrasni, pouzdani i nekoruptivni i koji

primjenjuju pravila i procedure u skladu sa međunarodnim standardima u oblasti ljudskih prava, te dostupnost efikasnih i nepristrasnih mehanizama za izvršenje sudskih odluka.¹ Primjenom pristupa koji je zasnovan na pravima u ovom izvještaju, pristup pravdi može se posmatrati i kao kapacitet "nosioca dužnosti" (tj. institucija kojima je povjerena nadležnost i dužnost da sprovedenje pravde) da osigura pristup i sposobnosti "nosioca prava" (tj. pojedinaca i subjekata koji imaju pravo da traže i dobiju zadovoljenje pravde) da realizuju svoja prava kroz pristup uslugama pravosudnog sistema.²

1.1.3. Mjerenje pristupa

Pristup pravdi tema je kojom su se bavile brojne studije i procjene praćene izradom i primjenom indikatora za monitoring napretka i prikupljanje podataka o elementima koji ometaju, odnosno jačaju sposobnost građana da pristupe pravosudnim sistemima. Veliki broj indikatora odnosi se na "mjere institucionalnog učinka i usklađenosti sa međunarodnim normama, ankete o iskustvima i percepciji korisnika, opširne indekse i "skupove" indikatora kojima se nastoje prikupiti različiti koncepti (Berg i Desai 2013). Indikatori mogu dati uvid u ono što pravosudni sistem nudi (institucije i pojedinci koji pružaju pravosudne usluge), odnosno ono što se očekuje od pravosudnog sistema (korisnici usluga).

1.1.4. Specifičnost ženskog iskustva pravde

Pravo žena i muškaraca na ravnopravnost pred zakonom i jednak pristup mehanizmima za rješavanje sporova zajamčeno je brojnim međunarodnim instrumentima, prema kojima je pravo na pristup pravdi univerzalno ljudsko pravo čije se ostvarivanje mjeri uzimajući u obzir rodne karakteristike iskustva svakog pojedinca.³

Brojne studije i izvještaji međunarodnih aktera⁴, uključujući UN, Svjetsku banku, Vijeće Evrope i Komitet UN-a za ukidanje diskriminacije žena, navode jedinstvene izazove s kojim se susreću žene u procesu ostvarivanja pristupa pravdi i važnost procjene tih izazova. U svim ovim dokumentima spominje se nedostatak podataka pomoću kojih se može izmjeriti pristup žena pravdi i podataka o uspješnim intervencijama,

čemu treba što prije posvetiti pažnju. Bez obzira što se u razvojnom diskursu sve više tematizira pristup pravdi, malo je statističkih dokaza koji ukazuju na specifičnost ženskog iskustva prava i pravde, kako iz ugla korisnica tako i iz ugla pružateljica usluga.⁵ Opće je prihvaćena činjenica da je ženama u prosjeku teže da ostvare pristup institucionalnim mehanizmima za ostvarivanje i zaštitu njihovih prava i pravično rješavanje njihovih pritužbi. Iako brojne prepreke koje ograničavaju pristup pravdi proizilaze iz faktora koji nisu rodno zasnovani (poput siromaštva, nepismenosti, nepoznavanja službenog jezika i nedovoljnog poznavanja prava), te prepreke više pogađaju žene nego muškarce. Kombinacija društvenih i institucionalnih prepreka usložnjava poteškoće sa kojima se žene suočavaju u pristupu pravosudnim institucijama – u različitim kvartilima prihoda, nivoima obrazovanja i etničkim grupama – što stvara još veće prepreke u pristupu i stvara dodatni zamor, čineći žene ranjivijim u toku sudskog postupka. Diskriminatorni zakoni i socijalna stigma kao svojevrsna prepreka rodno su zasnovani, što drastično povećava jaz u pristupu.

1.2.

Nov razvojni okvir

1.2.1. Agenda za održivi razvoj nakon 2015. godine: novi prostor za pravdu

Generalna skupština UN-a usvojila je 25.09.2015. godine Rezoluciju 70/1, „Promijenimo naš svijet: Program održivog razvoja do 2030.“ U Rezoluciji je definisano 17 ciljeva održivog razvoja (SDGs) i 169 podciljeva kojima se zemlje članice obavezuju na realizaciju novog okvira održivog razvoja do 2030. godine. Novi okvir, zasnovan na iskustvu u proteklih deset godina, uključujući realizaciju milenijskih razvojnih ciljeva (MDG), prepoznaje da samo miroljubiva i pravedna društva mogu doprinijeti održivom razvoju i da je funkcionalan i dostupan pravosudni sistem sam po sebi ključni element razvoja i faktor koji omogućava realizaciju drugih razvojnih ciljeva. Ostvarivanje pravde za sve definisano je kao prioritet u novom programu, što je pristup pravdi učinilo još relevantnijim. Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena također su visoko na listi prioriteta. U preambuli Rezolucije 70/1 stoji da „[17 ciljeva održivog razvoja i 169 pridruženih podciljeva] predviđaju realizaciju ljudskih prava za sve i postizanje rodne ravnopravnosti i osnaživanje svih žena i djevojčica“⁶

Novi okvir, zasnovan na iskustvu u proteklih deset godina, uključujući realizaciju milenijskih razvojnih ciljeva (MDG), prepoznaje da samo miroljubiva i pravedna društva mogu doprinijeti održivom razvoju i da je funkcionalan i dostupan pravosudni sistem sam po sebi ključni element razvoja i faktor koji omogućava realizaciju drugih razvojnih ciljeva. Ostvarivanje pravde za sve definisano je kao prioritet u novom programu, što je pristup pravdi učinilo još relevantnijim. Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena također su visoko na listi prioriteta. U preambuli Rezolucije 70/1 stoji da „[17 ciljeva održivog razvoja i 169 pridruženih podciljeva] predviđaju realizaciju ljudskih prava za sve i postizanje rodne ravnopravnosti i osnaživanje svih žena i djevojčica.“⁶

Ciljevi održivog razvoja 16, 5 i 17 od posebnog su značaja za ovu studiju. Cilj 16 predviđa predanost „[p]romovisanju miroljubivih i uključivih društva za održivi razvoj, osiguranju pristupa pravdi za sve i izgradnji djelotvornih, odgovornih i uključivih institucija na svim nivoima.“ Podcilj 16.3 odnosi se na promovisanje „vladavine prava na nacionalnom i međunarodnom nivou“ i osiguranje „jednakog pristupa pravdi za sve“. Podciljevi 16.5, 16.6 i 16.7. predviđaju poboljšanje efikasnosti, transparentnosti, inkluzivnosti i zastupljenosti institucija u svrhu „smanjenja korupcije“ (16.5), razvoja „efikasnih, odgovornih i transparentnih institucija na svim nivoima“ (16.6) i stvaranje „responzivnog, inkluzivnog, participatornog i reprezentativnog odlučivanja na svim nivoima“ (16.7). Ključni element sposobnosti nekog pojedinca da zahtijeva ostvarivanje svojih prava i pristupa pravdi je zakonsko priznavanje identiteta, što podrazumijeva upisivanje rođenja u matičnu knjigu, kako se navodi u podcilju 16.9. Podcilj 16.b odnosi se na promociju i jačanje nediskriminatornih zakona i politika za održivi razvoj. Cilj 5⁷ predviđa podciljeve koji se bave različitim aspektima rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena i djevojčica koji su jasno povezani sa pravdom, kao što je eliminacija svih oblika diskriminacije žena i djevojčica u svim dijelovima svijeta (podcilj 5.1), eliminacija svih oblika nasilja nad ženama (5.2), osiguranje učešća žena i jednakih mogućnosti za liderstvo na svim nivoima odlučivanja, ekonomskog i javnog života (5.5), provođenje reformi kako bi se ženama osigurala jednaka prava na ekonomske Osnovna sredstva, imovinu, finansijske usluge, naslijeđe i prirodne Osnovna sredstva (5.a), i u konačnici, usvajanje i unapređenje kvalitetnih politika i provedivih zakona za promociju rodne

ravnopravnosti i osnaživanje svih žena i djevojčica na svim nivoima (5.c).

U novom okviru naglasak je stavljen i na kreiranje smislenih, mjerljivih i tehnički ispravnih indikatora za praćenje napretka ka ostvarivanju svakog cilja i podcilja te prikupljanje „pouzdanih i pravovremenih skupova podataka, [kroz] nove i netradicionalne izvore podataka“ (UN 2014), dok je „šire i sistematsko raščlanjivanje podataka“ navedeno kao ključno za otkrivanje nejednakosti i osmišljavanje intervencija zasnovanih na dokazima koje istinski zadovoljavaju potrebe najugroženijih (Panel uglednih ličnosti na visokom nivou u vezi sa Razvojnoum agendom nakon 2015. godine, 2013). Cilj 17, u kojem su navedeni načini implementacije agende, obuhvata ove elemente u podcilju 17.18, koji poziva na jačanje kapaciteta zemalja u razvoju „da značajno povećaju dostupnost visokokvalitetnih, pravovremenih i pouzdanih podataka razvrstanih prema prihodu, spolu, dobi... i drugim karakteristikama koje su relevantne u nacionalnim kontekstima“. U konačnici, cilj 17.19 predviđa opredijeljenost međunarodne zajednice da se „oslanja na postojeće inicijative u osmišljavanju metoda mjerenja napretka ka održivom razvoju“.

1.2.2. Opće preporuke CEDAW Komiteta o pristupu žena pravdi

Opća preporuka br. 33 CEDAW Komiteta dodatno ističe značaj pristupa pravdi za sve u novoj razvojnoj agendi jer se bavi pristupom žena pravdi. Komitet u preporuci utvrđuje šest ključnih komponenti pristupa pravdi (CEDAW Komitet, 2015: 5-6):

- pravednost, odnosno nesmetana mogućnost žena da pristupe pravdi i traže ostvarivanje svojih prava prema CEDAW;
- dostupnost, što podrazumijeva postojanje sudova i kvazisudskih organa na cijelom teritoriju države, uključujući ruralna i udaljena područja;
- pristupačnost, što znači da pravosudni sistemi trebaju biti sigurni, priuštivi, fizički pristupačni ženama te prilagođeni i primjereni potrebama žena;
- dobar kvalitet, što podrazumijeva elemente kao što su kompetentnost, efikasnost, nezavisnost, nepristrasnost i pravovremenost, između ostalog;
- pružanje validnih i razumnih pravnih lijekova;

- odgovornost pravosudnog(ih) sistema.

Prikupljanje podataka i korištenje indikatora mjere su koje CEDAW Komitet preporučuje za poboljšanje pristupa žena pravdi. Konkretno, da bi se poboljšala odgovornost, državama se preporučuje da prikupljaju podatke o aspektima pristupa pravdi, uključujući, između ostalog, broj i geografsku raspoređenost mehanizama za rješavanje sporova i advokata; broj i rodnu raspoređenost profesionalaca koji rade u pravosudnim i kvazipravosudnim organima; i vrstu, broj, dužinu i ishod predmeta koje su pokrenuli i procesuirali pravosudni i kvazipravosudni organi, sve razvrstano prema spolu podnosioca pritužbe. Također se preporučuju kvalitativne studije i kritičke rodne analize kako bi se saznalo više o faktorima koji ometaju ili poboljšavaju pristup žena pravdi te kako bi se informisale politike usmjerene na poboljšanje odgovornosti pravosudnog sistema (Ibid: 10). Kreiranje indikatora za mjerenje pristupa žena pravdi naglašava se u preporukama Komiteta koje se odnose na poboljšanje kvaliteta pravde (ibid: 8).

1.2.3. Mjerenje napretka u borbi protiv nasilja nad ženama

Alati za procjenu i mjerenje također su kreirani i za mjerenje napretka odgovora države na nasilje nad ženama. Organizacija američkih država (OAS) nedavno je dovršila rad na definisanju indikatora za praćenje napretka država članica u provedbi konvencije, posredstvom mehanizma za praćenje implementacije Međameričke konvencije o sprečavanju, kažnjavanju i eliminisanju nasilja nad ženama, Konvencija iz Belema u Parau (MESECVI). Skup indikatora obuhvata strukturalne indikatore pomoću kojih se ocjenjuje postojanje pravnih i institucionalnih okvira u državi koji omogućavaju ostvarivanje i zaštitu prava žena u skladu sa Konvencijom, s posebnim osvrtom na „domaće zakone koji se odnose na pravo na život bez nasilja i institucionalne mehanizme koji promovišu i implementiraju te zakone“ (OAS, 2013): 7); procesne indikatore za mjerenje obima u kojem politike, planovi i strategije promovišu realizaciju konkretnih prava prema Konvenciji; i indikatore ishoda pomoću kojih se „mjeri stvarni učinak državnih strategija, programa i intervencija u kontekstu garancija koje se odnose na prava žena“ (ibid). Ovaj skup indikatora će koristiti države članice Konvencije iz Belema u Parau za praćenje napretka u implementaciji Konvencije i izvještavanje u vezi s tim.

Konvencija Vijeća Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija) stupila je na snagu 1. avgusta 2014. godine i predviđa procedure za praćenje pomoću kojih se vrši procjena napretka država članica u realizaciji prava iz Konvencije. U tu svrhu osnovano je tijelo nezavisnih eksperata, Ekspertna grupa za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (GREVIO). Konvencija predviđa obaveze država članica u pogledu istraživanja i prikupljanja podataka. Konkretno, u članu 11. države članice se obavezuju da „prikupljaju relevantne statističke podatke u redovnim vremenskim razmacima o slučajevima svih vidova nasilja obuhvaćenih Konvencijom“ i da „nastoje provoditi ankete među stanovništvom u redovnim vremenskim razmacima radi procjene prevalencije i trendova svih oblika nasilja obuhvaćenih Konvencijom.“ (Vijeće Evrope, 2016). Strane su također dužne da periodično obavještavaju GREVIO o svom napretku u implementaciji Konvencije i dostave prikupljene podatke o oblastima koje Konvencija pokriva.⁸

1.3. Svrha i organizacija izvještaja

U kontekstu svega navedenog, svrha ovog izvještaja je unapređenje aktualnog diskursa o indikatorima pristupa pravdi kroz mapiranje aktivnosti koje se trenutno provode u svrhu prikupljanja podataka i alata za mjerenje te predlaganje indikatora koje vlade, civilno društvo i međunarodne organizacije mogu koristiti za procjenu dostupnosti pravosudnog sistema svim građanima, s posebnim osvrtom na prepreke koje ženama otežavaju taj pristup.

Ostatak izvještaja je podijeljen u dva dodatna dijela. Dio II je posvećen mapiranju i analizi postojećih indikatora pomoću kojih se mjeri pristup pravdi. U prvom odjeljku objašnjava se metodologija mapiranja i utvrđivanja indikatora. U drugom odjeljku sadržane su tabele sa indikatorima pristupa pravdi koji su sačinjeni na osnovu uzorka izvora. U trećem odjeljku se analiziraju nedostaci u postojećim indikatorima i utvrđuju aspekti pristupa pravdi koji bi se mogli dodatno istražiti; u četvrtom odjeljku navode se pristupi koji bi mogli pomoći da se bolje utvrde prepreke s kojima se žene susreću u pristupu pravdi i odgovori na njihove potrebe.

U konačnici, Dio III sadrži prijedlog skupa indikatora pomoću kojih je moguće obuhvatiti one aspekte pristupa pravdi koji posebno utječu na žene te rodni jaz u pristupu pravdi i prepreke s kojima se žene susreću u nastojanju da ostvare pristup pravdi. Prvi odjeljak ovog dijela objašnjava metodologiju korištenu za odabir i predstavljanje indikatora dok drugi odjeljak sadrži listu predloženih indikatora i obrazloženje za njihov odabir.

SAGLEDAVANJE POSTOJEĆIH INDIKATORA ZA MJERENJE PRISTUPA PRAVDI: MAPIRANJE I ANALIZA

2.1.

Metodologija

2.1.1. Izvori

Mapiranje postojećih indikatora pomoću kojih se vrši procjena pristupa pravdi provedeno je kako bi se utvrdio trenutni status pristupa mjerama pravde kroz sagledavanje indikatora koje trenutno koriste međunarodne organizacije, civilno društvo i vlade.

Provedena je i analiza dokumentacije koja se odnosi na postojeće izvore indikatora pristupa pravdi. Analizom je obuhvaćen veliki broj različitih izvora uključujući: skupove globalnih indikatora koji se koriste za procjenu poštivanja vladavine zakona u zemljama, njihovu poslovnu konkurentnost, rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena; nacionalne ankete domaćinstava i javnog mnijenja; indikatore koje koriste nacionalni uredi za statistiku, odjeli suda koji se bave statistikom i međunarodne konvencije.

Imajući u vidu veliki broj postojećih indikatora o pristupu pravdi i nepraktičnost navođenja svakog pojedinačnog indikatora, odlučeno je da se predoči uzorak postojećih indikatora, a ne njihova sveobuhvatna lista. Ovi izvori su odabrani s ciljem pružanja izbalansiranog uzorka indikatora pristupa pravdi koji koriste multilateralne organizacije (globalne i regionalne), organizacije civilnog društva i domaće vlade. Uzorak, uključujući indikatore koji koriste ili su osmislile nacionalne vlade (posredstvom statističkih agencija ili na drugi način) trebao bi da odražava regionalnu raznolikost. Uzimajući u obzir svrhu ovog izvještaja koji je otvoren za sugestije i reviziju od strane partnera, mapiranjem se mogu obuhvatiti i dodatni izvori,

te se partneri i zainteresovane strane pozivaju da u tom pogledu daju svoje prijedloge.⁹

Za mapiranje su korišteni sljedeći izvori:

- Afrobarometer;
- Konvencija Vijeća Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici
- Demografska i zdravstvena istraživanja (DHS);
- Ekonomska komisija za Latinsku Ameriku i Karibe (ECLAC) i njeno Odjeljenje za baze podataka i statističke publikacije, CEPALSTAT;
- Evropska komisija za efikasnost pravosuđa (CEPEJ - Vijeće Evrope)
- Evropski institut za prevenciju i kontrolu kriminala, povezan sa UN (HEUNI) – *Evropski izvornik statistike o kriminalu i krivičnom pravosuđu*, 5. izdanje;
- Mehanizam za praćenje Konvencije iz Belema u Parau (MESECVI) – „Indikatori napretka za mjerenje implementacije Međuameričke konvencije o sprečavanju, kažnjavanju i eliminaciji nasilja nad ženama, Konvencija iz Belema u Parau, usvojena od strane Komiteta eksperata (CEVI) 21. maja 2013.“;
- Agencija Evropske unije za osnovna prava (FRA) – „Anketa o dobrobiti i sigurnosti žena u Evropi“;
- Global Integrity – Izvještaj Global Integrity-a;
- Vlada Mongolije – „Ostvarivanje milenijjskih razvojnih ciljeva, Peti nacionalni izvještaj o napretku“ (2013);
- Državni zavod za statistiku – “Annuaire statistique du Cameroun” (2013);

- Nacionalni centar za pristup pravdi - Indeks pravde;
- Državni biro za statistiku Kenije – Činjenice i brojke o Keniji 2014.;
- Svjetska banka - Studija o mjerenju životnog standarda;
- Centralna statistička agencija, Etiopija - Socioekonomska anketa u ruralnim sredinama 2011/12;
- Statistička služba Gane - Anketa o životnom standardu Gane, 6. ciklus (2014);
- Državni zavod za statistiku Gvatemale - Nacionalna anketa o životnim uslovima (2000);
- Državna direkcija za statistiku, Istočni Timor – Anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2007) i Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008);
- Agencija za statistiku BiH, Republički zavod za statistiku Republike Srpske, Federalni zavod za statistiku Federacije BiH – Anketa o mjerenju životnog standarda 2004. (Talas 4);
- Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) - Socijalne institucije i rodni indeks SIGI;
- Indikatori vladavine prava Ujedinjenih nacija (UNROLI);
- Rodna statistika Ujedinjenih nacija;
- Rodni indikatori Svjetske banke;
- Indikatori Svjetskog projekta pravde (WJP);
- Žene, biznis i pravo (WBL).

2.1.2. Utvrđivanje i organizovanje indikatora

Pregled izvora obuhvaćenih uzorkom je izvršen kako bi se utvrdili indikatori koji se odnose na pristup pravdi, uključujući i one koji se odnose na rodna pitanja i specifične prepreke u pristupu za žene. Indikatori su navedeni u tabelama od 2.1. do 2.5.

U tabeli 2.1. predstavljeni su indikatori pristupa pravdi, grupisani tematski kroz 15 dimenzija koje odražavaju lanac pravde i zasnovane su na širokom poimanju pristupa pravdi, od materijalnih prava i privilegija i fizičku, ekonomsku i intelektualnu dostupnost sudova, pa sve do pravičnih i efikasnih postupaka, odgovornosti, transparentnosti i nepostojanja korupcije u pravosudnim institucijama.

Dimenzije su:

- prava i privilegije;
- pravna pomoć i zastupanje;
- pravno znanje i pismenost/stavovi i percepcije o zakonu i sistemima pravde;
- glavna pravna pitanja u kojima učestvuju građani/poduzete radnje/ishodi/kontakt s krivičnim pravosuđem;
- povjerenje u institucije pravde/zadovoljstvo radom institucija pravde;
- pristupačnost institucija pravde;
- procedure;
- mehanizmi za ulaganje žalbe;
- nezavisnost pravosuđa;
- korupcija;
- transparentnost i odgovornost;
- izvršenje sudskih odluka;
- kapacitet pravosudnog sistema;
- specijalni sudovi i procedure; alternativno rješavanje sporova.

U tabelama su date sljedeće informacije o indikatorima:

- subjekt koji je izradio/koristi indikator: organizacija ili vlada koja je osmislila indikator i/ili ga koristi da procijeni pristupačnost pravosudnog sistema;
- izvori podataka: podaci na koje se svaki indikator oslanja, uključujući objektivne podatke (kao što su administrativni podaci i podaci s terena i pregled dokumentacije) i subjektivni podaci (kao što su ankete domaćinstava i javnog mnijenja, razgovori i ankete sa stručnim osobama).
- sektor unutar sektora pravde na koji se indikator odnosi: da li indikator pokriva građanske, krivične, upravne, ustavne sudove i zakone ili pravosudni sistem kao cjelinu;
- da li indikator opisuje, odnosno procjenjuje osnovna sredstva, rezultate i ishode: osnovna sredstva su elementi koji omogućavaju pravosudnom sistemu da funkcioniše i pruža usluge (kao što su kadrovski i materijalni Osnovna sredstva, zakoni, propisi, procedure,

mehanizmi i institucije); rezultati su neposredni rezultati i usluge koje pruža pravosuđni sistem (kao što je broj predmeta koje su sudovi riješili ili broj klijenata kojima pomoć pružaju službe pravne pomoći); ishodi su konačni rezultati usluga u pravosuđnom sistemu koji formiraju stavove korisnika i utječu na mogućnost pristupa sistemu (kao što su povjerenje javnosti u pravosuđni sistem i ukupni troškovi postupka); da li indikator opisuje i/ili procjenjuje ono što se traži od sistema, odnosno ono što sistem nudi: „ono što se od sistema traži“ odnosi se na korisnike kojima su usluge pravosuđnog sistema namijenjene, odnosno, prema pristupu zasnovanom na pravima, nosioce prava (svi građani, bez obzira da li su došli u kontakt

sa pravosuđnim sistemom ili ne); „ono što sistem nudi“ odnosi se na zakone i propise, mehanizme i institucije koje čine pravosuđni aparat.

U tabeli 2.2. navedeni su indikatori pristupa pravdi koji se odnose na rodno zasnovano nasilje; tabela 2.3. se odnosi na policiju; tabela 2.4. se odnosi na vladina tijela. U konačnici, u tabeli 2.5. navedeni su indikatori iz prethodnih tabela koji se oslanjaju na prikupljanje administrativnih podataka.

2.2.

Mapiranje postojećih indikatora pomoću kojih se mjeri pristup pravdi

Oznaka boje: Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

TABELA 2.1.
Indikatori pristupa pravdi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
PRAVA I PRIVILEGIJE					
Međunarodni sporazumi čine dio domaćeg pravnog okvira					
Usklađenost domaćih zakona i propisa sa međunarodnim sporazumima i konvencijama o ljudskim pravima	Vlada Mongolije – „Ostvarivanje milenijskih razvojnih ciljeva, Peti nacionalni izvještaj o napretku“ Analiza podataka od strane Državnog ureda za statistiku i Ministarstva za ekonomski razvoj – Siromaštvo i MDG Nacionalni sistem za monitoring i procjenu sa Državnim uredom za statistiku (Izvještaj Mongolije o napretku u ostvarivanju milenijskih razvojnih ciljeva)	Stručna procjena	Ustavno/građansko/krivično/upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Za dodatne indikatore u ovoj kategoriji, vidi tabelu 2.2 (indikatori rodno zasnovanog nasilja)					
Ustavna prava					
Postoji li odredba o nediskriminaciji u ustavu?	Žene, biznis i pravo (WBL)	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Ustavno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoji li u ustavu odredba o zabrani diskriminacije i da li se u njoj izričito navodi rod?	WBL	Anketiranje stručnih osoba	Ustavno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Jamči li ustav jednakost pred zakonom?	WBL	Pregled dokumentacije	Ustavno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Da li je običajno pravo prema ustavu priznato kao važeći izvor prava?	WBL	Anketiranje stručnih osoba	Ustavno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Ako je običajno pravo valjan izvor prava, da li se smatra nevažećim ako krši ustavne odredbe o nediskriminaciji ili jednakosti?	WBL	Pregled dokumentacije	Ustavno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li je personalno pravo prema ustavu priznato kao važeći izvor prava?	WBL	Anketiranje stručnih osoba	Ustavno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Ako je personalno pravo valjan izvor prava, da li se smatra nevažećim ako krši ustavne odredbe o nediskriminaciji ili jednakosti?	WBL	Anketiranje stručnih osoba	Ustavno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Domaće zakonodavstvo i propisi					
<i>Pravni identitet/državljanstvo</i>					
Može li udata/neudata žena podnijeti zahtjev za izdavanje lične karte na isti način kao i muškarac?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Ustavno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Može li udata/neudata žena podnijeti zahtjev za izdavanje pasoša na isti način kao muškarac?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Ustavno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Može li udata/neudata žena prenijeti državljanstvo na svoju djecu kao što to može muškarac?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Ustavno/ građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Može li udata/neudata žena prenijeti državljanstvo na svog supruga koji nije državljanin na isti način kao što to može muškarac?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Ustavno/ građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Može li udata/neudata žena biti "glava domaćinstva" ili "glava porodice" na isti način kao muškarac?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Ustavno/ građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Brak – u zakonu					
Zakonska dob za stupanje u brak - Da li je ista minimalna zakonska dob za stupanje u brak predviđena i za žene i za muškarce?	OECD SIGI	Profil zemlje ¹⁰	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Roditeljski autoritet u braku - Imaju li žene i muškarci jednako pravo da budu zakonski staratelji djeteta tokom braka	OECD SIGI	Profil zemlje	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Roditeljski autoritet u razvodu - Imaju li žene i muškarci isto pravo da budu zakonski staratelji i da imaju pravo na starateljstvo nad djetetom nakon razvoda	OECD SIGI	Profil zemlje	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Moraju li udate žene po zakonu slušati svoje muževe?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Dijele li bračni drugovi zakonsku odgovornost za finansijsko pokriće porodičnih troškova?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Koji je standardni režim u pogledu bračne imovine?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Ko zakonski upravlja imovinom tokom braka?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Ako suprug zakonski upravlja imovinom tokom braka, treba li mu pristanak supruge za veće transakcije?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoje li posebne odredbe koje regulišu bračni dom (transakcije u pogledu bračnog doma)?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Predviđa li zakon vrednovanje nenovčanih doprinosa tokom braka?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Brak – u praksi					
Rani brak Postotak udatih žena u dobi od 15 do 19 godina	OECD SIGI	Sekundarni izvori kvantitativnih podataka	Građansko	Ishod	-
Imovina – u zakonu					
Siguran pristup zemljištu- Jamče li zakoni ženama i muškarcima jednak i siguran pristup korištenju zemljišta, kontroli i vlasništvu nad zemljištem	OECD SIGI	profil zemlje prema SIGI	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Siguran pristup imovini koja nije zemljište - Jamče li zakoni ženama i muškarcima jednak i siguran pristup korištenju imovine koja nije zemljište te kontroli i vlasništvu nad tom imovinom	OECD SIGI	profil zemlje prema SIGI	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li oženjeni muškarci i udate žene/neoženjeni muškarci/neudate žene imaju ista prava na imovinu?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Imovina – u praksi					
Vlasništvo nad domom ili drugom kućom/ poljoprivrednim ili nepoljoprivrednim zemljištem samostalno ili zajedno s nekim drugim	DHS	Anketa domaćinstava - podaci razvrstani po spolu	Građansko	-	Šta se traži od sistema

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
- Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Postojanje vlasničkog lista za bilo koju kuću/ poljoprivredno ili nepoljoprivredno zemljište u vlasništvu	DHS	Anketa domaćin- stava - podaci razvrstani po spolu	Građansko	-	Šta se traži od sistema
Da li je ime ispitanika na vlasničkom listu	DHS	Anketa domaćin- stava - podaci razvrstani po spolu	Građansko	-	
Nasljeđe					
Nasljedna prava za udovice - Uživaju li udovice i udovci jednaka nasljedna prava	OECD SIGI	profil zemlje prema SIGI	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Nasljedna prava kćerki - Da li kćerke i sinovi imaju jednaka nasljedna prava	OECD SIGI	profil zemlje prema SIGI	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Imaju li kćerke i sinovi jednaka prava nasljeđivanja imovine?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Imaju li žene i muškarci preživjeli supružnici jednaka prava nasljeđivanja imovine?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Pristup kreditima					
Pristup finansijskim uslugama - Imaju li muškarci i žene jednak pristup finansijskim uslugama	OECD SIGI	profil zemlje prema SIGI	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Može li neudata žena otvoriti bankovni račun na isti način kao što to može muškarac?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Poslovno pravo					
Može li udata/neudata žena potpisati ugovor na isti način kao što to može muškarac?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Može li udata/neudata žena registrovati posao na isti način kao što to može muškarac?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Sloboda kretanja					
Pristup javnom prostoru - Predviđaju li zakoni ograničenja u pogledu slobode kretanja i pristupa javnim prostorima za žene, kao što je ograničavanje mogućnosti odabi- ra prebivališta, posjećivanja porodice i prijatelja i podnošenja zahtjeva za izdavanje pasoša	OECD SIGI	profil zemlje prema SIGI	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Može li udata/neudata žena putovati izvan svog doma na isti način kao što to može muškarac?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Može li udata/neudata žena putovati van zemlje na isti način kao što to može muškarac?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Može li udata/neudata žena odabrati gdje će živjeti na isti način kao što to može muškarac?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Pravo na rad i s tim povezane privilegije					
Može li se udata/neudata žena zaposliti ili baviti zanatom ili zanimanjem na isti način kao i muškarac?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/ Pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Roditeljske naknade ¹¹ Odlazak u penziju i penziona naknada Radno vrijeme i ograničenja povezana sa vrstom posla Zaštita na radnom mjestu	WBL	Anketiranje stručnih osoba/ Pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Nadležnost i procesna pravila					
Prepoznaje li zakon običajne sudove?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Ustavno/građansko/krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Prepoznaje li zakon personalne sudove?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Ustavno/građansko/krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Ima li iskaz žene istu dokaznu vrijednost kao iskaz muškarca pred sudom?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoji li obeštećenje za žrtve krivičnog djela? Za koju vrstu krivičnog djela? Od čega se sastoji to obeštećenje?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Dostupnost pravne pomoći/zastupanja/besplatne pravne pomoći					
Vjerovatnost da siromašna osoba dobije pravni savjet od advokata, pravnika ili centra za pravnu pomoć	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko/ upravno	Rezultat	Šta sistem nudi
Koliko je vjerovatno da osumnjičeni u pritvoru koji zatraži pristup pravnom savjetovanju zaista i dobije adekvatan pravni savjet od javnog pravobranioca tokom policijskog pritvora/istražnog pritvora/suđenja?	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Koliko je značajan problem nedovoljan broj advokata koje osigurava država, odnosno koji rade pro bono za optužene za krivična djela slabog imovnog stanja?	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Krivično	Uticaj	Šta se traži od sistema
Dostupnost besplatne pravne pomoći za optužene slabog imovnog stanja	UNROLI (fokus na krivičnoj pravdi)	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Dostupnost pravne pomoći za djecu u sukobu sa zakonom	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
U skladu sa zakonom država osigurava pravnog zastupnika optuženima u krivičnim predmetima koji to sebi ne mogu priuštiti	Globalni integritet	Razgovor sa stručnom osobom	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Država u praksi osigurava adekvatno pravno zastupanje optuženima u krivičnim predmetima koji to sebi ne mogu priuštiti	Globalni integritet	Razgovor sa stručnom osobom	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li se dešavalo da ispitanicima (koji su koristili sud u prethodnih pet godina) nije bilo omogućeno da dobiju pravno zastupanje ili savjetovanje	Afrobarometar	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično	Ishod	Šta sistem nudi
Broj advokata koji pružaju usluge građanima koji nisu u mogućnosti da plate za te usluge	Izveštaj Vlade Mongolije o napretku na ostvarivanju milenijskih razvojnih ciljeva	Administrativni podaci	Ustavno/građansko/ krivično/ upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj advokata na 10.000 ljudi koji žive u siromaštvu (mjereno u svakoj državi u SAD-u i uspoređeno sa brojem advokata na 10.000 ljudi koji ne žive u siromaštvu).	The Justice Index	Pregled dokumentacije/ razgovor sa stručnom osobom	Ustavno/građansko/ krivično/ upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li se pravna pomoć odnosi na: <ul style="list-style-type: none"> • zastupanje pred sudom? • pružanje pravnih savjeta u: • krivičnim predmetima? • drugim predmetima osim krivičnih? 	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li pravna pomoć obuhvata plaćanje troškova suda, odnosno izuzeće od plaćanja tih troškova?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Može li se pravna pomoć dodijeliti za pokriće pristojbi koje se odnose na izvršenje sudskih odluka (npr. naknade izvršitelja)?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Može li se pravna pomoć dodijeliti za druge troškove (npr. naknade za tehničke savjetnike ili eksperte, troškove drugih pravnih stručnjaka (notara), ili troškove putovanja)?	CEPEJ	Nacionalni izvještaj	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj predmeta koji su upućeni u rad sudu za koje je odobrena pravna pomoć	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj predmeta koji nisu procesuirani pred sudom (vanparnični predmeti ili predmeti koji nisu izneseni sudu kao što su oni riješeni pravnim savjetovanjem ili alternativnim rješavanjem sporova, ADR) za koje je odobrena pravna pomoć	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko	Rezultat	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
U krivičnim predmetima, može li optuženima/žrtvama koji nemaju dovoljno finansijskih sredstava pomoći besplatni advokat (ili finansiran iz javnog budžeta) i da li mogu izabrati advokata u okviru sistema pravne pomoći?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li se vrši procjena prihoda i imovine za pružanje pravne pomoći podnosiocu zahtjeva?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
U predmetima koji nisu krivični, da li je moguće odbiti zahtjev za pravnu pomoć zbog neosnovanosti predmeta (npr. zbog neosnovanosti radnje ili zato što nema izgleda za uspjeh), i ko donosi odluku o odobravanju ili neodobravanju pravne pomoći?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Ukupan broj advokata koji rade u zemlji, uključujući pravne savjetnike koji ne mogu zastupati svoje klijente pred sudom	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Imaju li advokati monopol na pravno zastupanje?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Kako je organizovana pravna profesija (npr. kroz advokatsku komoru)?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Provodi li se posebna početna obuka i/ili ispit za stupanje u advokatsku profesiju?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoji li obavezni opći sistem za advokate koji predviđa stručnu obuku na radnom mjestu?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li je specijalizacija u nekim pravnim područjima povezana s posebnim osposobljavanjem, nivoima kvalifikacija, posebnim diplomama ili posebnim ovlaštenjima?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Regulisanje advokatskih tarifa	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Podrška strankama koje se same zastupaju	The Justice Index	Pregled dokumentacije/ razgovor sa stručnom osobom	Ustavno/građansko/ krivično/ upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Odgovornost advokata					
Regulisanje standarda kvalitete	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Disciplinski postupci	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Kvalitet pravne pomoći/zastupanja					
Kvalitet pravnog zastupanja koje je općenito dostupno optuženima u krivičnom postupku	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Koliko je značajan problem nekompetentnost advokata koje osigurava država, odnosno koji rade pro bono za optužene za krivična djela koji su siromašni?	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Krivično	Učinak	Šta se traži od sistema
Cijena pravne pomoći/zastupanja					
Koliko bi tipičan advokat naplatio zastupanje klijenta?	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Je li proces skup?	WJP	Upitnik za opću populaciju	Građansko	Ishod	Šta se traži od sistema
PRAVNO ZNANJE I PISMENOST/STAVOVI I PERCEPCIJE O ZAKONU I SISTEMIMA PRAVDE					
Jesu li građani svjesni dostupnih mjera?	WJP	Nije mjereno	Građansko	-	Šta se traži od sistema
Postoje li zvanične internet stranice/portali (npr. ministarstvo pravde) putem kojih šira javnost može imati besplatan pristup pravnim tekstovima (npr. kodeksi, zakoni, propisi), sudskoj praksi višeg suda i drugim dokumentima (npr. obrasci za preuzimanje, online registracija)?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Svijest o postojanju mehanizama za rješavanje sporova po regiji i lokalitetu	Anketa o životnom standardu Gane	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično	-	Šta se traži od sistema
Znanje/percepcija o tome da li formalno vlasništvo nad zemljištem ima najveću snagu u rješavanju zemljišnog zahtjeva u sudskom sistemu	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko	-	
Znanje/percepcija o tome da li, prema ustavu, postupak adata (tradicionalni proces rješavanja sporova) mora biti u okviru određenih smjernica ili ne podliježe nacionalnim standardima jer je zasnovan na lokalnim običajima	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Nedržavni sistem (adat)	-	Šta se traži od sistema
Znanje/percepcija o tome da li je, prema domaćem zakonu, sva imovina domaćinstva pod kontrolom glave domaćinstva, odnosno da li imovina koju su stekli muškarac i žena ostaje u njihovoj ličnoj kontroli tokom braka	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko	-	Šta se traži od sistema

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Znanje/percepcija o tome da li u određenim okolnostima žena može dobiti razvod bez pristanka muškarca	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko	-	Šta se traži od sistema
Znanje/percepcija o tome da li muškarci i žene imaju pravo na jednaku dnevnicu za iste poslove	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko	-	Šta se traži od sistema
Znanje/percepcija o tome mogu li samo žene koje su doživjele fizičko nasilje prijaviti nasilje ili to mogu učiniti i žene koje su bile podvrgnute pritisku i prijetnjama	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Znanje/percepcija o tome da li roditelji moraju priložiti izvod iz knjige rođenih ili potvrdu o krštenju prilikom upisa djece u osnovnu školu	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko/ upravno	-	Šta se traži od sistema
Da li ispitanici smatraju da je prihvatljivo za javne službenike da traže dodatnu naknadu pored zakonske naknade koju primaju kako bi pružili dobre usluge	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Mišljenje o tome da li glavnu odgovornost za održavanje reda i mira u zajednici snosi policija ili chef de suco (tradicionalni vođa) i sama zajednica	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	-	-	Šta se traži od sistema
Mišljenje o tome da li ženama treba biti omogućeno da istupaju u svoje ime u adat postupku (tradicionalni mehanizam za rješavanje sporova)	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	-	-	Šta se traži od sistema
Mišljenje o tome da li bi proces davanja vlasništva nad zemljištem pomogao u smanjenju sukoba u zajednici ili bi se time probudili stari problemi i omogućila krađa zemljišta putem lažnih potraživanja	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko/ upravno	-	Šta se traži od sistema
Znanje javnosti o institucijama (sudstvo, tužilaštvo i policija)	Ecuador – Instituto Nacional de Estadísticas y Censos – INEC Gobernabilidad, Pobreza subjective y participacion ciudadana	Sistema Integrado de Encuestas de Hogares (SIEH – Integrisani sistem anketa domaćinstava) – treći krug, mart 2004.	Cijeli sistem	Ishod	Šta se traži od sistema

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
GLAVNA UTUŽIVA PITANJA SA KOJIMA SE SUSRIJEĆU GRAĐANI/UKLJUČENOST U KRIVIČNO PRAVOSUĐE/PREDUZETE RADNJE/ISHODI					
Glavni uzroci sukoba u zajednici ili susjedstvu po regionu i lokalitetu	Anketa o životnom standardu Gane	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično	-	Šta se traži od sistema
Problemi s kojima se suočava zajednica (npr. bande, zloupotreba droga, alkohola, prostitucija, sukobi oko zemljišta, sukobi oko vode, sukobi oko granica)	Nacionalna anketa o životnim uslovima Gvatemale (2000)	Upitnik za zajednicu (anketa među informisanim pojedincima)	Građansko/ krivično	-	Šta se traži od sistema
Krivična djela počinjena u zajednici	Nacionalna anketa o životnim uslovima Gvatemale (2000)	Upitnik za zajednicu (anketa među informisanim pojedincima)	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Krivična djela počinjena u zajednici i počinioci krivičnih djela	Nacionalna anketa o životnim uslovima Gvatemale (2000)	Upitnik za zajednicu /anketa među informisanim pojedincima)	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Da li su ispitanici prijavili krivično djelo	Nacionalna anketa o životnim uslovima Gvatemale (2000)	Upitnik za zajednicu (anketa među informisanim pojedincima)	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Šta je bio ishod prijavljivanja krivičnog djela?	Nacionalna anketa o životnim uslovima Gvatemale (2000)	Upitnik za zajednicu (anketa među informisanim pojedincima)	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Razlozi za neprijavlivanje krivičnog djela	Nacionalna anketa o životnim uslovima Gvatemale (2000)	Upitnik za zajednicu (anketa među informisanim pojedincima)	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Jesu li su ispitanici ili bilo ko u njihovom domaćinstvu bili uključeni u spor u vezi sa Osnovna sredstvima, porodicom, finansijama, krivičnim djelom/sukobima između pojedinaca, razvojnim projektima, odlukama vlade ili drugim pitanjima Napomena: za svaki spor u koji su bili uključeni, ispitanicima su postavljena sljedeća dodatna pitanja: <ul style="list-style-type: none"> • da li je problem rezultiralo štetom po imovinu • da li je problem rezultiralo nanošenjem povreda bilo kome • da li je problem rezultiralo štetom po imovinu • koji od sporova je imao najveći utjecaj na domaćinstvo • s kojom strankom se vodio spor • kratki opis spora(ova) 	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko/upravno/ krivično	-	Šta se traži od sistema

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Kome su se ispitanici prvo obratili za pomoć u rješavanju spora (uključujući: članove porodice/ susjeda/prijatelja; svećenika; grupu za pravnu pomoć/NVO, chefe de aldeia/chef de suco; adat postupak; policiju; zvaničnika lokalne vlade; zvaničnika pokrajinske/nacionalne vlade; službenika suda; drugo) Napomena: Anketa obuhvata naknadno pitanje o tome da li su ispitanici tražili pomoć od druge osobe/grupe.	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično/upravno - državni/nedržavni sistem	Ishod	Šta se traži od sistema
Zašto je ispitanik odabrao baš tu osobu/grupu?	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično/upravno - državni/nedržavni sistem	Ishod	Šta se traži od sistema
Da li je spor riješen za vrijeme provođenja ankete	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično/upravno - državni/nedržavni sistem	Rezultat	Šta sistem nudi
Ko je bio u mogućnosti da riješi spor?	Produžena anketa o životnim uslovima u istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično/upravno - državni/nedržavni sistem	Rezultat	Šta sistem nudi
Da li je spor riješen u korist anketnog ispitanika	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično/upravno - državni/nedržavni sistem	Ishod	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Da li je anketnom ispitaniku dodijeljena naknada štete	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično/upravno - državni/nedržavni sistem	Ishod	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Da li je anketni ispitanik za vrijeme trajanja ankete naplatio štetu	Produžena anketa o životnim uslovima u istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično/upravno - državni/nedržavni sistem	Ishod	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Broj ispitanika koji su došli u kontakt sa sudovima/tribunalima (kao podnosioci tužbe, tuženi/tužioci, svjedoci, ili u nekom drugom svojstvu) u odnosu na opću populaciju	Afrobarometer	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično	-	Šta se traži od sistema
Krivična djela evidentirana od strane policije prema vrsti (uključujući seksualni napad te silovanje i seksualno zlostavljanje djeteta)	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje	Administrativni i anketni podaci i statistika suda, koje uglavnom dostavljaju nacionalni dopisnici	Krivično	Rezultat	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Broj žena, maloljetnih osoba i stranih državljana među osumnjičenim počiniocima u 2010. godini	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje	Administrativni i anketni podaci i statistika suda, koje uglavnom dostavljaju nacionalni dopisnici	Krivično	-	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Ukupan broj krivičnih predmeta na kojima rade organi gonjenja (uključujući osnovna sredstva, rezultat i ishod)	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje	Administrativni i anketni podaci i statistika suda, koje uglavnom dostavljaju nacionalni dopisnici	Krivično	Osnovna sredstva/ rezultat	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Krivični predmeti koje vode organi gonjenja i koji se odnose na maloljetne osobe	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje	Administrativni i anketni podaci i statistika suda, koje uglavnom dostavljaju nacionalni dopisnici	Krivično	Osnovna sredstva/ rezultat	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Broj predmeta koji se odnose na žene i strane državljanke u ukupnom broju krivičnih predmeta koje vode organi gonjenja u 2010. (prema statusu: osnovna sredstva, rezultat, ishod)	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje	Administrativni i anketni podaci i statistika suda, koje uglavnom dostavljaju nacionalni dopisnici	Krivično	Osnovna sredstva/ rezultat	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Osobe koje se nalaze u policijskom pritvoru	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje	Administrativni i anketni podaci i statistika suda, koje uglavnom dostavljaju nacionalni dopisnici	Krivično	Rezultat	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Osobe koje se nalaze u istražnom pritvoru	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje	Administrativni i anketni podaci i statistika suda, koje uglavnom dostavljaju nacionalni dopisnici	Krivično	Rezultat	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Ukupan broj osuđenih osoba, prema vrsti krivičnog djela i dužini neuvjetne kazne zatvora i izrečenih mjera	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje	Administrativni i anketni podaci i statistika suda, koje uglavnom dostavljaju nacionalni dopisnici	Krivično	Rezultat	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Broj žena, maloljetnih osoba i stranih državljana među osuđenim osobama prema vrsti krivičnog djela	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje	Administrativni i anketni podaci i statistika suda, koje uglavnom dostavljaju nacionalni dopisnici	Krivično	Rezultat	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Osobe koje se nalaze u istražnom pritvoru (barem privremeno) među osuđenim osobama	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje	Administrativni i anketni podaci i statistika suda, koje uglavnom dostavljaju nacionalni dopisnici	Krivično	Rezultat	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Zatvorska populacija (uključujući pritvorenike) STOCK (zasebno se računa za žene, strance, istražni pritvor, maloljetne osobe)	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje	Administrativni i anketni podaci i statistika suda, koje uglavnom dostavljaju nacionalni dopisnici	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
POVJERENJE U INSTITUCIJE PRAVDE/ZADOVOLJSTVO RADOM INSTITUCIJA PRAVDE					
Nivo povjerenja u mehanizam za rješavanje sporova prema regionu i lokalitetu	Anketa o životnom standardu Gane	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Mišljenje građana o glavnim razlozima zbog kojih građani ne pokreću postupak pred sudom	Afrobarometer (podaci su razvrstani prema spolu)	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Povjerenje građana u sudove	Afrobarometer	Anketa domaćinstava	Cijeli sistem	Ishod	Šta se traži od sistema
Povjerenje građana u tradicionalne vođe	Afrobarometer	Anketa domaćinstava	Cijeli sistem	Ishod	Šta se traži od sistema
Povjerenje građana u vjerske vođe	Afrobarometer	Anketa domaćinstava	Cijeli sistem	Ishod	Šta se traži od sistema
Percepcija javnosti o aktivnostima državnih organizacija i organa gonjenja	Izveštaj vlade Mongolije o napretku u realizaciji MDG	Istraživanje javnog mnijenja	Cijeli sistem	Ishod	Šta se traži od sistema
Provodi li vaša zemlja ankete namijenjene pravnicima i korisnicima suda da bi izmjerila njihovo povjerenje u usluge pravosudnog sistema, odnosno njihovo zadovoljstvo tim uslugama? (moguće više izbora) ¹²	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
■ Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Smatraju li ispitanici da je bolje da se nenasilni sporovi rješavaju unutar zajednice ili da je zvanični sudski sistem osmišljen tako da bude pravedan prema svim građanima i da je najbolje mjesto za vođenje nenasilnih sporova	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Državni/nedržavni sistem	Ishod	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Zadovoljstvo ispitanika lokalnim institucijama (uključujući: adat postupak/tradicionalne vođe; chefe de aldeia/chefe de suco; objeke za rješavanje sukoba pri uredu Providora; nacionalnu policiju; međunarodnu policiju; pravnike/advokate/ nevladine organizacije za pravnu pomoć (NVO); sudove/sudije; vladine službenike na nivoima ispod okružnog)	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Državni/nedržavni sistem	Ishod	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Izbor mehanizama za rješavanje sporova (za hipotetska neslaganja)	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično- državni/ nedržavni sistem	Ishod	Šta se traži od sistema
Zadovoljstvo ispitanika postupkom rješavanja spora (pitanje se postavlja ispitanicima koji su učestvovali u sporu)	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično- državni/ nedržavni sistem	Ishod	Šta se traži od sistema
Povjerenje u institucije (uključujući pravosudne institucije)	Ecuador INEC	Sistema Integrado de Encuestas de Hogares (SIEH – Integrisani sistem anketa domaćinstava) – trači krug, mart 2004.	Cijeli sistem	Ishod	Šta se traži od sistema
PRISTUPAČNOST PRAVNIH INSTITUCIJA					
Općenito					
Da li su u posljednjih pet godina članovi zajednice izrazili potrebu za pokretanjem/poboljšanjem provedbe zakona	Socioekonomska anketa u ruralnim sredinama Etiopije 2011/12	Upitnik za zajednicu (anketa među informisanim pojedincima)	Građansko/ krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Da li su u posljednjih pet godina lideri u zajednici organizovali zajednicu da se razmotri potreba za pokretanjem/poboljšanjem provedbe zakona	Socioekonomska anketa u ruralnim sredinama Etiopije 2011/12	Upitnik za zajednicu (anketa među informisanim pojedincima)	Građansko/ krivično	-	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Da li su se u posljednjih pet godina članovi zajednice sastali da riješe potrebu za pokretanjem/poboljšanjem provedbe zakona	Socioekonomska anketa u ruralnim sredinama Etiopije 2011/12	Upitnik za zajednicu (anketa među informisanim pojedincima)	Građansko/ krivično	-	Šta se traži od sistema
Šta je zajednica uradila da odgovori na potrebu za pokretanjem/poboljšanjem provedbe zakona?	Socioekonomska anketa u ruralnim sredinama Etiopije 2011/12	Upitnik za zajednicu (anketa među informisanim pojedincima)	Građansko/ krivično	-	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Geografska/fizička pristupačnost					
Lokacija sudnica	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
U praksi, svi građani imaju pristup sudu, bez obzira na geografsku lokaciju	Global Integrity	Razgovor sa stručnom osobom	Građansko/ krivično	Ishod	Šta sistem nudi
Broj sudova koji se smatraju pravnim subjektima (upravna struktura) i geografska lokacija	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Podrška za osobe sa invaliditetom	The Justice Index	Pregled dokumentacije	Ustavno//krivično/ upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Troškovi					
Očekivani troškovi postupka kao postotak tužbenog zahtjeva u redovnim parnicama pred građanskim ili privrednim sudom i sporovima male vrijednosti ili postupcima pred prekršajnim sudom	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Ishod	Šta sistem nudi
Da li se postupci smatraju preskupim	WJP	Upitnik za opću populaciju	Građansko	Ishod	Šta se traži od sistema
Pristojbe koje se plaćaju za pristup sudu	UNROLI	Istraživanje javnog mnijenja	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
U praksi, građani koji zarađuju prosječni godišnji prihod mogu si priuštiti pokretanje tužbe	Global Integrity	Razgovor sa stručnom osobom	Građansko	Ishod	Šta se traži od sistema
U praksi, jedno tipično malo maloprodajno preduzeće može sebi priuštiti da pokrene tužbu	Global Integrity	Razgovor sa stručnom osobom	Građansko	Ishod	Šta se traži od sistema
Minimalni trošak za spor male vrijednosti u sudu za sporove male vrijednosti/ubrzani postupak za sporove male vrijednosti (kao postotak prihoda po stanovniku)	Žene, biznis i pravo	Razgovor sa stručnom osobom/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li se desilo da ispitanici (koji su koristili sudove u prethodnih pet godina) nisu bili u mogućnosti da plate troškove i pristojbe	Afrobarometer	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Koliko je novca koštao postupak za rješavanje spora?	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Jezik					
Značaj jezičkih barijera kao faktora koji utječe na odluku osobe da se obrati sudu radi rješavanja spora	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Učinak	Šta se traži od sistema
Pristup prevodiocima za osumnjičene u pritvoru	WJP		Krivično	Rezultat	Šta se traži od sistema

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
■ Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Dostupnost prevodilaca Koliko su dostupne usluge prevodilaca za potrebe optuženih i žrtava krivičnih djela?	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Oslanjanje na „ovlaštene“ tumače i osiguranje dostupnosti sudskih formulara prevedenih na druge jezike osim engleskog – Za više informacija vidi: www.justiceindex.org/methodology/#sthash.oryhxDm.dpuf	Indeks pravde	Pregled dokumentacije/ razgovor sa stručnom osobom	Ustavno//krivično/ upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li je zvanje sudskog tumača zaštićeno?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li je funkcija sudskih tumača regulisana pravnim normama?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj akreditovanih ili registrovanih sudskih tumača	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li su na snazi obavezujuće zakonske odredbe u pogledu kvaliteta sudskog tumačenja u okviru sudskog postupka	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Ko je odgovoran za odabir sudskih tumača?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Proces	Šta sistem nudi
Vremenski okviri za vođenje sudskih postupaka					
U ostvarivanju pravde u građanskim predmetima nema neopravdanog kašnjenja - Koliko bi vremena u praksi trebalo da se dobije odluka/presuda u redovnim parničnim postupcima pred građanskim ili privredni sudom/u sporovima male vrijednosti ili pred prekršajnim/lokalnim sudovima?	WJP	Anketiranje kvalifikovanih ispitanika	Građansko	Proces	Šta sistem nudi
Koliko je vremena bilo potrebno da se predmet riješi?	WJP	Anketiranje opće populacije	Krivično	Proces	Šta sistem nudi
Sposobnost sudskog sistema da provede postupak i donese odluku u krivičnim predmetima bez neopravdanog kašnjenja	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Proces	Šta sistem nudi
Koliko je vremena bilo potrebno za rješavanje spora?	Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008)				
Percepcija javnosti o neopravdanom kašnjenju					
Značaj dužine trajanja postupka kao faktora koji utječe na odluku osobe da se obrati sudu radi rješavanja spora	WJP	Anketiranje kvalifikovanih ispitanika	Građansko	Učinak	Šta se traži od sistema
Koliko je ozbiljan problem dužina trajanja postupka u predmetima pred građanskim i privrednim sudovima?	WJP	Anketiranje kvalifikovanih ispitanika	Građansko	Proces	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Smatraju li se postupci presporima	WJP	Anketiranje opće populacije	Građansko	Proces	Šta sistem nudi
Smatra li javnost da sudovi završavaju krivične postupke bez nepotrebnog kašnjenja	UNROLI	Istraživanje javnog mnijenja	Krivično	Proces	Šta sistem nudi
Da li su ispitanici (koji su koristili sudove u prethodnih pet godina) izvijestili da je bilo dugih kašnjenja u procesuiranju ili rješavanju predmeta	Afrobarometar	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično	Proces	Šta sistem nudi
POSTUPCI					
Složenost i dostupnost informacija					
Složenost i glomaznost postupaka kao faktor koji utječe na odluke ljudi da se obrate sudu radi rješavanja spora	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Učinak	Šta se traži od sistema
Nedostatak informacija o procedurama suda kao faktor koji utječe na odluku ljudi da se obrate sudu radi rješavanja spora	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Učinak	Šta se traži od sistema
Da li se dešavalo da ispitanici (koji su koristili sud u prethodnih pet godina) nisu mogli razumjeti pravne procese i postupke	Afrobarometer	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Postoji li javni i besplatni sistem informisanja za informisanje žrtava krivičnog djela i pružanje pomoći tim žrtvama?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoji li obaveza pružanja informacija strankama o predvidivim vremenskim okvirima postupaka?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Responzivnost sudova					
Poteškoće u dobijanju pomoći sudova	Afrobarometer	Anketa domaćinstava	Građansko/ krivično	Ishod	Šta sistem nudi
Status					
Mogućnost podizanja grupne tužbe	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Efikasnost i upravljanje predmetima					
Broj predmeta osim krivičnih, za prvostepene, drugostepene i sudove najviše instance: Predmeti koji su bili u toku 1. januara Predmeti koji se primaju u rad Riješeni predmeti Predmeti koji su bili u toku 31. januara	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko	Rezultat	Šta se traži od sistema/ ponude

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Broj krivičnih predmeta, za prvostepene, drugostepene i sudove najviše instance: Predmeti koji su bili u toku 1. januara Predmeti koji se primaju u rad Riješeni predmeti Predmeti koji su bili u toku 31. januara	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Krivično	Rezultat	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Broj predmeta koji se tiču brakorazvodnih parnica, otkaza, nelikvidnosti, razbojništva i ubistva s namjerom koji su zaprimljeni i procesuirani pred prvostepenim sudovima Predmeti koji su bili u toku 1. januara Predmeti koji se primaju u rad Riješeni predmeti Predmeti koji su bili u toku 31. januara	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Prosječna dužina trajanja postupka (u predmetima koji su naprijed navedeni) izraženo u danima (od datuma zahtjeva za sudskim preispitivanjem) % odluka koje podliježu žalbi % predmeta u kojima postupak traje duže od tri godine. Prosječna dužina u prvom stepenu (u danima) Prosječna dužina u drugom stepenu (u danima) Prosječna dužina u trećem stepenu (u danima) Prosječna dužina ukupnog postupka (u danima)	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Predmeti koje su organi gonjenja riješili u 2010. godini (uključujući i one prosljeđene sudu, odbačene ili riješene od strane tužilaštva)	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje		Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Predmeti pred sudom po grupama krivičnih djela 2010. (prema vrsti, uključujući silovanje i zlostavljanje djece)	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje		Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Postotak realizacije/izvršenja sudskih odluka	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje		Cijeli sistem	Rezultat	Šta sistem nudi
Omjer osuđenih u odnosu na optužene osobe u kalendarskoj godini	Izveštaj vlade Mongolije o napretku u ostvarivanju milenijjskih razvojnih ciljeva	Ministarstvo pravde, izvještaj o stanju ljudskih prava u Kamerunu 2011.	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Pravni lijekovi po kalendarskoj godini – godišnje promjene Primljeni pravni lijekovi Ukinute ili umanjene osuđujuće presude Nepravosnažne presude koje su predmet preispitivanja	Državni zavod za statistiku – Annuaire statistique du Cameroun 2013	Ministarstvo pravde, Izvještaj o stanju ljudskih prava u Kamerunu, 2011. godina	Krivično	Osnovna sredstva/ rezultat	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Pravičnost/nediskriminacija					
Građansko pravosuđe je oslobođeno diskriminacije na osnovu prihoda, spola, etničke pripadnosti, vjere, nacionalnosti, seksualne orijentacije i socijalnog i ekonomskog statusa (marginalizacija)	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Proces	Šta sistem nudi
Nepriistrasnost sudova - Smatra li stanovništvo da sudovi postupaju prema građanima pošteno i nepristrasno, bez obzira na njihov prihod, rasu, nacionalno ili socijalno porijeklo, spol i vjeru	UNROLI	Istraživanje javnog mnijenja	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Smatra li javnost da tužilaštvo svoje odluke donosi pravično, efikasno i djelotvorno	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Jednaka primjena zakona od strane sudija – izriču li sudije različite kazne za istu vrstu krivičnih djela na osnovu ličnih ili etničkih karakteristika optuženog ili žrtve	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Proces	Šta sistem nudi
Presude u krivičnom sistemu u praksi se zasnivaju na pisanim zakonima	Global Integrity	Razgovor sa stručnom osobom	Krivično	Proces	Šta sistem nudi
U praksi, na odluke suda ne utiče rasna niti etnička pristrasnost	Global Integrity	Razgovor sa stručnom osobom	Građansko/ krivično	Proces	Šta sistem nudi
Žene u praksi imaju puni pristup pravosudnom sistemu	Global Integrity	Razgovor sa stručnom osobom	Građansko/ krivično	Ishod	Šta sistem nudi/šta se traži od sistema
Da li su ispitanici (koji su koristili sudove u prethodnih pet godina) izvijestili da sudija ili magistrat nisu saslušali njihovu stranu priče	Afrobarometar	Anketa domaćinstava	Građansko/ Krivično	Proces	Šta sistem nudi
Postoje li posebni povoljni aranžmani koji se primjenjuju tokom sudskog postupka za sljedeće kategorije ranjivih osoba: • žrtve seksualnog nasilja/silovanja? • žrtve terorizma? • maloljetne osobe (svjedoke ili žrtve)? • žrtve nasilja u porodici? • etničke manjine? • osobe sa invaliditetom? • maloljetne prijestupnike?	CEPEJ	Izvještaj za zemlju	Građansko/ krivično	Proces	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Postupanje sudova prema djeci					
Da li sudije koje postupaju u predmetima u kojima su djeca optuženi primjenjuju procedure koje su posebno prilagođene djeci	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba/ administrativni podaci	Krivično	Proces	Šta sistem nudi
Posebne procedure za djecu žrtve ili svjedoke krivičnog djela - Da li su sudovi i tužilaštva usvojili mjere prilagođene djeci u postupanju u predmetima u kojima se pojavljuju djeca u svojstvu žrtava ili svjedoka krivičnog djela	UNROLI	Pregled dokumentacije/ administrativni podaci	Krivično	Proces	Šta sistem nudi
Propisani postupak					
Pretpostavka nevinosti	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Lišenje slobode i istražni pritvor	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Mučenje i zlostavljanje osumnjičenih	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
		Opšta anketa stanovništva			
Vjerovatnoća da će osumnjičenima u pritvoru biti suđeno i da će biti osuđeni u tajnom suđenju	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Osumnjičeni imaju puni pristup dokazima	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Osumnjičenima je omogućeno da osporavaju dokaze	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Zaštita prava optuženih i žrtava - Da li su prava žrtava i optuženih dovoljno zaštićena tokom krivičnog postupka	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Poštivanje prava optuženih i žrtava od strane pravosuđa - Percepcija javnosti o poštivanju prava optuženih i žrtava od strane sudija i tužilaca	UNROLI	Istraživanje javnog mnjenja	Krivično	Ishod	Šta sistem nudi
Postotak prvostepenih presuda in absentia u krivičnim predmetima	CEPEJ	Nacionalni izvještaj / administrativni podaci	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
MEHANIZMI ZA ULAGANJE ŽALBE					
Da li zakonodavstvo predviđa mehanizam za ulaganje žalbe kojom se osporava krivična presuda	Globalni integritet	Razgovor sa stručnom osobom	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
U praksi, žalbe se rješavaju u razumnom roku	Globalni integritet	Razgovor sa stručnom osobom	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
U praksi, građani mogu koristiti mehanizam za ulaganje žalbi uz razuman trošak	Globalni integritet	Razgovor sa stručnom osobom	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
NEZAVISNOST PRAVOSUĐA					
Građansko/krivično pravosuđe nije pod nedozvoljenim utjecajem vlade: % predmeta u koje je bila uključena vlada i u kojima je vršila nepropisan utjecaj	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko/ Krivično	Proces	Šta sistem nudi
Vlada uvijek poštuje odluke visokih sudova	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko/ Krivično	Proces	Šta sistem nudi
U praksi su sudovi na nacionalnom i lokalnom nivou oslobođeni političkog utjecaja	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko/ Krivično	Proces	Šta sistem nudi
Vjerovatnost da će kućevlasnici koji tuže vladu dobiti pravičnu nadoknadu na sudu	WJP	Anketiranje opće populacije	Građansko	Ishod	Šta sistem nudi
Mišljenje o tome da li većina sudija odlučuje u predmetima na osnovu onog što im vlada kaže da trebaju da urade	WJP	Anketiranje opće populacije	Građansko	Process	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Sistem (krivičnog) pravosuđa nije pod nedozvoljenim utjecajem vlade	WJP	Anketiranje opće populacije	Krivično	Process	Šta sistem nudi
Nezavisnost pravosuđa (mandat i disciplina)	UNROLI	Pregled dokumentacije/ Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Percepcija javnosti o nezavisnosti pravosuđa	UNROLI	Istraživanje javnog mnijenja	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Nezavisnost pravosuđa	Izveštaj o globalnoj konkurentnosti	Anketa među rukovodnim kadrom	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva/ proces	Šta sistem nudi
Zakon jamči nezavisnost pravosuđa	Globalni integritet	Razgovor sa stručnom osobom	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
U praksi su sudije na državnom nivou zaštićene od političkog utjecaja	Globalni integritet	Razgovor sa stručnom osobom	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva/ proces	Šta sistem nudi
Sudije na državnom nivou zakonski su zaštićene od neopravdanog smjenjivanja s funkcije	Globalni integritet	Razgovor sa stručnom osobom	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Da li se sudije/tužioci imenuju na funkciju na neodređeni period (tj. „za cijeli život“ ili dok ne dosegnu zakonsku dob za odlazak u penziju)? Ako je odgovor da, ima li izuzetaka?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Može li sudija/tužilac biti prebačen u drugi sud/ tužilaštvo bez njegovog pristanka: • iz disciplinskih razloga? • iz organizacijskih razloga? • iz drugih razloga?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li postoji period probnog rada za sudije/ tužioce, i ako postoji, koliko dugo traje?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Ako se sudije ne imenuju na neodređeno vrijeme (vidi pitanje 121 CEPEJ ankete), koliko traje njihov mandat (u godinama)? Da li se može obnoviti?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li je status tužilačkih službi: • neovisan? • pod autoritetom ministra pravde?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
KORUPCIJA					
Podmićivanje					
Davanje mita sudijama, sudskom osoblju, privrednim arbitrima i inspektorima rada	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Rezultat	Šta sistem nudi
Vjerovatnost da će sudije, magistrati, sudsko osoblje i inspektori rada zatražiti mito	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Rezultat	Šta sistem nudi
U kojoj mjeri su sudije i sudski službenici u građanskim i privrednim sudovima korumpirani	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Rezultat	Šta sistem nudi
Koliko često su građani primorani da daju mito, vrše neformalna plaćanja ili daju druge poticaje da bi ubrzali sudski postupak?	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Rezultat	Šta sistem nudi
		Anketa domaćin- stava	Građansko/ Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Percepcija korupcije					
Smatra li stanovništvo da je moguće izbjeći osuđujuću presudu ili dobiti blažu kaznu pod- mićivanjem sudije, tužioca ili sudskog osoblja	UNROLI	Istraživanje javnog mnijenja	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema/ ponude

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Značaj korupcije sudija i sudskih službenika kao faktor koji utječe na odluku građana o tome da li će se obratiti sudu za rješavanje spora	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Uticao	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Mišljenje o tome da li većina sudija odlučuje u predmetima na osnovu onog što im naredi moćni privatni interesi	WJP	Anketiranje opće populacije	Građansko	Ishod	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Smatraju li građani da su sudije i magistrati upleteni u korupciju	Afrobarometer	Anketa domaćinstava	Građansko/ Krivično	Proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Smatraju li građani da je policija upletena u korupciju	Afrobarometer	Anketa domaćinstava	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Percepcija korupcije u političkim organizacijama, pravosudnim institucijama i organima za provođenje zakona	Izveštaj Vlade Mongolije o napretku na ostvarivanju milenijjskih razvojnih ciljeva	Istraživanje javnog mnijenja	Ustavno/građansko/ krivično/ upravno	Ishod	Šta se traži od sistema
Percepcija javnosti o korupciji	Ekvador INEC	Sistema Integrado de Encuestas de Hogares (SIEH – Integrirani sistem anketa domaćinstava) – treći krug, mart 2004.	Cijeli sistem	Ishod	Šta se traži od sistema
Nedozvoljeni utjecaj privatnih interesa					
Nedozvoljeni utjecaj moćnih privatnih interesa % predmeta u prethodnoj godini koji odražavaju iskrenu ocjenu dokaza i primjenjivih odredbi od strane sudija % predmeta u prethodnoj godini u kojima je konačna odluka donesena pod nezakonitim pritiskom jedne od strana u postupku ili putem korupcije	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Rezultat	Šta sistem nudi
Policija, vojska, tužioci i sudije krivičari nisu pod nedozvoljenim utjecajem	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike/Anketiranje opće populacije	Krivično	Proces	Šta sistem nudi
U toku prethodne godine nijedan sudija nije pretrpio fizičku povredu/nije bio žrtva ubistva zbog toga što je odlučivao u predmetu korupcije	Globalni integritet	Razgovor sa stručnom osobom	Krivično	Ishod	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
TRANSPARENTNOST I ODGOVORNOST					
Pristup javnosti suđenjima u krivičnim predmetima	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Javno dostupne informacije o pritužbama na rad sudija	UNROLI	Pregled dokumentacije	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Javno dostupni izvještaji o trošenju suda	UNROLI	Pregled dokumentacije	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Istrage navoda o nepropisnom postupanju tužilaca	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Istrage navoda o nepropisnom postupanju sudija	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Sudije mogu biti smijenjene s funkcije ili podvrgnute drugim disciplinskim mjerama za ozbiljna kršenja zakona	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Tužiocima mogu biti smijenjeni s funkcije ili podvrgnuti drugim disciplinskim mjerama za ozbiljna kršenja zakona	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoji sistem za praćenje rezultata rada tužilaca	UNROLI	Pregled dokumentacije	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoji sistem za praćenje rezultata rada sudija	UNROLI	Pregled dokumentacije	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Pristup obeštećenju u slučaju neostvarivanja pravde	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Učestalost prijavljivanja korupcije	Anketa domaćinstava	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema	Šta se traži od sistema
Da li su nadležni organi poduzeli mjere nakon što su zaprimili prijavu korupcije	Anketa domaćinstava	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi	Šta sistem nudi
Da li su građani koji su prijavili korupciju bili žrtve odmazde, odnosno da li su pretrpjeli druge negativne posljedice	Anketa domaćinstava	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi	Šta se traži od sistema/ ponude
Glavni razlozi za neprijavlivanje korumpiranosti sudskog osoblja	Anketa domaćinstava	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi	Šta se traži od sistema/ ponude
Zakon predviđa transparentan i objektivan sistem raspoređivanja predmeta sudijama na državnom nivou	Razgovor sa stručnom osobom	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi	Šta sistem nudi
Da li postoji sistem za obeštećenje korisnika u sljedećim slučajevima: • predugo trajanje postupka? • neizvršavanje sudskih odluka? • nelegitimno lišenje slobode? • nelegitimna osuda?	CEPEJ	Nacionalni izvještaj	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Postoji li procedura na državnom ili lokalnom nivou za ulaganje pritužbi na funkcionisanje sudskog sistema i koji organ je nadležan za tu proceduru?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj pritužbi koje su potvrđene i iznos obeštećenja koji je dodijeljen korisnicima (u periodu od 12 mjeseci) za pritužbe o funkcionisanju sudskog sistema	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Postoji li specijalizirana institucija odgovorna za prikupljanje statističkih podataka o funkcionisanju sudova i pravosuđa?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li institucija objavljuje statističke podatke o funkcionisanju svakog pojedinačnog suda na internetu?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Da li su sudovi obavezni da izrađuju godišnji izvještaj o radu?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Imate li u sudovima redovni sistem za praćenje aktivnosti suda u pogledu: <ul style="list-style-type: none"> • broja predmeta koji se primaju u rad? • broja donesenih odluka? • broja odgođenih predmeta? • dužine trajanja postupka? 	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li postoje indikatori učinka o kvaliteti sudskih aktivnosti, i ako postoje koja su četiri glavna indikatora?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li se određuju kvantitativni ciljevi učinka (na primjer, broj predmeta koje treba procesuirati u toku jednog mjeseca) koje definiše svaki sudija, i ko postavlja te ciljeve?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li se na nivou suda definišu ciljevi učinka i ko postavlja te ciljeve?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Ko je nadležan za evaluaciju učinka sudova?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li se standardi kvaliteta određuju za sudski sistem kao cjelinu (da li se koriste sistemi kvaliteta za pravosuđe i/ili politike kvaliteta sudstva)?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li je ovim standardima kvaliteta zaduženo specijalizirano osoblje suda?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Pratite li broj neriješenih predmeta i predmete koji se ne procesuiraju u razumnom roku za: <ul style="list-style-type: none"> • građanske predmete? • krivične predmete? • upravne predmete? 	CEPEJ	Nacionalni izvještaj / administrativni podaci	Građansko/ Krivično/ administrative	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Pratite li vrijeme čekanja tokom sudskih procedura?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoji li sistem za evaluaciju ukupnog (nesmetanog) funkcionisanja sudova na osnovu plana evaluacije - plan posjeta koji je unaprijed dogovoren?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoji li sistem za praćenje i evaluaciju učinka javnog tužilaštva?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoji li procedura putem koje stranka može efektivno osporiti rad sudije za kojeg smatra da je pristrasan?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj pozitivno riješenih osporavanja u godini	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj predmeta u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima o trajanju postupka i neizvršenju	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Ko je ovlašten da pokreće disciplinske postupke protiv sudija/tužilaca (npr. građani, ombudsman, izvršna vlast)?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Koji organ ima ovlasti za disciplinsko gonjenje sudija/tužilaca?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj disciplinskih postupaka pokrenutih protiv sudija/tužilaca/izvršilaca (ukupno i prema vrsti povrede) i broj izrečenih sankcija (ukupno i prema vrsti sankcije)	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
EFIKASNO IZVRŠENJE					
Koliko je ozbiljan problem efikasno izvršenje?	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Rezultat	Šta sistem nudi
Koliko je vremena potrebno za izvršenje odluke i naplatu obeštećenja putem redovnog građanskog/ privrednog suda, što vrijedi i za tužbene zahtjeve manjeg iznosa, odnosno prekršajnog suda?	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Rezultat	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Koliko vremena je bilo potrebno za izvršenje odluke u praktičnom predmetu?	WJP	Anketiranje opće populacije	Građansko	Rezultat	Šta sistem nudi
Sudske odluke u praksi izvršava država	Globalni integritet	Razgovor sa stručnom osobom	Građansko/ krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Funkcionisanje izvršnih postupaka	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Efikasnost izvršnih postupaka	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Kvalitet i odgovornost službi za izvršenje	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
KAPACITETI					
Ljudski Osnovna sredstva					
Postotak žena sutkinja	UNROLI	Administrativni podaci	Krivično/građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
	UNODC		Krivično/građansko	Osnovna sredstva	
	Rodna statistika Svjetske banke	Nema dostupnih podataka	Krivično/građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj sudija ustavnog suda i broj sutkinja ustavnog suda	WBL	Anketiranje stručnih osoba/ administrativni podaci	Ustavno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li je predsjednik suda žena	WBL	Anketiranje stručnih osoba/ administrativni podaci	Ustavno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postotak sutkinja u najvišem sudu ili vrhovnom sudu	ECLAC	Administrativni podaci/statistike suda	Ustavno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Kompetentnost (vještine i znanje) sudija	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Kompetentnost (vještine i znanje) tužilaca	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Kompetentnost (vještine i znanje) branilaca	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj profesionalnih sudija, prema spolu, u: • prvostepenim sudovima • drugostepenim sudovima • vrhovnim sudovima	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Broj predsjednika sudova (profesionalne sudije) prema spolu	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj profesionalnih sudija koji su angažovani u sudovima na povremenoj osnovi i koji su plaćeni kao sudije	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj sudija koji nisu profesionalne sudije i ne primaju naknadu, ali im se može odobriti jednostavna nadoknada troškova	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj osoblja, među kojima nisu sudije, koje radi u sudovima za sudije, prema spolu	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj javnih tužilaca, prema spolu na: • prvom stepenu • drugom stepenu • na nivou vrhovnog suda	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj glavnih tužilaca, prema spolu	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj osoblja (među kojima nisu javni tužioci) koje radi pri javnim tužilaštvima	CEPEJ	Nacionalni izvještaj / administrativni podaci	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Osoblje tužilačkog organa (bez raščlanjivanja)	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje	Administrativni i anketni podaci i statistika suda, koje uglavnom dostavljaju nacionalni dopisnici	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Raspoređenost magistrata i sudija u sudovima prema kadru	Činjenice i brojke o Keniji 2014.	Administrativni podaci	Ustavno//krivično/ upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Zapošljavanje					
Na koji način se zapošljavaju sudije/tužioci?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoje li konkretne odredbe za omogućavanje rodne ravnopravnosti u okviru procedure za zapošljavanje sudija/tužilaca?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Koji organ je nadležan za zapošljavanje i imenovanje sudija/tužilaca i da li taj organ čine: • samo sudije? • samo osobe koje nisu sudije? • sudije i osobe koje nisu sudije?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Koji je organ nadležan za unapređenje sudija/tužilaca?	CEPEJ	Izveštaji za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li postoje konkretne odredbe za omogućavanje rodne ravnopravnosti u okviru procedure za unapređenje sudija/tužilaca?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Koje se procedure i kriteriji koriste za unapređenje sudija/tužilaca?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li postoji sistem za kvalitativnu individualnu ocjenu rada sudija/tužilaca?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Edukacija					
Da li je osigurana obavezna/fakultativna edukacija za sudije/tužioce, kao np: <ul style="list-style-type: none"> početna edukacija (npr. pohađanje škole za sudije, pripravništvo na sudu) opće stručno usavršavanje stručno usavršavanje za specijalizirane funkcije (npr. sudija za privredna ili upravna pitanja/javni tužilac za organizovani kriminal) stručno usavršavanje za rukovodne funkcije u sudu (npr. predsjednik suda/glavni tužilac, rukovodilac) stručno usavršavanje za korištenje kompjuterske opreme u sudovima 	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Učestalost edukacija	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Imate li javne institucije za edukaciju sudija i/ili tužilaca? Ako je odgovor da, koliki je budžet tih institucija?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Ako se u tim institucijama na pruža početna edukacija za sudije i/ili tužioce, na koji način se sudije, odnosno tužioci angažuju i educiraju?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Naknade					
Plate i naknade sudija/javnih tužilaca	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Mogu li sudije/tužioci kombinovati svoj rad sa drugim funkcijama?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Bonusi za produktivnost: primaju li sudije bonuse na osnovu ostvarivanja kvantitativnih ciljeva koji se odnose na izricanje presuda (npr. broj izrečenih presuda u određenom periodu)?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Materijalni Osnovna sredstva					
Budžet pravosudnog sektora - promjene na godišnjem nivou	Nacionalni institut za statistiku – Annuaire Statistique du Cameroun 2013	Ministarstvo pravde, Izvještaj o stanju ljudskih prava u Kamerunu, 2011. godina	Na nivou sistema	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li su materijalni Osnovna sredstva na raspolaganju suda adekvatni	Kamerunu 2011.	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Imaju li tužiocima materijalne Osnovna sredstva za uzimanje iskaza, pohranjivanje i vođenje dokaza i praćenje predmeta koji su u toku kao i zakazanih ročišta	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Kvalitet sudske evidencije	UNROLI	Podaci s terena	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Kvalitet tužilačke evidencije	UNROLI	Podaci s terena	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Kompjuterska oprema i usluge telekonferencije koje se koriste u sudovima	CEPEJ	Izvještaj za zemlju	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Administrativni i upravljački kapaciteti					
Strateško planiranje i budžetski kapaciteti sudova	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Strateško planiranje i budžetski kapaciteti tužilaca	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Administrativni sistemi sudova	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Administrativni sistemi tužilaca	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
SPECIJALNI SUDOVI/POSTUPCI					
Postoji li sud za sporove male vrijednosti ili ubrzani postupak za sporove male vrijednosti i koji je najveći iznos za sporove male vrijednosti (kao postotak prihoda po stanovniku)?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj (pravnih subjekata) prvostepenih specijalizovanih sudova (ili konkretnih sudskih naredbi)	CEPEJ	Izvještaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj prvostepenih sudova (geografske lokacije) koji su nadležni za predmete: • naplate potraživanja male vrijednosti • otkaza • pljačke. * ispitanici su zamoljeni da daju definiciju sporova male vrijednosti	CEPEJ	Izvještaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Postoje li konkretni postupci za hitna pitanja koja se odnose na: <ul style="list-style-type: none"> • građanske predmete • krivične predmete? • upravne predmete? 	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično/ upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoje li pojednostavljeni postupci za: <ul style="list-style-type: none"> • građanske predmete (sporove male vrijednosti)? • krivične predmete? • (prekršaje) upravne predmete? 	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično/ upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Mogu li za ove pojednostavljene postupke sudije izreći usmenu presudu uz pismeni nalog i odustati od potpuno obrazložene presude?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično/ upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Imaju li sudovi i advokati mogućnost sklapanja sporazuma o načinu postupanja po predmetima (tj. izvođenje spisa, odluka o rokovima u kojima advokati dostavljaju svoje zaključke i datumima ročišta)?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko/ krivično/ upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE SPOROVA					
Pristupačnost (troškovi)					
Očekivani trošak (kao % zahtjeva) mehanizama komercijalne arbitraže	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Nepriistrasnost					
Alternativno rješavanje sporova je nepristrasno	WJP	Nije mjereno	Građansko	Rezultat	Šta sistem nudi
Alternativno rješavanje sporova nije predmet nepropisnog utjecaja					
Vjerovatnoća da će komercijalni arbitri tražiti mito	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Rezultat	Šta sistem nudi
Alternativno rješavanje sporova je djelotvorno i ne podliježe nerazumnim kašnjenjima					
Koliko bi vremena trebalo u praksi da se izvrši (tj. naplati) arbitražna odluka preko lokalnih sudova ako je odluku donijelo nacionalno arbitražno vijeće?	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Proces	Šta sistem nudi
Koliko bi vremena trebalo u praksi da se izvrši (tj. naplati) arbitražna odluka preko lokalnih sudova ako je odluku donijelo međunarodno arbitražno vijeće?	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Proces	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvor podataka	Ustavno/ krivično/ građansko pravo	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Koliko bi vremena trebalo u praksi da se dobije odluka posredstvom mehanizma komercijalne arbitraže?	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Proces	Šta sistem nudi
Koliko bi vremena trebalo u praksi, nakon što se donese odluka ili postigne sporazum, da se pristupi izvršenju posredstvom mehanizma komercijalne arbitraže?	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Proces	Šta sistem nudi
Dozvoljava li pravosudni sistem postupke sudske medijacije?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
U kojim predmetima je medijacija obavezna?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li je moguće dobiti pravnu pomoć u postupcima sudske medijacije?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj akreditovanih ili registrovanih medijatora koji se bave sudskom medijacijom	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj postupaka sudske medijacije prema vrsti predmeta	CEPEJ	Izveštaj za zemlju/ administrativni podaci	Građansko	Rezultat	Šta sistem nudi
Da li pravni sistem omogućava sljedeća alternativna rješavanja sporova: <ul style="list-style-type: none"> • medijaciju osim sudske medijacije? • arbitražu? • mirenje? • druge vrste alternativnog rješavanja sporova? 	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Građansko	Proces	Šta sistem nudi
Efikasno izvršenje					
Vjerovatnost izvršenja arbitražne odluke protiv vladine agencije ako je odluku donijelo nacionalno arbitražno vijeće	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Ishod	Šta sistem nudi
Vjerovatnost izvršenja arbitražne odluke protiv vladine agencije ako je odluku donijelo međunarodno arbitražno vijeće	WJP	Upitnik za kvalifikovane ispitanike	Građansko	Ishod	Šta sistem nudi

TABELA 2.2.

Rodno zasnovano nasilje - Indikatori pristupa pravdi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvori podataka	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
PRAVA I PRIVILEGIJE					
Postoji li zakon koji se posebno bavi nasiljem u porodici?	WBL	Anketiranje stručnih osoba/pregled dokumentacije	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Štiti li zakon o nasilju u porodici žene u nevjenčanim intimnim vezama?	WBL	Pregled dokumentacije	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Pokriva li zakon o nasilju u porodici emocionalno, fizičko, finansijsko i seksualno zlostavljanje?	WBL	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Zakon o nasilju u porodici - Nudi li pravni okvir ženama pravnu zaštitu od nasilja u porodici	OECD SIGI	profil zemlje prema SIGI	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Zakoni o silovanju - Nudi li pravni okvir ženama pravnu zaštitu od silovanja	OECD SIGI	profil zemlje prema SIGI	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Zakon o seksualnom uznemiravanju - Nudi li pravni okvir ženama pravnu zaštitu od seksualnog uznemiravanja	OECD SIGI	profil zemlje prema SIGI	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje zakona koji definišu kao krivično djelo sljedeće: psihološko i kriminalno nasilje, uhođenje, seksualno nasilje uključujući silovanje (i kada ga počini supružnik/partner), prisilni brak, sakaćenje ženskih genitalija, prisilni pobačaj i prisilnu sterilizaciju, seksualno uznemiravanje, uključujući pokušaj te pomaganje i poticanje izvršenja takvih djela	Konvencija Vijeća Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija), članovi od 33. do 41.	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje zakona koji definišu kao krivično djelo sve oblike nasilja nad ženama koji su naprijed navedeni, bez obzira na prirodu odnosa između žrtve i počinioca	Istanbulska konvencija, član 43	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
PROCESNE ODREDBE ZA SUZBIJANJE I SPRJEČAVANJE NASILJA NAD ŽENAMA					
Istrage i sudski postupci u vezi sa svim oblicima nasilja koje pokriva područje primjene ove konvencije provode se bez nepotrebnog kašnjenja uz poštivanje prava žrtava tokom svih faza krivičnog postupka	Istanbulska konvencija, član 48	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoje zakoni i druge mjere kojima se osigurava efikasna istraga i krivično gonjenje za krivična djela predviđena u skladu sa Istanbulskom konvencijom	Istanbulska konvencija, član 48	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvori podataka	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Postoje zakoni, odnosno druge mjere kako bi se osiguralo da nadležne agencije za provođenje zakona reaguju na sve oblike nasilja obuhvaćene Istanbulsom konvencijom brzo i na odgovarajući način nudeći primjerenu i pravovremenu zaštitu žrtvama	Istanbulska konvencija, član 50	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje sudskih postupaka koji osiguravaju mehanizme za provođenje zaštitnih mjera i garantuju sigurnost žena žrtava nasilja, njihove djece i njihovih svjedoka. Ovi mehanizmi uključuju: <ul style="list-style-type: none"> • sredstva za preseljenje • mehanizme za spašavanje žena • promjenu identiteta • zaštitu svjedoka • sigurno napuštanje zemlje • sigurne referentne mreže • panik dugme 	Mehanizam za praćenje Konvencije iz Belema u Parau (MESECVI) Komitet eksperata (CEVI)	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Nadležnost ministarstava ili nadzornih ureda za primanje pritužbi korisnika zdravstvenog sistema	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Process	Šta sistem nudi
Postojanje posebnog mehanizma za primanje pritužbi korisnika u vezi sa pravosudnim sistemom	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje pravnih lijekova koji su predviđeni ustavom (amparos, zaštitne mjere, pritvor)	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoje zakoni, odnosno druge mjere za zaštitu prava i interesa žrtava, uključujući njihove posebne potrebe u svojstvu svjedoka, u svim fazama istrage i sudskog postupka	Istanbulska konvencija, član 56	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Nadležni organi su ovlašteni da izdaju naredbe o zabrani	Istanbulska konvencija, član 52	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoje zakoni, odnosno druge mjere kako bi se osiguralo da u bilo kojem građanskom ili krivičnom postupku dokazi vezani za seksualnu istoriju i ponašanje žrtve budu dozvoljeni samo kada su relevantni i neophodni	Istanbulska konvencija, član 54	-	Krivično i građansko	Istanbulska konvencija, član 53.	-
Postoje postupci kojima se osigurava da nadležni organi uzmu u obzir rizik od smrtonosnog ishoda, rizik od ponovljenog nasilja te posjedovanja vatrenog oružja i pristupa vatrenom oružju tokom istraga i postupaka, i koji pružaju koordiniranu sigurnost i podršku	Istanbulska konvencija, član 51	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvori podataka	Ustavno/krivično/građansko pravo/sudovi	Osnovna sredstva/rezultat/ishod/činak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Dostupnost procesnih garancija u sudskim postupcima u predmetima nasilja: <ul style="list-style-type: none"> • nezavisnost i nepristrasnost suda • razumno vrijeme • jednakost strana • res judicata • žalbe višim sudovima na presude 	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje protokola kriminalističkog istraživanja krivičnih djela nasilja nad ženama, femicida i nasilne smrti žena, s rodnom perspektivom	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoje zakoni i postupci kojima se osigurava da se postupci vezani za krivična djela koja pokriva Istanbulska konvencija mogu nastaviti čak i ako žrtva povuče svoju izjavu ili pritužbu	Istanbulska konvencija, član 55	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje zakonodavstva koje izričito zabranjuje korištenje metoda kao što su mirenje, medijacija, uvjetne osude, probacija, primjena oportuniteta, ublažavanja kazne i drugih metoda s ciljem izvan-sudskog rješavanja slučajeva nasilja nad ženama	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje odredbi koje zabranjuju obavezno alternativno rješavanje sporova, uključujući medijaciju i mirenje, u vezi sa svim oblicima nasilja koje pokriva područje primjene Istanbulske konvencije	Istanbulska konvencija, član 48	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje zakonodavstva o zaštitnim mjerama na zahtjev žrtve ili trećih strana ili po službenoj dužnosti prije i tokom upravnih i/ili sudskih postupaka	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje zakonodavstva i brzo dostupnih mehanizama za zaštitu djevojčica, adolescentica, odraslih žena i žena starije dobi koje su žrtve nasilja a potiču iz autohtonih zajednica i ruralnih sredina, s posebnim osvrtom na međukulturalnost	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje odgovarajućih građanskopravnih sredstava protiv počinitelja nasilja nad ženama i nasilja u porodici	Istanbulska konvencija, član 29	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje postupaka koji osiguravaju da se u slučaju izdavanja naredbe o plaćanju novčane kazne s dužnom pažnjom uzme u obzir mogućnost počinioca da podmiri svoje finansijske obaveze prema žrtvi	Istanbulska konvencija, član 48	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvori podataka	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Postojanje prava na obeštećenje za žrtve nasilja nad ženama i nasilja u porodici	Istanbulka konvencija, član 30	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje zakona ili drugih mjera koje osiguravaju da se pri određivanju skrbi o djeci i prava na viđanje djece, uzmu u obzir pojave nasilja nad ženama i nasilja u porodici (obuhvaćene područjem primjene Istantbulske konvencije)	Istanbulka konvencija, član 31	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje odredbi kojima se osigurava da se brakovi sklopljeni pod prisilom mogu proglasiti nevažećim, poništiti i razvesti bez nepotrebnih finansijskih ili administrativnih poteškoća za žrtvu	Istanbulka konvencija, član 32	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje odredbi kojima se osigurava široka domaća nadležnost (teritorijalna i lična) nad krivičnim djelima utvrđenim u skladu sa Istanbulskom konvencijom	Istanbulka konvencija, član 44	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje odredbi kojima se osigurava da se izručenje osoba osuđenih za krivično djelo utvrđeno u skladu sa Istanbulskom konvencijom ne odobrava samo na osnovu državljanstva	Istanbulka konvencija, član 44	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje djelotvornih, srazmjernih i odvraćajućih sankcija za kažnjavanje krivičnih djela utvrđenih u skladu sa Istanbulskom konvencijom	Istanbulka konvencija, član 44	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje odredbi za zaštitu djece svjedoka i podršku djeci svjedocima	Istanbulka konvencija, član 26	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje mjera kojima se potiče prijavljivanje djela nasilja koje pokriva područje primjene Istantbulske konvencije nadležnim organizacijama ili organima	Istanbulka konvencija, član 27	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Poduzete su mjere kako bi se osiguralo da pravila povjerljivosti koja su unutrašnjim pravom nametnuta određenim stručnim osobama ne predstavljaju prepreku za mogućnost prijavljivanja djela nasilja koje pokriva Istanbulka konvencija nadležnim organizacijama ili organima	Istanbulka konvencija, član 28	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
POSTOJANJE INSTITUCIJA I SLUŽBI ZA SPREČAVANJE I BORBU PROTIV NASILJA NAD ŽENAMA					
Da li postoji specijalizovani sud ili postupak za predmete nasilja u porodici?	WBL	Anketiranje stručnih osoba	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj i lokacija agencija kojima se podnose pritužbe	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvori podataka	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Postojanje upravnih agencija za ulaganje pritužbi zbog neizvršavanja obaveza koje se odnose na pravo na život bez nasilja	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje službi pravnog zastupanja, bilo javnih ili koje podržava država, specijalizovanih za žene pogođene nasiljem	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje besplatnih telefonskih linija u cijeloj zemlji za žene žrtve nasilja	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Telefonske linije za pomoć u cijeloj državi dostupne 24 sata dnevno 7 dana u sedmici za pružanje besplatnih savjeta pozivaocima u vezi sa svim oblicima nasilja obuhvaćenim područjem primjene Istanbulske konvencije	Istanbulska konvencija, član 24	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Odgovarajuća, lako dostupna skloništa koja pružaju siguran smještaj i proaktivnu pomoć žrtvama, posebno ženama i njihovoj djeci	Istanbulska konvencija, član 23	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje besplatnih i sveobuhvatnih pravnih usluga za zaštitu prava na život bez nasilja	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje besplatnih i sveobuhvatnih pravnih usluga namijenjenih djevojčicama i adolescenticama te odraslim i starijim ženama iz autohtonih zajednica i ruralnih sredina, uzimajući u obzir međukulturalnost, u skladu sa pozitivnim zakonodavstvom	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje ureda, izvjestitelja ili druge vrste posebne agencije u okviru prvostepenih i žalbenih sudova i pri vrhovnom sudu	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Osiguranje prava na pravnu pomoć i na besplatnu pravnu pomoć žrtvama u skladu s uslovima predviđenim unutrašnjim pravom države	Istanbulska konvencija, član 57	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje usluga kojima se žrtvama olakšava njihov oporavak od nasilja, uključujući kada je to neophodno usluge kao što su pravno i psihološko savjetovanje, finansijsku pomoć, stanovanje, obrazovanje, osposobljavanje i pomoć u pronalaženju zaposlenja	Istanbulska konvencija, član 20	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Žrtve imaju pristup zdravstvenim i socijalnim službama koje su odgovarajuće opremljene i popunjene stručnim osobama osposobljenim za pružanje pomoći žrtvama i njihovo upućivanje odgovarajućim službama	Istanbulska konvencija, član 20	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvori podataka	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Dostupne su trenutne, kratkoročne i dugoročne specijalizovane usluge podrške žrtvama, uključujući specijalizovane usluge podrške svim ženama žrtvama nasilja i njihovoj djeci	Istanbulka konvencija, član 22	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Lako dostupni krizni centri ili referalni centri za žrtve silovanja ili seksualnog nasilja radi osiguravanja medicinskih i forenzičkih pregleda, podrške za doživljenu traumu i savjetovanje žrtava	Istanbulka konvencija, član 25	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
JAVNA SVIJEST					
Svijest žena o organizacijama/službama za prevenciju i borbu protiv nasilja nad ženama	Agencija Evropske unije za osnovna prava - Anketa o dobrobiti i sigurnosti žena u Evropi	Anketa među ženama	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Svijest žena o promotivnim kampanjama protiv nasilja nad ženama	Agencija Evropske unije za osnovna prava - Anketa o dobrobiti i sigurnosti žena u Evropi	Anketa među ženama	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Svijest žena o zakonima ili inicijativama na nivou politika u njihovim zemljama za prevenciju nasilja nad ženama ili zaštitu žena od nasilja u porodici	Agencija Evropske unije za osnovna prava - Anketa o dobrobiti i sigurnosti žena u Evropi	Anketa među ženama	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Učestalost kampanja ili programa za podizanje svijesti i razumijevanja kod opće javnosti o različitim manifestacijama svih oblika nasilja obuhvaćenih područjem primjene Istambulke konvencije, njihovim posljedicama na djecu i potrebe za sprečavanje takvog nasilja	Istanbulka konvencija, član 13	Anketa među ženama	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Informacije o mjerama koje su na raspolaganju za sprečavanje počinjenja svih vrsta nasilja obuhvaćenih područjem primjene Istambulke konvencije	Istanbulka konvencija, član 13	Anketa među ženama	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Nastavni planovi i programi na svim nivoima sadrže adekvatne nastavne materijale o rodnoj ravnopravnosti, nestereotipnim rodnim ulogama, uzajamnom poštovanju, nenasilnom rješavanju sukoba u ličnim odnosima, rodno zasnovanom nasilju nad ženama i pravu na lični integritet i ti su principi promovisani u neformalnim obrazovnim okruženjima, u sportskim i kulturnim okruženjima i okruženjima za slobodno vrijeme te u medijima	Istanbulka konvencija, član 14	Anketa među ženama	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Žrtve primaju adekvatne i blagovremene informacije o dostupnim uslugama podrške i pravnih mjera na jeziku koji razumiju	Istanbulka konvencija, član 13	Anketa među ženama	Krivično	-	Šta se traži od sistema

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvori podataka	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Žrtve imaju informacije o primjenjivim regionalnim i međunarodnim individualnim/kolektivnim mehanizmima pritužbi i pristup tim mehanizmima	Istanbulska konvencija, član 21.	Anketa među ženama	Krivično	-	Šta se traži od sistema
ULOGA CIVILNOG DRUŠTVA/SUBJEKTI KOJI SE BAVE PRAĆENJEM, KONTROLOM I PODRŠKOM					
Broj i karakteristike organizacija civilnog društva uključenih u inicijative praćenja i kontrole, uključujući posebno organizacije koje rade s djevojčicama i adolescentima, odraslim i starijim ženama različitog etničkog podrijetla, afro-potomcima, osobama iz ruralnih sredina, s invaliditetom, s različitim seksualnim preferencijama, spolnim identitetom, migrantima, izbjeglicama, prognanicima ili osobama lišenim slobode	MESECVI/CEVI	-	-	Osnovna sredstva	-
Broj i karakteristike organizacija civilnog društva koje su uključene kao savjetnici ili kao podnosioci pritužbi u krivičnim postupcima za nasilje nad ženama i femicid	MESECVI/CEVI	-	-	Osnovna sredstva	-
Mogućnost da vladine i nevladine organizacije i savjetnici za borbu protiv nasilja u porodici pomognu i/ili podrže žrtve, na njihov zahtjev, tokom istraga i sudskih postupaka u vezi sa krivičnim djelima navedenim u Istanbulskoj konvenciji	Istanbulska konvencija, član 55	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
PRISTUP PRAVOSUDNOM SISTEMU					
Stopa neprijavljenog nasilja: broj djevojčica i adolescentica, odraslih i starijih žena koje su bile žrtve različitih oblika nasilja u proteklih 12 mjeseci, a nisu prijavile ta djela nasilja, podijeljen s ukupnim brojem žena u njihovim dobnim grupama	MESECVI/CEVI	-	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Broj žena koje podnose prijave policiji zbog nasilja	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Broj korisnika pravosuđa koji su opsluženi telefonskim linijama	MESECVI/CEVI	-	-	-	Šta se traži od sistema
Broj prijava nasilja koje su primile, istražile i riješile nadležne nacionalne institucije za ljudska prava	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Rezultat/Ishod	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Broj korisnika besplatnih usluga pravnog zastupanja, bilo javnih ili privatnih, sa državnim poticajima ili bez njih	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Rezultat	Šta se traži od sistema
Broj i postotak djevojčica i adolescentica, odraslih i starijih žena koje imaju pristup priboru za hitne slučajeve u ustanovama	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Rezultat/Ishod	Šta se traži od sistema

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvori podataka	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Da li su žene žrtve seksualnog uznemiravanja progovorile o incidentu ili ga prijavile bilo kome (uključujući, između ostalog, policiju, organizacije za podršku žrtvama i advokate)	Agencija Evropske unije za osnovna prava - Anketata o dobiti i sigurnosti žena u Evropi	Anketa među ženama	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Zadovoljstvo reakcijom pojedinaca/institucija kojima su žene dostavile prijavu o seksualnom uznemiravanju	Agencija Evropske unije za osnovna prava - Anketata o dobiti i sigurnosti žena u Evropi	Anketa među ženama	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Razlozi zbog kojih se o slučajevima seksualnog uznemiravanja nikome ne priča/zbog kojih se ti slučajevi ne prijavljuju	Agencija Evropske unije za osnovna prava - Anketata o dobiti i sigurnosti žena u Evropi	Anketa među ženama	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Da li je policija dobila saznanja o incidentima seksualnog nasilja ¹³ koje su doživjeli ispitanici	Agencija Evropske unije za osnovna prava - Anketata o dobiti i sigurnosti žena u Evropi	Anketa među ženama	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Razlozi zbog kojih ispitanici nisu kontaktirali policiju u pogledu seksualnog nasilja koje su doživjeli	Agencija Evropske unije za osnovna prava - Anketata o dobiti i sigurnosti žena u Evropi	Anketa među ženama	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Informacije, savjeti i podrška koju su ispitanici smatrali potrebnim nakon što su doživjeli seksualno nasilje	Agencija Evropske unije za osnovna prava - Anketata o dobiti i sigurnosti žena u Evropi	Anketa među ženama	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Jesu li ispitanici koji su doživjeli seksualno nasilje razgovarali o tome s bilo kim i/ili kontaktirali određene organizacije, uključujući bolnice, ljekare/ zdravstvene ustanove, socijalne službe, skloništa za žene, organizacije za podršku žrtvama, crkve/ vjerske organizacije ili pravne službe /advokate.	Agencija Evropske unije za osnovna prava - Anketata o dobiti i sigurnosti žena u Evropi	Anketa među ženama	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Razlozi zbog kojih se nisu obratili za pomoć tim organizacijama	Agencija Evropske unije za osnovna prava - Anketata o dobiti i sigurnosti žena u Evropi	Anketa među ženama	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Da li je podizanje optužnice pred sudom ili izricanje osuđujuće presude pomoglo žrtvama seksualnog nasilja da prevladaju posljedice nasilja	Agencija Evropske unije za osnovna prava - Anketata o dobiti i sigurnosti žena u Evropi	Anketa među ženama	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Da li su ispitanici koji su doživjeli neki oblik rodno zasnovanog nasilja ikada pokušali da potraže pomoć	DHS	Anketa domaćinstava/podaci razvrstani prema spolu	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Da li su ispitanici koji su doživjeli neki oblik rodno zasnovanog nasilja ikada pokušali da potraže pomoć i kome su se obratili?	DHS	Anketa domaćinstava	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvori podataka	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Žrtve imaju informacije o primjenjivim regionalnim i međunarodnim individualnim/kolektivnim mehanizmima za ulaganje pritužbi i pristup tim mehanizmima	Istanbulska konvencija, član 21.	Anketa među ženama	Krivično	-	Šta se traži od sistema
ODGOVOR PRAVOSUDNOG SISTEMA NA RODNO ZASNOVANO NASILJE					
Broj prijava nasilja koje su primile, istražile i riješile nadležne nacionalne institucije za ljudska prava	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Rezultat/Ishod	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Postotak izdatih naredbi o zaštitnim mjerama u slučajevima nasilja nad ženama, srazmjerno broju traženih naredbi za zaštitne mjere, razvrstano prema vrsti krivičnog djela i/ili vrsti prijavljenog nasilja	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Presude i odluke u kojima se poziva na Konvenciju iz Belema u Parau i navode njene odredbe	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj sudskih presuda ili odluka u predmetima nasilja u porodici ili bilo kojeg drugog oblika nasilja (fizičko, spolno, psihičko, patrimonijalno, ekonomsko, institucionalno, političko, na radnom mjestu, seksualno uznemiravanje, političko uznemiravanje, akušersko i dr.) prema spolu, dobi, rasi, etničkom porijeklu i socio-ekonomskom statusu	MESECVI/CEVI	-	Građansko/ krivično/ upravno	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj presuda ili odluka koje se tiču reparacije za žrtve i vrsta reparacije	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj i postotak slučajeva prijavljenih istražnom organu za nasilje nad ženama u različitim oblicima i nasilnu smrt žena, prema statusu postupka: <ul style="list-style-type: none"> • istraživanje • optužba • sudske odluke • odbacivanje optužbe • arhiviranje 	MESECVI/CEVI	-	Građansko/krivično/ upravno	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj i postotak predmeta koje su vodili krivični sudovi (redovni i specijalizovani) za različita krivična djela (nasilje nad ženama, femicid, pokušaj femicida) u odnosu na broj i postotak presuda (osuđujućih i/ili oslobađajućih) koje su donijeli sudovi (redovni i specijalizovani)	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj i postotak slučajeva koji su poznati nadležnim organima pravosudnog sistema o obeštećenju žena koje su pogođene nasiljem, odnosno kolateralnih žrtava u slučaju nasilne smrti žena	MESECVI/CEVI	-	Građansko/ krivično	Osnovna sredstva	Šta se traži od sistema

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvori podataka	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Broj osuđujućih presuda za nasilje nad ženama u odnosu na ukupni broj prijava	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj žrtava femicida u proteklih 12 mjeseci prema dobi, bračnom statusu, uzroku smrti i geografskoj lokaciji	MESECVI/CEVI	-	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Broj krivičnih gonjenja u predmetima femicida u kojima su donesene presude u proteklih 12 mjeseci u odnosu na ukupni broj evidentiranih predmeta	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj riješenih predmeta u kojima su učestvovalе djevojčice, adolescentice, odrasle i starije žene kao žrtve nasilja iz autohtonih zajednica i ruralnih sredina	MESECVI/CEVI	-	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Da li je nakon prijave/pritužbe o seksualnom uznemiravanju uslijedilo zvanični postupak	Agencija Evropske unije za osnovna prava - Anketata o dobrobiti i sigurnosti žena u Evropi	Anketa među ženama	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Ukupno zadovoljstvo ili nezadovoljstvo ispitanika sa kontaktom koji su imali s policijom u vezi sa seksualnim nasiljem kojem su bili izloženi	Agencija Evropske unije za osnovna prava - Anketata o dobrobiti i sigurnosti žena u Evropi	Anketa među ženama	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Uspostavljeni su ili podržani programi preventivne intervencije i liječenja	Istanbulska konvencija, član 16.	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
PRAVOVREMENOST POSTUPAKA					
Da li sva tužilaštva imaju posebno obučene tužioce za rad na predmetima nasilja u porodici i seksualnog nasilja?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
KAPACITETI					
Ljudski resursi/ edukacija					
Da li sva tužilaštva imaju posebno obučene tužioce za porodično i seksualno nasilje?	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoje li posebni povoljni aranžmani koji se primjenjuju tokom sudskog postupka za sljedeće kategorije ranjivih osoba: žrtve seksualnog nasilja/silovanja [...] žrtve nasilja u porodici [...]	CEPEJ	Izveštaji za zemlju	Građansko/ krivično	Proces	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvori podataka	Ustavno/krivično/građansko pravo/sudovi	Osnovna sredstva/rezultat/ishod/činak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Politike za edukaciju sudija, tužilaca, branilaca, advokata i zaposlenika u pravosuđu o temi nasilja, njihova tematska pokrivenost i obim te uključivanje u programe pravnih fakulteta	MESECVI/CEVI	-	Građansko/krivično/upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje programa edukacije za zaposlenike u pravosuđu na temu rodni pitanja i međukulturalnosti	MESECVI/CEVI	-	Građansko/krivično/upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj osoblja u pravosudnom sistemu koje je prošlo obuku iz rodni pitanja i međukulturalnosti	MESECVI/CEVI	-	Građansko/krivično/upravno	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj žena iz autohtonih i ruralnih zajednica koje su na poziciji odlučivanja u rješavanju sukoba u tim zajednicama	MESECVI/CEVI	-	Građansko/krivično/upravno - državni/nedržavni sistem	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj žena koje donose odluke u tužilaštvima, sudovima i drugim upravnim tijelima pravosudnog sistema	MESECVI/CEVI	-	Građansko/krivično/upravno - državni/nedržavni sistem	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj državnih službenika i zvaničnika koji su pristupili procesima edukacije, podizanja svijesti i obuke o problemu nasilja nad ženama	MESECVI/CEVI	-	Građansko/krivično/upravno - državni/nedržavni sistem	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj državnih službenika koji obavljaju dužnosti putem kojih dolaze direktno u kontakt sa ženama izloženim nasilju u svim njegovim pojavnim oblicima: <ul style="list-style-type: none"> • broj i postotak žena službenica u odnosu na broj slučajeva koji su prijavljeni instituciji • broj i postotak žena psihologinja i psihijatrica u odnosu na broj slučajeva koji su prijavljeni institucijama nadležnim za provođenje pravde • broj i postotak žena socijalnih radnica u odnosu na broj slučajeva koji su prijavljeni institucijama nadležnim za provođenje pravde • broj i postotak žena advokatica u odnosu na broj slučajeva prijavljenih institucijama nadležnim za savjetovanje žena u krivičnim postupcima (u svojstvu tuženih ili tužitelja) • broj tumača koji su upoznati sa pravima žena. 	MESECVI/CEVI	-	Građansko/krivično/upravno - državni/nedržavni sistem	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Izvori podataka	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
	UNROLI	Istraživanje javnog mnijenja Napomena: analiza odgovora na ovo pitanje obuhvata rodno zasnovano poređenje odgovora	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Postojanje programa edukacije za relevantne stručne osobe koje se bave žrtvama ili počiniocima svih djela nasilja obuhvaćenih Istanbulskom konvencijom, o prevenciji i otkrivanju takvog nasilja, ravnopravnosti žena i muškaraca, potrebama i pravima žrtava, kao i o tome kako spriječiti sekundarnu viktimizaciju	Istanbulska konvencija, član 15.	-	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
TRANSPARENTNOST I PRISTUP INFORMACIJAMA					
Evidencija baze podataka s relevantnim presedanima viših saveznih i državnih sudova o nasilju nad ženama, uključujući dokumentaciju o tipičnim slučajevima	MESECVI/CEVI	-	Krivično/građansko	Rezultat	Šta sistem nudi
Objavlivanje informacija o donesenim presudama i rješenjima i pristup tim informacijama	MESECVI/CEVI	-	Krivično/građansko	Ishod	Šta sistem nudi
Objavlivanje informacija o djevojčicama i adolescenticama te odraslim i starijim ženama žrtvama nasilja na različitim jezicima koji se govore u zemlji i pristup tim informacijama	MESECVI/CEVI	-	-	Ishod	Šta sistem nudi
STARIJIM ŽENAMA ŽRTVAMA NASILJA, NA RAZLIČITIM JEZICIMA KOJI SE GOVORE U ZEMLJI					
Stavovi o nasilju: postotak žena koje se slažu da je opravdano da suprug/partner tuče svoju suprugu/partnericu u određenim okolnostima	OECD SIGI	DHS MICS Istraživanje svjetskih vrijednosti	-	-	Šta se traži od sistema
Da li se ispitanik slaže da muškarac ima pravo da tuče ili udara svoju suprugu u sljedećim situacijama: <ul style="list-style-type: none"> • ako izađe vani i ne obavijesti ga o tome • ako zanemaruje djecu • ako se s njim prepire • ako odbije seks s njim • ako joj zagori jelo 	DHS	Anketa domaćinstava, modul muškaraca i modul žena	-	-	Šta se traži od sistema

TABELA 2.3.

Policija

Cilj/indikator	Izradio/koristio	Izradio/koristi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
PRISTUP/UČINAK				
Broj ispitanika koji su zatražili pomoć policije	Afrobarometer	Istraživanje domaćinstava	Ishod	Šta se traži od sistema
Da li se ispitanici ili bilo koji drugi član domaćinstva obično obraćaju policijskoj stanici	Anketa o životnim uslovima Istočni Timor (2007)	Istraživanje domaćinstava	Ishod	Šta se traži od sistema
Koliko je daleko od kuće ispitanika do policijske stanice u koju obično idu njegovi/njeni ukućani?	Anketa o životnim uslovima Istočni Timor (2007)	Istraživanje domaćinstava	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Kako ispitanik obično putuje do te policijske stanice?	Anketa o životnim uslovima Istočni Timor (2007)	Istraživanje domaćinstava	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Koliko vremena je potrebno od doma ispitanika do policijske stanice?	Anketa o životnim uslovima Istočni Timor (2007)	Istraživanje domaćinstava	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postojanje policijske službe u zajednici Napomena: upitnik za zajednicu također obuhvata sljedeća pitanja koja se mogu odnositi i na policiju: <ul style="list-style-type: none"> • da li zajednica ima zaštitni sistem (nacionalna policija, privatna policija, iz zajednice); • koji su problemi/koristi postojeće zaštitne službe? 	Nacionalna anketa o životnim uslovima Gvatemale	Upitnik za zajednicu (anketa među informisanim pojedincima)	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Poteškoće u dobijanju pomoći policije	Afrobarometer	Anketa domaćinstava	Ishod	Šta sistem nudi
Percepcija stanovništva o ulozi policije u kontrolisanju kriminala u zajednici	UNROLI	Istraživanje javnog mnijenja	Ishod	Šta se traži od sistema
Zadovoljstvo s odgovorom policije na prijavljeni kriminal	UNROLI	Istraživanje javnog mnijenja	Ishod	Šta sistem nudi
Odgovor policije na zahtjeve za pomoć („U kojoj mjeri se slažete da policija brzo reaguje na zahtjeve javnosti?“)	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Ishod	Šta sistem nudi
Odgovor na incidente nasilja u porodici („U kojoj mjeri se slažete da policija reaguje ozbiljno i kompetentno na incidente nasilja u porodici?“)	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Ishod	Šta sistem nudi
Odgovor na seksualne zločine protiv žena i djece („U kojoj mjeri se slažete da policija reaguje ozbiljno i kompetentno na seksualne zločine protiv žena i djece?“)	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Ishod	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
■ Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristio	Izradio/koristi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Kontrola vigilantizma – Sposobnost policije da spriječi ljude da uzmu zakon u svoje ruke (npr. vigilantizam, mafijaško nasilje)	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Ishod	Šta sistem nudi
Slučajevi ubistva s namjernom koje je policija riješila	UNROLI	Administrativni podaci	Rezultat	Šta sistem nudi
Da li su u posljednjih pet godina članovi zajednice izrazili potrebu za pokretanjem/poboljšanjem provedbe zakona	Socioekonomska anketa u ruralnim sredinama Etiopije 2011/12	Upitnik za zajednicu (anketa među informisanim pojedincima)	Ishod	Šta se traži od sistema
Da li su u posljednjih pet godina lideri u zajednici organizovali zajednicu da se razmotri potreba za pokretanjem/poboljšanjem provedbe zakona	Socioekonomska anketa u ruralnim sredinama Etiopije 2011/12.	Upitnik za zajednicu (anketa među informisanim pojedincima)	-	Šta se traži od sistema/ šta sistem nudi
Da li su se u posljednjih pet godina članovi zajednice sastali da riješe potrebu za pokretanjem/poboljšanjem provedbe zakona	Socioekonomska anketa u ruralnim sredinama Etiopije 2011/12.	Upitnik za zajednicu (anketa među informisanim pojedincima)	Ishod	Šta se traži od sistema
Šta je zajednica uradila da odgovori na potrebu za pokretanjem/poboljšanjem provedbe zakona?	Socioekonomska anketa u ruralnim sredinama Etiopije 2011/12.	Upitnik za zajednicu (anketa među informisanim pojedincima)	Ishod	Šta se traži od sistema/ šta sistem nudi
EVIDENTIRANJE I PRIJAVLJIVANJE KRIMINALA I POVJERENJE U POLICIJU				
Krivična djela evidentirana od strane policije prema vrsti (uključujući seksualni napad te silovanje i seksualno zlostavljanje djeteta)	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje	Administrativni i anketni podaci i statistika suda koju uglavnom dostavljaju nacionalni dopisnici	Rezultat	Šta sistem nudi
Prijavljivanje kriminala policiji - Postotak viktimiziranih pojedinaca koji su prijavili svoju viktimizaciju policiji u posljednjih 12 mjeseci (pitanja o konkretnom organu kojem je krivično djelo prijavljeno i o nivou zadovoljstva postavljaju se ispitanicima koji kažu da su prijavili krivično djelo)	UNROLI	Anketa među stanovništvom	Osnovna sredstva	Šta se traži od sistema
Prijavljivanje kriminala od strane žena - Postotak viktimiziranih žena koje su prijavile svoju viktimizaciju policiji u posljednjih 12 mjeseci (dodatno pitanje se postavlja ispitanicama koje nisu prijavile krivično djelo policiji: „Jeste li prijavili djelo drugim organima?“)	UNROLI	Anketa među stanovništvom	-	Šta se traži od sistema
Policijsko opsluživanje zajednice - Da li stanovništvo smatra da policija radi sve što je u njenoj moći da bude na usluzi zajednici	UNROLI	Anketa među stanovništvom	-	Šta se traži od sistema

Cilj/indikator	Izradio/koristio	Izradio/koristi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Rodna pitanja i povjerenje u policiju - Postotak žena i muškaraca ispitanika u anketi javnog mnijenja koji su izjavili da imaju povjerenje u policiju	UNROLI	Anketa među stanovništvom	-	Šta se traži od sistema
Percepcija javnosti o ponašanju policije - Smatra li stanovništvo da policija nastupa nasilno u svojim kontaktima s ljudima	UNROLI	Anketa među stanovništvom	-	Šta se traži od sistema
Povjerenje javnosti u policijske lidere	UNROLI	Anketa među stanovništvom	-	Šta se traži od sistema
Zadovoljstvo policijom	Živjeti u Bosni i Hercegovini - Talas 4 Upitnik 2004.	Anketa domaćinstava	Ishod	Šta se traži od sistema
Domaćinstva koja su pretrpjela krađu ili pokušaj krađe u posljednjih pet godina, prema članu koji je bio uključen, regiji i lokalitetu i Domaćinstva za koja je prijavljena krađa policiji, prema regiji i lokalitetu	Anketa o životnom standardu Gane	Anketa domaćinstava	Ishod	Šta se traži od sistema
Članovi domaćinstva koji su bili izloženi seksualnom nasilju prema regiji i lokalitetu i Domaćinstva koja su prijavila seksualno nasilje policiji prema regiji i lokalitetu	Anketa o životnom standardu Gane	Istraživanje domaćinstava	Ishod	Šta se traži od sistema
Razlozi za neprijavljanje slučajeva seksualnog nasilja policiji prema regiji	Anketa o životnom standardu Gane	Istraživanje domaćinstava	Ishod	Šta se traži od sistema
Krivična djela počinjena u zajednici i počinioci krivičnih djela	Nacionalno istraživanje životnih uslova u Gvatemali (2000)	Upitnik za zajednicu (informisana individualna anketa)	-	Šta se traži od sistema
Da li su ispitanici prijavili krivično djelo	Nacionalno istraživanje životnih uslova u Gvatemali (2000)	Upitnik za zajednicu (informisana individualna anketa)	Ishod	Šta se traži od sistema
Koji je bio ishod prijave krivičnog djela?	Nacionalno istraživanje životnih uslova u Gvatemali (2000)	Upitnik za zajednicu (informisana individualna anketa)	Ishod	Šta sistem nudi
Razlozi za neprijavljanje krivičnog djela	Nacionalno istraživanje životnih uslova u Gvatemali (2000)	Upitnik za zajednicu (informisana individualna anketa)	Ishod	Šta se traži od sistema
Zadovoljstvo policijskim uslugama	Život u Bosni i Hercegovini – Upitnik u okviru 4. talasa 2004. godine	Istraživanje domaćinstava	Ishod	Šta se traži od sistema

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristio	Izradio/koristi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
INTEGRITET, TRANSPARENTNOST I ODGOVORNOST				
Korupcija				
Učestalost - Koliko često su ispitanici morali da daju mito, poklon ili učine uslugu policijskom službeniku kako bi dobili potrebnu pomoć ili izbjegli problem kao što je prolazak kroz kontrolni punkt ili plaćanje kazne ili lišenje slobode?	Afrobarometer	Anketa domaćinstava	-	Šta se traži od sistema/ šta sistem nudi
Percepcija javnosti o tome da li je moguće izbjeći hapšenje nuđenjem mita policajcima	UNROLI	Anketa među stanovništvom	-	Šta se traži od sistema
Učestalost prijavljivanja korupcije	Afrobarometer	Anketa domaćinstava	Ishod	Šta se traži od sistema
Da li su nadležni organi poduzeli mjere nakon što su zaprimili prijavu korupcije	Afrobarometer	Anketa domaćinstava	Ishod	Šta sistem nudi
Da li su građani koji su prijavili korupciju bili žrtve odmazde ili su pretrpjeli druge negativne posljedice	Afrobarometer	Anketa domaćinstava	Ishod	Šta se traži od sistema/ šta sistem nudi
Glavni razlozi za neprijavlivanje korupcije policijskog osoblja	Afrobarometer	Anketa domaćinstava	Ishod	Šta se traži od sistema/ šta sistem nudi
Integritet				
Korištenje policijskih ovlasti – Koristi li policija svoje ovlasti za provođenje zakona (npr. lišenje slobode, pretres, oduzimanje i pritvaranje) strogo u skladu sa zakonom	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Proces	Šta sistem nudi
Upotreba sile za dobijanje priznanja – da li i u kojoj mjeri policija prema percepciji javnosti koristi silu za dobijanje priznanja	UNROLI	Anketa među stanovništvom	Proces	Šta se traži od sistema
Odgovornost				
Istraga o nepropisnom ponašanju policije – Sposobnost građana da pokrenu istragu o navodima o nepropisnom ponašanju policije	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	-	Šta se traži od sistema/ šta sistem nudi
Procedura za istraživanje nepropisnog ponašanja policije – postoji li formalna procedura propisana zakonom za nezavisnu istragu ozbiljnih incidenata nepropisnog ponašanja policije	UNROLI	Pregled dokumentacije	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj disciplinskih postupaka pokrenutih protiv sudija/tužilaca/izvršilaca (ukupno i prema vrsti kršenja) i broj izrečenih sankcija (ukupno i prema vrsti sankcije)	CEPEJ	Izveštaj za zemlju	Rezultat	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristio	Izradio/koristi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Krivično gonjenje za korupciju ili nepropisno ponašanje policije – jesu li navodni incidenti nepropisnog ponašanja ili korumpiranosti policije ozbiljno istraženi i, kada to zakon predviđa, krivično procesuirani	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba/administrativni podaci Administrativni podaci koji se koriste, kada su dostupni, za izračun postotka istraga navodnih incidenata nepropisnog ponašanja policije koji su u određenoj godini rezultirali disciplinskom mjerom ili krivičnim gonjenjem policijskog službenika)	Process	Šta sistem nudi
Ima li policija posebne ovlasti da obustavi postupke, da ih uslovno riješi ili da izda krivični nalog koji se računa kao osuđujuća presuda? Ako je odgovor da, koje su to ovlasti?	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje	Administrativni i anketni podaci i statistika suda koju uglavnom pružaju nacionalni dopisnici	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Transparentnost				
Dostupnost izvještaja o pritužbama na rad policije javnosti	UNROLI	Pregled dokumentacije	Rezultat	Šta sistem nudi
Javni izvještaji o budžetima i rashodima policije	UNROLI	Pregled dokumentacije	Rezultat	Šta sistem nudi
Javni izvještaji o smrtnim ishodima u policijskom pritvoru ili kao posljedica policijskog postupanja	UNROLI	Pregled dokumentacije	Rezultat	Šta sistem nudi
POSTUPANJE SA PRIPADNICIMA RANJIVIH GRUPA				
Percepcija diskriminacije u redovima policije – Smatra li stanovništvo da policija postupa prema ljudima iz svih grupa pravično i bez diskriminacije	UNROLI	Anketa među stanovništvom	-	Šta se traži od sistema
Postojanje i provedba politika i postupaka po mjeri djeteta	UNROLI	Pregled dokumentacije	Rezultat/proces	Šta sistem nudi
Postojanje i provedba politika i postupaka kojima se odgovara na potrebe djece u sukobu sa zakonom i štite njihova prava	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Rezultat/proces	Šta sistem nudi
Da li operative politike i procedure pružaju odgovarajuće smjernice policiji o postupanju prema osumnjičenima i počiniocima koji boluju od mentalnih bolesti	UNROLI	Pregled dokumentacije	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
■ Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristio	Izradio/koristi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
KAPACITETI				
Materijalni resursi				
Raspoloživost opreme za obavljanje osnovnih policijskih dužnosti	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Dostupnost privatnih prostorija za zaprimanje krivičnih prijava i prostorija za zadržavanje	UNROLI	Podaci s terena	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Dostupnost kapaciteta za forenzičko testiranje	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Ljudski resursi				
Policijsko osoblje (nerazvrstano)	Evropski izvornik statistike kriminala i krivičnog pravosuđa, 5. izdanje	Administrativni i anketni podaci i statistika suda koju uglavnom pružaju nacionalni dopisnici	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Percepcija o praksama zapošljavanja kao pravičnim i djelotvornim	UNROLI	Anketa među stanovništvom	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Naknade - Da li je iznos početne plate za policajce dovoljan da privuče i zadrži u službi kvalificirane pojedince	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Ima li policija neophodne vještine za prikupljanje i zaštitu materijalnih dokaza	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li postoji funkcionalan i adekvatan proces provjere	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Percepcija javnosti o efikasnosti procesa provjere	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Rodna ravnopravnost - postotak policijskog osoblja koje čine žene	UNROLI	Administrativni podaci	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Kompetentnost policijskih službenika na prvoj liniji odgovora	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Sposobnost policijskih rukovodilaca - Percipirana sposobnost i opredijeljenost policijskih rukovodilaca za poboljšanje kapaciteta, integriteta i rezultata rada policije	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Kapaciteti za vođenje evidencije - Kvalitet i tačnost policijske evidencije o zadržanim osobama	UNROLI	Anketiranje stručnih osoba/podaci s terena	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

TABELA 2.4.
Službe vlade

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/učinak/ proces	Šta se traži od sistema/ šta sistem nudi
PRISTUP			
Postojanje matičnih knjiga u zajednici	Nacionalna anketa o životnim uslovima Gvatemale (2000)	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Jesu li ispitanici u proteklih 12 mjeseci pokušali dobiti identifikacijski dokument kao što je rodni list, vozačka dozvola, pasoš, biračka iskaznica ili dozvola od vlade	Afrobarometer	-	Šta se traži od sistema
Sačinjeni, obrađeni i prikupljeni zahtjevi za izdavanjem lične karte (u datom periodu)	Činjenice i brojeke o Keniji 2015.	Rezultat	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
POSTUPCI			
Poteškoće u pribavljanju potrebnog dokumenta	Afrobarometer	Rezultat	Šta sistem nudi
KORUPCIJA			
Učestalost - Koliko često su ispitanici dali mito, poklon ili učinili uslugu vladinom službeniku kako bi dobili potrebni dokument?	Afrobarometer	Ishod	Šta sistem nudi
Da li su nadležni organi poduzeli mjere nakon što su zaprimili prijavu korupcije	Afrobarometer	Proces	Šta sistem nudi
Da li su građani koji su prijavili korupciju bili žrtve odmazde ili su pretrpjeli druge negativne posljedice	Afrobarometer	Ishod	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Glavni razlozi za neprijavlivanje korupcije vladinog osoblja	Afrobarometer	Ishod	Šta se traži od sistema
Da li su nadležni organi poduzeli mjere nakon što su zaprimili prijavu korupcije	Afrobarometer	Proces	Šta sistem nudi
Da li su građani koji su prijavili korupciju bili žrtve odmazde ili su pretrpjeli druge negativne posljedice	Afrobarometer	Ishod	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
■ Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

TABELA 2.5.
Indikatori pristupa pravdi koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
PRAVNA POMOĆ I ZASTUPANJE				
Dostupnost pravne pomoći/zastupanja/besplatne pravne pomoći				
Broj predmeta koji su upućeni u rad sudu za koje je odobrena pravna pomoć	CEPEJ	Građansko/krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj predmeta koji nisu procesuirani pred sudom (izvanparnični predmeti ili predmeti koji nisu procesuirani pred sudom, kao što su pravno savjetovanje i alternativno rješavanje sporova) za koje je odobrena pravna pomoć	CEPEJ	Građansko	Rezultat	Šta sistem nudi
Ukupan broj advokata koji rade u zemlji, uključujući pravne savjetnike koji ne mogu zastupati svoje klijente pred sudom	CEPEJ	Građansko/krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Odgovornost advokata				
Broj disciplinskih postupaka koji su pokrenuti protiv advokata Ukupni broj i prema vrsti kršenja	CEPEJ	Civil/Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj sankcija Ukupni broj i prema vrsti sankcije	CEPEJ	Civil/Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
PRISTUPAČNOST PRAVNIH INSTITUCIJA				
Učestalost nasilja/stopa prijavljivanja				
Broj žena žrtava seksualnih zločina prema starosnoj dobi, rasnom ili etničkom porijeklu i socio-ekonomskom statusu	MESECVI14	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Stopa neprijavljenog nasilja – broj djevojčica i adolescentica, odraslih i starijih žena koje su bile žrtve različitih oblika nasilja u proteklih 12 mjeseci, a nisu prijavile ta djela nasilja, podijeljen s ukupnim brojem žena u njihovim dobnim grupama	MESECVI	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Broj žena koje podnose prijave policiji zbog nasilja	MESECVI	Krivično	Ishod	Šta se traži od sistema
Broj korisnika pravosuđa koji imaju pristup telefonskim linijama	MESECVI	-	-	Šta se traži od sistema
Broj prijava nasilja koje su primile, istražile i riješile nadležne nacionalne institucije za ljudska prava	MESECVI	Krivično	Rezultat/ishod	Šta se traži od sistema/ šta sistem nudi
Broj korisnika besplatnih usluga pravnog zastupanja, bilo javnih ili privatnih, podržane ili nepodržane državnim poticajima	MESECVI	Krivično	Rezultat	Šta se traži od sistema

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Broj i postotak djevojčica i adolescentica, odraslih i starijih žena koje imaju pristup priboru za hitne slučajeve u ustanovama	MESECVI	Krivično	Rezultat/ishod	Šta se traži od sistema
Geografska pristupačnost				
Broj sudova koji se smatraju pravnim subjektima (upravna struktura) i geografska lokacija	CEPEJ	Građansko/krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Jezik				
Broj akreditovanih ili registrovanih sudskih tumača	CEPEJ	Građansko/krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
PRAVOVREMENOST PROCESA				
Broj predmeta osim krivičnih, za prvostepene, drugostepene i sudove najviše instance: Predmeti koji su bili u toku 1. januara Predmeti koji se primaju u rad Riješeni predmeti Predmeti koji su bili u toku 31. januara	CEPEJ	Civil	Rezultat	Šta se traži od sistema/ šta sistem nudi
Broj krivičnih predmeta, za prvostepene, drugostepene i sudove najviše instance: Predmeti koji su bili u toku 1. januara Predmeti koji se primaju u rad Riješeni predmeti Predmeti koji su bili u toku 31. januara	CEPEJ	Civil	Rezultat	Šta se traži od sistema/ šta sistem nudi
Broj predmeta koji se tiču brakorazvodnih parnica, otkaza s posla, nelikvidnosti, razbojništva i ubistva s namjerom koji su zaprimljeni i procesuirani pred prvostepenim sudovima Predmeti koji su bili u toku 1. januara Predmeti koji se primaju u rad Riješeni predmeti Predmeti koji su bili u toku 31. januara	CEPEJ	Civil/Krivično	Process	Šta se traži od sistema/ šta sistem nudi
Prosječna dužina trajanja postupka (u predmetima koji su naprijed navedeni) izraženo u danima (od datuma zahtjeva za sudskim preispitivanjem) % odluka koje podliježu žalbi % predmeta u kojima postupak traje duže od tri godine. Prosječna dužina trajanja u prvom stepenu (u danima) Prosječna dužina trajanja u drugom stepenu (u danima) Prosječna dužina trajanja u trećem stepenu (u danima) Prosječna dužina ukupnog postupka (u danima)	CEPEJ	Civil/Krivično	Process	Šta se traži od sistema/ šta sistem nudi
Prosječno vrijeme između početne faze krivičnog suđenja za nasilje nad ženama i njegove razne manifestacije i/ili femicid i izricanja presude (osuđujuće ili oslobađajuće)	MESECVI	Krivično	Ishod	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
■ Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
POSTUPCI				
Pravičnost/nediskriminacija				
<i>Postupanje sudova prema djeci</i>				
Da li sudije koje postupaju u predmetima u kojima su djeca optuženi primjenjuju postupke koji su posebno prilagođene djeci	UNROLI	Krivično	Process	Šta sistem nudi
Posebni postupci za djecu žrtve ili svjedoke krivičnog djela - Da li su sudovi i tužilaštva usvojili mjere prilagođene djeci u postupanju u predmetima u kojima se pojavljuju djeca u svojstvu žrtava ili svjedoka krivičnog djela	UNROLI	Krivično	Process	Šta sistem nudi
Propisani postupak				
Postotak prvostepenih presuda in absentia u krivičnim predmetima	CEPEJ	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
ODGOVOR PRAVOSUDNOG SISTEMA NA NASILJE NAD ŽENAMA				
Broj prijava nasilja koje su primile, istražile i riješile nadležne nacionalne institucije za ljudska prava	MESECVI	Krivično	Rezultat/ishod	Šta se traži od sistema/ šta sistem nudi
Postotak izdatih naredbi o zaštitnim mjerama u slučajevima nasilja nad ženama, srazmjerno broju traženih naredbi za zaštitne mjere, razvrstano prema vrsti krivičnog djela, odnosno vrsti prijavljenog nasilja	MESECVI	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Presude i odluke koje se pozivaju na Konvenciju iz Belema u Parau i u kojoj se navode njene odredbe ¹⁵	MESECVI	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj sudskih presuda ili odluka u predmetima nasilja u porodici ili bilo kojeg drugog oblika nasilja (fizičko, spolno, psihičko, patrimonijalno, ekonomsko, institucionalno, političko, na radnom mjestu, seksualno uznemiravanje, političko uznemiravanje, akušersko i dr.) prema spolu, dobi, rasi, etničkom porijeklu i socio-ekonomskom statusu	MESECVI	Građansko/upravno/ krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj presuda ili odluka koje se tiču reparacije za žrtve i vrsta reparacije	MESECVI	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Broj i postotak slučajeva prijavljenih istražnom organu za nasilje nad ženama u različitim oblicima i nasilnu smrt žena, prema statusu postupka: <ul style="list-style-type: none"> • istraživanje • optužba • sudske odluke • odbacivanje • arhiviranje 	MESECVI	Krivično/upravno/ građansko	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj i postotak predmeta koje su vodili krivični sudovi (redovni i specijalizovani) za različita krivična djela: nasilje nad ženama, femicid, pokušaj femicida, u odnosu na broj i postotak presuda (osuđujućih i/ili oslobađajućih) koje su donijeli sudovi (redovni i specijalizovani)	MESECVI	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj i postotak slučajeva koji su poznati nadležnim organima pravosudnog sistema o oštećenju žena koje su pogođene nasiljem, odnosno kolateralnih žrtava u slučaju nasilne smrti žena	MESECVI	Građansko/krivično	Osnovna sredstva	Šta se traži od sistema
Broj osuđujućih presuda za nasilje nad ženama u odnosu na ukupni broj prijava	MESECVI	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj žrtava femicida u proteklih 12 mjeseci prema dobi, bračnom statusu, uzroku smrti i geografskoj lokaciji	MESECVI	Krivično	-	Šta se traži od sistema
Broj krivičnih gonjenja u predmetima femicida u kojima su donesene presude u proteklih 12 mjeseci u odnosu na ukupni broj evidentiranih predmeta	MESECVI	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj riješenih predmeta u kojima su učestvovala djevojčice, adolescentice, odrasle i starije žene kao žrtve nasilja iz autohtonih zajednica i ruralnih sredina	MESECVI	Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
TRANSPARENTNOST I ODGOVORNOST				
Broj pritužbi koje su uvažene i iznos oštećenja koji je dodijeljen korisnicima (u periodu od 12 mjeseci) za pritužbe o funkcionisanju sudskog sistema	CEPEJ	Civil/Krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
¹⁶ Imate li u sudovima redovni sistem za praćenje aktivnosti suda u pogledu: <ul style="list-style-type: none"> • broja predmeta koji se primaju u rad? • broja donesenih odluka? • broja odgođenih predmeta? • dužine trajanja postupka? 	CEPEJ	Civil/Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
■ Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
¹⁷ Postoji li specijalizirana institucija odgovorna za prikupljanje statističkih podataka o funkcionisanju sudova i pravosuđa?	CEPEJ	Građansko/krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li institucija objavljuje statističke podatke o funkcionisanju svakog pojedinačnog suda na internetu?	CEPEJ	Građansko/krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li su sudovi obavezni da izrađuju godišnji izvještaj o radu?	CEPEJ	Građansko/krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Pratite li broj neriješenih predmeta i predmete koji se ne procesuiraju u razumnom roku za: • građanske predmete? • krivične predmete? • upravne predmete?	CEPEJ	Građansko/krivično/ upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Pratite li vrijeme čekanja tokom sudskih postupaka?	CEPEJ	Građansko/krivično/ upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoji li sistem za evaluaciju ukupnog (nesmetanog) funkcionisanja sudova na osnovu plana (plan posjeta) koji je unaprijed dogovoren?	CEPEJ	Građansko/krivično/ upravno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postoji li sistem za praćenje i evaluaciju učinka javnog tužilaštva?	CEPEJ	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj uspješno riješenih osporavanja sudija za koje stranka smatra da su pristrasni na godišnjoj osnovi?	CEPEJ	Građansko/krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj predmeta u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima o trajanju postupka i neizvršenju	CEPEJ	Građansko/krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj disciplinskih postupaka pokrenutih protiv sudija/tužilaca/izvršilaca (ukupno i prema vrsti kršenja) i broj izrečenih sankcija (ukupno i prema vrsti sankcije)	CEPEJ	Građansko/upravno/ krivično	Rezultat	Šta sistem nudi
EFIKASNO IZVRŠENJE				
Da li postoji sistem koji mjeri dužinu trajanja izvršnog postupka: • za građanske predmete? • za upravne predmete?	CEPEJ	Civil/administrative	Process	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
KAPACITETI				
Ljudski resursi				
Postotak žena sutkinja	UNROLI	Krivično/građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postotak žena sutkinja	UNODC	Krivično/građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Postotak žena sutkinja	Rodna statistika Svjetske banke (nema dostupnih podataka)	Krivično/građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Ukupni broj sudija ustavnog suda i broj sutkinja ustavnog suda	WBL	Ustavno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li je predsjednik suda žena	WBL	Ustavno	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj profesionalnih sudija, prema spolu, u: • prvostepenim sudovima • drugostepenim sudovima • vrhovnim sudovima	CEPEJ	Krivično/građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj predsjednika sudova (profesionalne sudije) prema spolu	CEPEJ	Krivično/građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj profesionalnih sudija koji su angažovani u sudovima na povremenoj osnovi i koji su plaćeni kao sudije	CEPEJ	Krivično/građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj sudija koji nisu sudije po profesiji i ne primaju naknadu, ali mogu dobiti jednostavnu nadoknadu troškova	CEPEJ	Krivično/građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj osoblja među kojima nisu sudije koje radi u sudovima za sudije, prema spolu	CEPEJ	Građansko/krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj javnih tužilaca, prema spolu na: • prvom stepenu • drugom stepenu • na nivou vrhovnog suda	CEPEJ	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj glavnih tužilaca, prema spolu	CEPEJ	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj osoblja (među kojima nisu javni tužioci) koje radi pri javnim tužilaštvima	CEPEJ	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj (pravni subjekata) prvostepenih specijalizovanih sudova (ili konkretnih sudskih naredbi)	CEPEJ	Krivično/građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

- Indikatori koji se odnose na rodno zasnovane elemente pristupa pravdi
 Indikatori koji se oslanjaju na administrativne podatke

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
Broj prvostepenih sudova (geografske lokacije) koji su nadležni za predmete: <ul style="list-style-type: none"> • naplate potraživanja male vrijednosti • otkaza • pljačke. * ispitanici su zamoljeni da daju definiciju sporova male vrijednosti	CEPEJ	Krivično/građansko	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Da li sva tužilaštva imaju posebno obučene tužioce za rad na predmetima nasilja u porodici i seksualnog nasilja	CEPEJ	Krivično	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj obučenog osoblja u pravosudnom sistemu iz oblasti rodnih pitanja i međukulturalnosti	MESECVI	Građansko/krivično/ upravno	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj žena iz autohtonih i ruralnih zajednica koje su na poziciji odlučivanja u rješavanju sukoba u tim zajednicama	MESECVI	Građansko/krivično/ upravno - državni/ nedržavni sistem	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj žena koje donose odluke u tužilaštvima, sudovima i drugim upravnim tijelima pravosudnog sistema	MESECVI	Građansko/krivično/ upravno - državni/ nedržavni sistem	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi
Broj državnih službenika i zvaničnika koji su pristupili procesima edukacije, podizanja svijesti i obuke o problemu nasilja nad ženama	MESECVI	Građansko/krivično/ upravno - državni/ nedržavni sistem	Rezultat	Šta sistem nudi
Broj državnih službenika koji obavljaju funkcije na kojima imaju direktni dodir sa ženama koje su izložene nasilju u svim njegovim pojavnim oblicima: <ul style="list-style-type: none"> • broj i postotak žena službenica u odnosu na broj slučajeva koji su prijavljeni instituciji • broj i postotak žena psihologinja i psihijatrica u odnosu na broj slučajeva koji su prijavljeni institucijama nadležnim za provođenje pravde • broj i postotak žena socijalnih radnica u odnosu na broj slučajeva koji su prijavljeni institucijama nadležnim za provođenje pravde • broj i postotak žena advokatica u odnosu na broj slučajeva prijavljenih institucijama nadležnim za savjetovanje žena u krivičnim postupcima (u svojstvu tuženih ili tužitelja) • broj tumača koji su upoznati sa pravima žena. 	MESECVI	Građansko/krivično/ upravno - državni/ nedržavni sistem	Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

Cilj/indikator	Izradio/koristi	Ustavno/krivično/ građansko pravo/ sudovi	Osnovna sredstva/ rezultat/ishod/ učinak/proces	Šta se traži od sistema/šta sistem nudi
ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE SPOROVA				
Broj akreditovanih ili registrovanih medijatora koji se bave sudskom medijacijom	CEPEJ	Građansko	Šta sistem nudi	Šta sistem nudi
Broj postupaka sudske medijacije, po vrsti predmeta	CEPEJ	Građansko	Rezultat	Šta sistem nudi
POLICIJA				
Pristup/učinak				
Slučajevi ubistva s namjernom koje je policija riješila	UNROLI		Rezultat	Šta sistem nudi
Odgovornost				
Krivično gonjenje za korupciju ili nepropisno ponašanje policije – jesu li navodni incidenti nepropisnog ponašanja ili korumpiranosti policije ozbiljno istraženi i, kada to zakon predviđa, krivično procesuirani	UNROLI		Rezultat/process	Šta sistem nudi
KAPACITETI				
Rodna ravnopravnost - postotak policijskog osoblja koje čine žene	UNROLI		Osnovna sredstva	Šta sistem nudi

TABELA 2.6.

Izbornik indikatora za vršenje procjena sektora pravde u nestabilnim državama koje pruža g7+¹⁸

Uslovi u sektoru pravde	Kapaciteti pravosudnih institucija	Učinkavost pravosudnih institucija
<ul style="list-style-type: none"> • % povjerenja u običajni pravosudni sistem, % povjerenja u formalni pravosudni sistem • % stanovnika koji smatraju da imaju pristup pravdi • % stanovnika koji su upoznati sa mogućnošću traženja obeštećenja i vjeruju pravosudnom sistemu 	<ul style="list-style-type: none"> • Ukupna izdvajanja za sektor pravde u ukupnom budžetu države • % ukupno izdvojenog budžeta za sektor pravde i trošenja • % državnog budžeta koji se izdvaja za sektor pravde • Budžet izdvojen za pravosuđe u posljednjih pet godina i efikasno doznačen 	<ul style="list-style-type: none"> • Percepcija o uspješnosti rada pravosudnog sistema kao cjeline • % javnosti koja smatra da je pravosudni sistem (pravosuđe) nezavisan
<ul style="list-style-type: none"> • Broj procesuiranih predmeta u kojima su izrečene kazne za korupciju u pravosuđu • Broj evidentiranih slučajeva korupcije u pravosuđu koji su zakonski sankcionisani. • Broj optuženih i kažnjenih počinitelja koji su pripadnici elite • Broj predmeta u kojima učestvuju državni akteri i javne ličnosti koje se procesuiraju i krivično gone pred sudom • Broj slučajeva proizvoljnosti koji su evidentirani u posljednjih 5 godina 	<ul style="list-style-type: none"> • Postojanje zakona kao što su: * Zakon o seksualnom nasilju, zakon o dječjoj zaštiti • Postojanje strukture odgovorne za dostupnost određenih zakona (cilj) / broj dostupnih zakona. • Uključivanje tradicionalnih pravnih normi u pravni kodeks (cilj) • Broj običajnih pravnih pitanja/predmeta koji su komplementarni ili u skladu sa • zakonskim sistemom i postotak predmeta koje su riješili tradicionalni/običajni/pravosudni sistemi 	<ul style="list-style-type: none"> • Izvještaj Vrhovnog pravosudnog vijeća kojim se ponovo potvrđuje nezavisnost pravosuđa • Broj tužbi koje su pred sudom podigli pojedinci ili organizacije protiv države zbog kršenja međunarodnih normi • Broj/% osoblja pravosudnih institucija koji su krivično gonjeni i osuđeni za korupciju • Spisak kažnjenih počinitelja koji su pripadnici elite • Broj proizvoljnih hapšenja • Broj nezakonito pritvorenih osoba po okrugu
<ul style="list-style-type: none"> • Broj procesuiranih i kažnjenih kriminalaca odgovornih za silovanja i zločine • Broj predmeta kršenja ljudskih prava koji su u postupku rješavanja • Broj pripadnika autohtonih zajednica koji primaju besplatnu pravnu pomoć • Broj /% predmeta o ljudskim pravima koji su procesuirani i presuđeni osuđujućom presudom 	<ul style="list-style-type: none"> • Postojanje plana i programa reforme. Budžet za reformu. • Dostupnost godišnjeg izvještaja Vrhovnog pravosudnog vijeća • Postojanje prakse planiranja i programiranja zapošljavanja i penzionisanja • Unapređenje statusa i poboljšanje plata sudija (cilj) 	<ul style="list-style-type: none"> • Udio riješenih predmeta od ukupnog broja prijavljenih slučajeva na godišnjem nivou • Broj prijavljenih i procesuiranih slučajeva korupcije • Broj procesuiranih sporova o zemljištu • Broj obeštećenih žrtava • Broj izvršenih sudskih odluka • Broj i opseg konsultacija o zakonodavstvu od javnog interesa • Broj procesuiranih predmeta seksualnog nasilja • Dužina kazni izrečenih seksualnim prijestupnicima • Postojanje maloljetničkih sudova u zemlji • Broj sudija koji rade u maloljetničkim sudovima

Uslovi u sektoru pravde	Kapaciteti pravosudnih institucija	Učinak pravosudnih institucija
<ul style="list-style-type: none"> Spisak mjera koje su poduzete da se pravosudni sistem približi građanima. Broj završenih pro bono predmeta 	<ul style="list-style-type: none"> Raspoređenost pravosudnih struktura na nivou pokrajine, okruga i teritorije (cilj) Raspoređenost prekršajnih/visokih sudova na nivou okruga i regija Omjer javnih pravobranitelja u odnosu na ukupno stanovništvo po okrugu Omjer advokata na 100.000 zatvorenika Broj sudija na 100.000 stanovnika Omjer zatvorenika u odnosu na zatvorska odjeljenja po regijama Omjer zatvorenika u odnosu na prostor u zatvorskoj ćeliji 	<ul style="list-style-type: none"> Provedene su mjere kako bi se pomoglo siromašnim da ostvare pristup formalnoj pravdi. (cilj) % stanovnika koji su upoznati sa zakonskim i ljudskim pravima
<ul style="list-style-type: none"> Postojanje programa edukacije za ljude koji sprovode tradicionalnu pravdu Broj posjeta zvaničnika iz formalnog pravosudnog sistema tradicionalnim pravosudnim institucijama. 	<ul style="list-style-type: none"> Broj potpuno osposobljenog i raspoređenog pravosudnog osoblja (sudije i sudije za prekršaje, tužioci, javni pravobranitelji, probacijski službenici, advokati i drugo osoblje) Broj žena zaposlenih u pravosuđu Broj sudija imenovanih na godišnjem nivou Broj sudija i članova osoblja suda koji se penzionišu na godišnjem nivou Broj sudija i članova osoblja suda koji se educiraju na godišnjem nivou Broj moralnih govora rukovodioca pravosudne institucije pred pravosudnim osobljem i sudijama 	
	<ul style="list-style-type: none"> Broj izgrađene i obnovljene pravosudne infrastrukture u posljednjih 5 godina. Broj potpuno opremljenih sudova. Broj uspostavljenih i funkcionalnih vojnih sudova Broj izgrađenih mirovnih sudova Broj lokalnih sudova koji su uspostavljeni radi rješavanja predmeta silovanja 	
	<ul style="list-style-type: none"> Dostupnost odvojenih pritvorskih jedinica za žene i djecu Dostupnost posebne odjeće, kreveta i posteljine za zatvorenike Obroci koji se služe zatvorenicima su dovoljni, raznovrsni i izbalansirani Postojanje unutrašnjih dvorišta/biblioteka/soba za posjetioce/radionica za osposobljavanje u zatvoru 	

OKVIR 1.

Indikatori pristupa pravdi koji se koriste i/ili oslanjaju na podatke vlada

Gotovo svi indikatori obuhvaćeni tabelama izradile su i koriste međunarodne i organizacije civilnog društva (kao što su UN, Svjetska banka; OECD, OAS, Vijeće Evrope, Global Integrity i World Justice Project), dok određeni broj mjera koriste vlade koje direktno prikupljaju podatke na koje se oslanjaju ti indikatori.

1. Evropska komisija za efikasnost pravosuđa.

Evropska komisija za efikasnost pravosuđa (CEPEJ) pri Vijeću Evrope izradila je sveobuhvatan skup indikatora koje koristi za procjenu pravosudnih sistema država članica. Države članice su zamoljene da izrade izvještaje kao odgovor na upitnik CEPEJ-a na osnovu administrativnih i drugih podataka koje vlada redovno prikuplja. Kako je prikazano u tabelama od 2.1 do 2.5, CEPEJ od vlada zahtijeva dostavljanje podataka o broju dimenzija pristupa pravdi koje uključuju:

- pravnu pomoć i zastupanje;
- pristup pravosudnim institucijama;
- pravovremenost procesa;
- postupke;
- nezavisnost pravosuđa;
- transparentnost i odgovornost;
- prava žrtava krivičnog djela;
- izvršenje;
- kapacitete;
- specijalne sudove i postupke;
- alternativno rješavanje sporova;
- nasilje u porodici.

Države članice dostavljaju odgovor na upitnik u pisanom obliku u kojem navode tražene podatke, osim ako podaci nisu dostupni, odnosno ako konkretna dimenzija koju pokriva indikator nije primjenjiva na pravosudni sistem date države. Podaci prikupljeni i dostavljeni obuhvataju administrativne podatke, kao

što je broj sudija i tužilaca (uključujući broj sudova i geografskih lokacija, broj žena sutkinja i tužiteljica), fluktuacija predmeta, dužina trajanja predmeta, broj predmeta za koje je odobrena pravna pomoć, između ostalog, i druge "objektivne podatke" o postojanju zakonodavstva, institucija i procedura.

2. Ankete o životnom standardu.

Anketa o mjerjenju životnog standarda (LSMS) je program koji se provodi u okviru Grupe za istraživanje razvoja Svjetske banke. Na zahtjev nacionalnih vlada, timovi LSMS-a rade s državnim uredima za statistiku na osmišljavanju i provedbi anketa domaćinstava koje se fokusiraju na pitanja utvrđena kao nacionalni prioritet, kao što su obrazovanje, zdravstvo, poljoprivreda, rad, pristup finansiranju i migracije. Mali broj istraživanja o životnom standardu je uzorkovan za potrebe ovog mapiranja. Istraživanja životnog standarda obuhvataju indikatore koji se odnose na pravosuđe, premda u (vrlo) različitoj mjeri, i neki od njih se posebno odnose na elemente pristupa pravdi.

Općenito, ovim indikatorima nastoje se obuhvatiti aspekti pristupa pravdi specifični za zemlju te pravne potrebe (tj. glavne uzroke sukoba u zajednici), postupke ispitanika kada dođe do sukoba ili spora, razloge neprijavlivanja sukoba/ spora i zadovoljstvo pravosudnim institucijama. Produžena anketa o životnim uslovima u Istočnom Timoru (2008) ima najsveobuhvatniji skup indikatora o pristupu pravdi od svih uzorkovanih upitnika. Sadrži, između ostalog, odjeljke o "stavovima o pravdi" i "percepcijama o pravdi" kojima se nastoje obuhvatiti stavovi ispitanika prema određenim pitanjima (npr. da li ženi treba da bude omogućeno da govori u svoje ime u tradicionalnom procesu *adata*) i percepcija/poznavanje zakona (npr. da li žena može dobiti razvod bez pristanka muškarca).

3. Demografska i zdravstvena istraživanja.

Finansirana od strane USAID-a, Demografska i zdravstvena istraživanja (DHS) služe za prikupljanje podataka o zdravlju i demografskih trendova u

zemljama u razvoju. Uz tehničku pomoć USAID-a, dizajniranje ankete i prikupljanje podataka provodi se na nivou zemlje. DHS ankete obuhvataju nekoliko pitanja vezanih za pravosuđe, bez obzira na njihov primarni fokus. Od posebnog interesa su iskustva ispitanika o rodno zasnovanom nasilju i forum koji su žrtve odabrale za pokretanje postupka. Druga pitanja odnose se na stavove o nasilju u porodici i vlasništvu nad domom te postojanju vlasničkog lista i navođenja imena ispitanika u vlasničkom listu, sve razvrstano prema spolu.

4. Mehanizam za praćenje implementacije Konvencije iz Belema u Parau (MESECVI)-„Indikatori za praćenje napretka u provedbi Međuameričke konvencije o sprečavanju, kažnjavanju i eliminisanju nasilja nad ženama, Konvencija iz Belema u Parau, usvojene od strane Komiteta eksperata (CEVI) 21. maja 2013“. Ovi indikatori, osmišljeni kroz opsežan i inkluzivan konsultativni proces među državama članicama Organizacije američkih država (OAS/OEA) koje su obavezane Konvencijom iz Belema u Parau, služe kao skup standardizovanih alata za mjerenje napretka u implementaciji Konvencije. Skup sadrži odjeljak koji se fokusira na pristup pravdi i pokriva aspekte kao što su: postojanje zakonodavstva koje priznaje pravo žena na život bez nasilja; postojanje zakonodavstva koje osigurava prava žrtava na pravično suđenje i zaštitne mjere; postojanje institucija i postupaka za prijavljivanje, istraživanje, krivično gonjenje i kažnjavanje nasilja nad ženama; učestalost nasilja među ženama; stopa prijavljivanja; te odgovor pravosudnog sistema na slučajeve nasilja nad ženama, uključujući ljudske resurse i pružanje posebne edukacije stručnim osobama u pravosuđu. Slično CEPEJ mehanizmu, od vlada se očekuje da odgovore na zahtjev koji im uputi MESECVI za podacima. Iako se tek trebaju finalizirati i implementirati, indikatori napretka za mjerenje implementacije Konvencije iz Belema u Parau ubrzo će aktivnosti vlada na prikupljanju relevantnih podataka.

5. Konvencija Vijeća Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija). Konvencija predviđa obaveze država članica u pogledu istraživanja i prikupljanja podataka. U članu 11. države članice se obavezuju da „prikupljaju relevantne i razvrstane statističke podatke u redovnim vremenskim razmacima o slučajevima svih vidova nasilja obuhvaćenih Konvencijom“ i da „nastoje provoditi ankete među stanovništvom u redovnim vremenskim razmacima radi procjene prevalencije i trendova svih oblika nasilja obuhvaćenih Konvencijom.“ Države su također dužne periodično izvještavati Ekspertnu grupu za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (GREVIO) o napretku koji su ostvarile na implementaciji Konvencije te dostaviti joj podatke prikupljene u oblastima koje pokriva Konvencija.^{19 20}

6. Administrativni podaci koje su prikupile agencije vlade i državni uredi za statistiku. Agencije vlade obično prikupljaju i ažuriraju podatke vezane za pravosudni sistem. Ministarstva pravde, preko ureda za sudsku statistiku, ako takav ured postoji, vode evidencije o broju zaposlenih u pravosuđu i isplaćenim platama i prikupljaju podatke o toku predmeta, prijavljivanju krivičnih djela, istrazi, krivičnom gonjenju i izricanju kazni. Nacionalni uredi za statistiku također prikupljaju i objavljuju podatke vezane za sektor pravde kao što je omjer sudija u odnosu na stanovništvo ili broj korisnika usluga pravne pomoći.

Osim indikatora koji su obuhvaćeni alatima za prikupljanje podataka, kao što je izvještaj CEPEJ-a, LSMS i DHS, mapiranje obuhvata i indikatore koje koriste državni uredi za statistiku Gane, Kenije, Mongolije i Kameruna. Ovi indikatori su uključeni u mapiranje kako bi se pružio uvid u vrstu podataka koje prikupljaju vlade i državni uredi za statistiku na redovnoj osnovi. Odabrani indikatori daju primjere iz različitih regija i nikako nisu iscrpni.

2.3.

Nedostaci u postojećim mjerama pristupa pravdi

2.3.1. Fokus na indikatorima onoga što sistem nudi i osnovnih sredstava

Kratak pregled gornjih tabela jasno pokazuje da je univerzum postojećih mjera pristupa pravdi ogroman i raznolik, te da pokriva većinu dimenzija lanca pravde. Lista uključuje indikatore koji se razlikuju po svojoj prirodi i koji obuhvataju aspekte pristupa pravdi iz različitih uglova i sa različitim nivoima detaljnosti. Neki od njih, kao što su indikatori globalnog integriteta, širi su u svojoj formulaciji i pokušavaju obuhvatiti složene situacije koje odražavaju interakcije različitih elemenata i aktera pravosudnog sistema. Drugi, poput indikatora koje koristi CEPEJ, jesu konkretniji i nude detaljan prikaz pristupa pravosudnom mehanizmu, fokusirajući se na njegove različite elemente. Bez obzira na tu raznolikost, postoje oblasti pristupa pravdi koje su zanemarene, neistražene i neizmjerene. Jasan trend koji je naglašen mapiranjem jeste fokusiranje na aspekte pristupa pravdi u smislu onoga što sistem nudi, dok su elementi onoga što se od sistema traži daleko slabije dokumentirani. Štaviše, većina indikatora mjeri unos u sistem, kao što je postojanje određenih institucija ili propisa, a manji broj njih se bavi krajnjim rezultatima pravosudnog procesa i uticajem koji neki od njegovih elemenata imaju na korisnike.

2.3.2. Pravne potrebe i prepreke pristupu

Malo je primjera²¹ prikupljanja i analize podataka s ciljem izgradnje baze znanja o onome što se od pravosudnog sistema traži, odnosno o potrebama i izazovima s kojima se susreću ciljani korisnici i krajnji korisnici pravosudnih usluga. Podaci o glavnim izazovima s kojima se suočavaju žene i muškarci u pristupu pravdi bili bi najkorisniji u osmišljavanju politika i intervencija te u mjerenju napretka na putu ka jednom pristupačnijem pravosudnom sistemu. Osim toga, bilo bi korisno saznati više o glavnim utuživim pitanjima (ili pitanjima koja se mogu riješiti pravnim putem) sa kojima se građani suočavaju. Iako postoje indikatori i podaci prikupljeni o zaprimljenim predmetima,

sistematska analiza takvih podataka raščlanjenih po polu i vrsti predmeta doprinijela bi razumijevanju glavnih pitanja zbog kojih žene i muškarci traže pravdu. Iako nisu indikator sami po sebi, takvi podaci trebali bi predstavljati bazu dokaza za izradu smislenih, kontekstualnih i rodno specifičnih indikatora.

2.3.3. Svijest o pravima, pravnim lijekovima, institucijama i pravnoj pismenosti

Iako se to prepoznaje kao suštinski element pristupa pravdi,²² postoji malo podataka o tome koliko žene i muškarci znaju o svojim pravima i o tome šta predstavlja utuživo pitanje, o institucijama zaduženim za rješavanje sporova i pritužbi, te o procedurama i mehanizmima putem kojih se njihova prava mogu zaštititi i uživati. Dokumentiranje nivoa pravne pismenosti i svijesti zaista predstavlja izazov. To zahtijeva osmišljavanje pitanja tako da ispitanici razumiju šta ih se pita, vođenje anketa na način koji smanjuje rizik od navođenja ispitanika na jedan odgovor ili na drugi, tumačenje podataka i razumijevanje onoga što je zapravo nedostatak znanja koji se može pripisati ukorijenjenim stavovima, društvenim vrijednostima i određenim percepcijama pravosudnog sistema, od čega ništa nije lagan zadatak. Međutim, spoznaja o nivoima pravne svijesti i pismenosti, kao i o prazninama u takvom znanju između muškaraca i žena ključna je za usmjeravanje intervencija i osmišljavanje politika.²³

2.3.4. Pravosudni ishodi

Postojeći indikatori govore o efikasnosti i pravičnosti sudskog procesa. No, također je važno znati kakvi su trendovi u pogledu ishoda slučajeva i, upotpunjujući takve informacije, kako ljudi doživljavaju te ishode. Raščlanjivanje podataka o ishodima po polu (tužioca, optuženog, počinioaca i žrtve) i vrsti predmeta moglo bi pružiti vrijedne informacije o stavovima i pristrasnosti sudija, kao i o percepciji javnosti o radu pravosuđa.

2.4.

Integriranje roda u indikatore pristupa pravdi – nedostatak raščlanjivanja podataka i rodno osjetljivih analiza podataka

Izazovi sa kojima se žene suočavaju u pristupu pravdi rijetko se otkrivaju postojećim alatima za procjenu i mjerenje. Dok se mnogi indikatori pristupa pravdi bave oblastima u kojima su žene u nepovoljnijem položaju u odnosu na muškarce, nedostatak raščlanjenih podataka i neuspjeh kombiniranja različitih skupova podataka (npr. prosječna udaljenost sudova od korisnika zajedno sa dostupnošću prijevoznih sredstava za žene) zamagljuju situaciju nejednakog pristupa. Neke oblasti pristupa pravdi su posebno relevantne za žene i trebale bi biti predmet rodno osjetljive analize.

2.4.1. Geografska i ekonomska dostupnost

Geografska raspoređenost sudova suštinski je element pristupa pravdi, a brojni indikatori su osmišljeni i različiti akteri²⁴ ih koriste za njeno mjerenje. Udaljenost sudova i vrijeme putovanja jasno utiču i na muškarce i na žene – u različitom stepenu, u zavisnosti od toga da li žive u urbanim ili ruralnim područjima ili imaju li pristup prijevoznim sredstvima, kao i od njihove ekonomske situacije. Međutim, žene su često u nepovoljnijem položaju u odnosu na muškarce, a to jedva da je obuhvaćeno postojećim indikatorima. Za žene je vjerovatnije da će imati manji pristup prijevoznim sredstvima i ekonomskim sredstvima kojima će platiti svoje putovanje; kod njih je veća vjerovatnoća da će imati ograničenu mobilnost, a posebno su pogođene vremenskim siromaštvom. Nedostatak ustanova za brigu o djeci do kojih žene mogu lako doći u blizini svoje kuće ili u zgradama suda također je važan element koji utiče na sposobnost žena da imaju pristup pravdi. Pored toga, specijalizirani sudovi koji se bave pitanjima od posebnog značaja za žene, kao što su porodični sudovi ili sudovi za sitne tražbine, kao i specijalne jedinice policije i tužilaštva (kao što su one koje se bave rodno zasnovanim i nasiljem u porodici) obično se nalaze u urbanim područjima, često u glavnom gradu okruga ili pokrajine. Troškovi postupaka mogu, isto tako, predstavljati veću prepreku u smislu pristupa za žene nego za muškarce, s obzirom na neravnomjernu raspodjelu sredstava u domaćinstvu i na

prosječno niže prihode domaćinstava koja vode žene u odnosu na domaćinstva koja vode muškarci.

2.4.2. Pristup pravnom savjetovanju, zastupanju i pravnoj pomoći

Slično tome, dostupnost pravnih stručnjaka koji pružaju pristupačne savjete i zastupanje u sudskim postupcima od suštinskog je značaja za garantiranje pristupa pravdi za sve. Međutim, žene će vjerovatno imati više koristi od dostupnosti pravne pomoći, a, s druge strane, nesrazmjerno trpe zbog nedostatka iste. Niže stope pismenosti i znanja službenih jezika od muškaraca, ograničen pristup medijima i, često, javnom životu imaju veliku vjerovatnoću da se pretvore u nižu svijest o pravima, procedurama i dostupnim mehanizmima za rješavanje sporova. Iako postoje indikatori koji mjere dostupnost i kvalitet pravne pomoći te zastupanja i usluga pravne pomoći, nedostaju mjere i podaci koji bi ukazali na to kako žene i muškarci doživljavaju takve usluge i na koje specifične načine su pogođeni njihovim nedostatkom.

2.4.3. Rodna obuka za pravne i pravosudne profesionalce

Mjerenje stručnog usavršavanja za sudije i tužioce rijetko je uključeno u skupove indikatora koji mjere kapacitet pravosudnog sistema. Od osam pregledanih izvora, samo izvještaj CEPEJ-a pokriva ovu oblast. Još manje pažnje se poklanja specifičnoj rodnoj obuci – fokusiranoj na izgradnju kapaciteta pravosudnih profesionalaca da identifikuju rodno specifične potrebe i izazove u pravosudnom procesu i na odgovarajući način odgovore na njih, kao i na jačanje znanja o konkretnim zakonima, propisima i procedurama za rješavanje pitanja kao što su rodno zasnovano nasilje i nasilje u porodici. Samo jedan od indikatora CEPEJ-a o obuci bavi se rodno povezanim aspektima pravosuđa: on prati da li sva tužilaštva imaju posebno obučene tužioce za porodično i seksualno nasilje.

2.4.4. Promjena paradigme u prikupljanju i analizi podataka

Kao što je već navedeno, s izuzetkom indikatora o rodno zasnovanom nasilju i nasilju nad ženama, samo mali broj indikatora navedenih u gornjim tabelama bavi se izazovima žena u pristupu pravdi. Takvi indikatori grupirani su oko specifičnih oblasti, uključujući postojanje pravnog okvira koji daje jednaka prava ženama i muškarcima, te

jednaku zastupljenost u pravnim i pravosudnim profesijama. Međutim, opći indikatori koji procjenjuju aspekte pristupa pravdi koji utiču i na muškarce i na žene mogu pružiti vrijedne informacije o rodnim razlikama u pristupu ako se podaci na koje se oslanjaju sistematski raščlanjuju i analiziraju u sprezi sa demografskim podacima koji ističu rodne razlike u određenim oblastima.

I zaista, da bi pravosudni sistem osigurao pristup svima, on mora imati sposobnost da otkrije i odgovori na potrebe i izazove svih korisnika. Bitan korak u tom pravcu je upotreba mjernih alata koji mogu obuhvatiti složenu prirodu onoga što se od pravosudnog sistema traži i objasniti različito iskustvo koje žene i muškarci imaju s pravosudnim sistemom i različite prepreke s kojima se suočavaju. Na primjer, da bi se obuhvatio stepen i specifični načini na koje

prepreke geografskoj i ekonomskoj pristupačnosti utječu na žene i muškarce, podatke treba sistematski raščlaniti te prikupljati podatke o percepciji kako bi se dopunili administrativni i terenski podaci o lokaciji sudova i troškovima postupaka. Pored toga, analiza podataka treba da uključi korelaciju sa raščlanjenim podacima o raspodjeli resursa unutar domaćinstva, pristupu prijevoznim sredstvima, rodnim ulogama u društvu i domaćinstvu, stopama pismenosti i nivou pravne svijesti.

OKVIR 2.

Trendovi i praznine u indikatorima koje koriste i/ili koji se oslanjaju na podatke koje prikupljaju vlade

Indikatori namijenjeni vladama i podaci koji se prikupljaju kao njihov rezultat razlikuju se po prirodi i služe različitim svrhama. Neki od njih, kao što su indikatori CEPEJ-a, oni koje prikupljaju administrativna ili statistička tijela unutar sektora pravosuđa i, u određenoj mjeri, MESECVI indikatori nastoje procijeniti strukturne i funkcionalne aspekte pravosudne mašinerije – kao što su reakcija, efikasnost, efektivnost i odgovornost. Drugi, kao što su indikatori uključeni u neka od istraživanja životnog standarda, obuhvataju aspekte pristupa pravdi u pogledu onoga što se od sistema traži, uključujući glavna utuživa pitanja, preferencije foruma i povjerenje u pravosudne institucije. Stoga ne nedostaje primjera nastojanja vlada da procijene i prikupe informacije o svojim pravosudnim sistemima. Međutim, potrebno je navesti nekoliko zapažanja. Prvo, indikatori CEPEJ-a, na primjer, pozivaju zemlje da izvještavaju o određenim pitanjima, ali vlade nisu u obavezi da prikupljaju tražene podatke i mogu se pozvati na njihovu nedostupnost. Drugo, potrebno je više istraživanja kako bi se procijenilo u kojoj mjeri zemlje prikupljaju podatke o pristupu pravdi i da li sve zemlje prikupljaju barem neke podatke. Što se tiče identifikacije nedostataka u korištenim indikatorima i podacima koje prikupljaju vlade, to je zadatak koji se mora obavljati od slučaja do slučaja. Zaista, izbor vlade da mjeri određene aspekte pristupa pravdi ovisit će o identificiranim nacionalnim prioritetima koji mogu, ali i ne moraju biti u skladu s globalnim trendovima. S druge strane, fleksibilan skup indikatora, kao što je onaj predložen u ovom izvještaju, mogao bi biti koristan u obezbjeđivanju državama skupa mjera za procjenu osnovnih elemenata ponude i potražnje koji moraju biti prisutni da bi pravosudni sistem mogao biti dostupan svima.

PREDLOŽENI INDIKATORI ZA MJERENJE PRISTUPA PRAVDI UKLJUČUJUĆI SPECIFIČNE IZAZOVE S KOJIMA SE ŽENE SUOČAVAJU

Indikatori daju sliku statusa i napretka društvene, ekonomske ili druge pojave kroz procjenu njenih konstitutivnih elemenata ili njihovih zamjena. Pristup pravdi je složena pojava koja, u širokoj definiciji koja podupire ovu praksu, obuhvata postojanje prava i obaveza sadržanih u zakonima i propisima, svijest javnosti o takvim pravima i mogućnost ostvarivanja i traženja tih prava kroz mehanizme rješavanja sporova koji su pravedni, efikasni i odgovorni.

Prostor kreiran putem dijaloga o novoj razvojnoj agendi nakon 2015. godine za mjerenje pravosudnog sistema, uključujući i pristup pravdi, pruža jedinstvenu priliku za proširenje indikatora predloženih u tom kontekstu i stvaranje sveobuhvatnog skupa indikatora koji mjere dostupnost, raspoloživost, prihvatljivost i kvalitet pravde i sistema koji omogućavaju njeno ostvarivanje. Pored toga, opća preporuka CEDAW-a o pristupu žena pravdi i dobrim praksama koje proizlaze iz ove oblasti (vidi Aneks 1) može poslužiti kao odskočna daska za osmišljavanje i implementaciju indikatora pomoću kojih se mogu objasniti specifični izazovi sa kojima se suočavaju žene koje traže pristup pravdi. Ono što slijedi jeste okvir za izgradnju skupa takvih indikatora.

3.1.

Svrha i metodologija

3.1.1. Svrha

Nadovezujući se i na mapiranje i analizu indikatora, slijedi lista indikatora namijenjenih procjeni stepena pristupačnosti pravosudnog sistema, sa posebnim fokusom na prepreke pristupa ženama. Glavna svrha dizajniranja

takvih indikatora jeste da se vladama, civilnom društvu i međunarodnim organizacijama pruže alati za:

- vođenje zakonske reforme, kreiranje politike i intervencija za poboljšanje pristupa žena i muškaraca pravdi;
- procjenu postojećih nedostataka u ponudi i potražnji za pravosudnim uslugama koji utiču na pristup žena i muškaraca pravdi;
- omogućavanje praćenja i izvještavanja o napretku u poboljšanju pristupa žena i muškaraca pravdi i ostvarivanju ženskih prava;
- omogućavanje poređenja trendova u pristupu žena i muškaraca pravdi, tokom vremena i unutar i između zemalja;
- podsticanje prikupljanja rodno raščlanjenih podataka o oblastima koje direktno ili indirektno utiču na pristup žena i muškaraca pravdi;
- podizanje svijesti o statusu pristupa žena i muškaraca pravdi i o preprekama koje na to utiču.

3.1.2. Struktura.

Predloženi indikatori su organizovani oko tri dimenzije: 1) poticajno okruženje, koje pokriva pravni okvir koji utvrđuje prava, propise i garancije unutar kojih građani i država mogu pregovarati o pristupu pravdi i rezultatima ostvarivanja pravde; 2) ono što pravosudni sistem nudi, uključujući elemente koji čine pravosudnu mašineriju, kao što su institucije i ljudski resursi bitni za pružanje pravosudnih usluga; i 3) ono što se od pravosudnog sistema traži s fokusom na elemente koji omogućavaju građanima da traže pravne lijekove kroz pravosudni sistem.

Indikatori su grupisani u svi dimenzijama oko glavnih elemenata pristupa pravdi koji su odraz koraka u pravosudnom lancu, uključujući: zaštitu prava zajamčenih zakonima i propisima; pojavu neslaganja ili prekršaja; alate potrebne pojedincima za pristup pravosudnom sistemu i kretanje kroz taj sistem; te mehanizme i zaštitne mjere koje garantuju da su procesi i ishodi prihvatljivi za uključene strane. Ti elementi pokrivaju sljedeće:

- pravni okvir;
- pravosudne potrebe;
- pravnu svijest, pristup pravnim savjetima i zastupanju (pravna pomoć);
- pristup sudovima;
- pravičan postupak i ishod;
- povjerenje u pravosudni sistem.

Detaljnija rasprava o svakom elementu je data u nastavku.

Slijede kriteriji koji se koriste pri odabiru predloženih indikatora:

- indikatori su mjerljivi;
- indikatore je lako razumjeti i prenijeti javnosti;
- indikatori obuhvataju elemente pristupa pravdi koji su posebno relevantni za žene.

3.1.3. Mjerenje nedržavnog pravosuđa

Nedržavni pravosudni sistemi (običajni i vjerski pravni sistemi koji postoje uz državni pravni i pravosudni sistem, čiji legitimitet leži u običajima i tradiciji ili ima vjersku konotaciju) igraju ključnu ulogu kao mehanizam za rješavanje sporova u brojnim zemljama koje karakterišu pluralni

pravni sistemi. Oni su često preferirani ili jedini izbor za žene koje traže pravdu. Iako je uloga nedržavnih pravosudnih sistema prepoznata, u studiji je naglasak stavljen na državne pravosudne sisteme, pri čemu indikatori koje smo osmislili obuhvataju samo nekoliko mjerenja koja se izričito odnose na nedržavne pravosudne sisteme (kao oni kojima se nastoji izmeriti povjerenje u pravosudne sisteme i dužinu postupaka), dok se drugi pak mogu primijeniti i na državni i na nedržavni pravosudni sistem. Njima se ukazuje na primjere mogućeg mjerenja elemenata nedržavnih pravosudnih sistema koji se mogu lako obuhvatiti standardnim indikatorima. Odluka da nedržavne pravosudne sisteme ne stavimo u fokus svog rada dijelom je zasnovana na činjenici da je mjerenje aspekata nedržavnih pravnih sistema putem kvantitativnih metoda problematično i da dobijena mjerenja mogu biti vrlo pogrešna ako nisu pravilno kontekstualizirana. Svjesni smo potrebe za utvrđivanjem indikatora koji se odnose i na takve nedržavne sisteme kako bi se dobila sveobuhvatna slika o normativnim i pravosudnim sistemima koji su dostupni ženama i muškarcima u zemlji. Obzirom na izrazito idiosinkratičan i lokalni karakter običajnih i vjerskih pravnih sistema, navedeni indikatori se najbolje osmišljavaju kroz konsultativni proces vođen od strane države, u kojem učestvuju akteri i iz državnog i iz nedržavnog pravosudnog sistema

3.1.4. Odabir indikatora

Indikatori u daljem tekstu odabrani su kako bi se odgovorilo na institucionalne potrebe organizacije UN Women, koja je naručila ovu studiju, i Vijeća Evrope. Naš izbor je rukovođen sljedećim principima unutar datog okvira. Smatramo da indikatori ne bi trebali biti prezahtjevni prema vladama u smislu prikupljanja podataka. Bez obzira na to, mišljenja smo da ih treba koristiti za intenziviranje aktivnosti na prikupljanju podataka i izgradnji kapaciteta u sklopu nastojanja da se ostvari "revolucija podataka". Ukratko, indikatori bi trebali biti realni, ali i ambiciozni. Predloženi skup indikatora nastoji uspostaviti taj balans. U mjeri u kojoj je to moguće, svaka dimenzija uključuje indikatore koji se oslanjaju na objektivne / administrativne podatke i subjektivne / percepcijske podatke, kako bi se pružila što iscrpnija slika pristupa pravdi. U konačnici, neke od predloženih mjera su proizašle iz postojećih indikatora obuhvaćenih mapiranjem u prilogu; neki su posuđeni iz prijedloga koje su dali učesnici u dijalogu o razvojnoj agendi nakon 2015.

godine, dok drugi služe da se popune praznine utvrđene u postojećim alatima za mjerenje.

Sljedeća lista treba da posluži kao okvir za mjerenje stepena do kojeg žene i muškarci imaju jednak pristup pravosudnom sistemu. Unutar svake dimenzije, akteri mogu birati ili iznova dizajnirati specifične indikatore u skladu sa svojim potrebama i okolnostima. Kako bi se osigurala temeljita procjena pristupa žena pravdi u cijelom pravosudnom lancu, preporučuje se usvajanje sveobuhvatnog

pristupa odabirom najmanje jednog indikatora u okviru svake dimenzije.

3.2.

Skup predloženih indikatora za mjerenje pristupa pravdi uključujući specifične izazove s kojima se suočavaju žene

3.2.1. Pogodno okruženje

i. Pravni okvir

Sudovi i efikasni sudski procesi su besmisleni ako se građanima ne pružaju sigurna prava koja mogu potraživati i realizovati putem sudova i postupaka. Pravni okvir određuje koja su pitanja utuživa i koja se mogu riješiti pravnim putem. Postojanje pravnog okvira koji garantira jednaka prava građanima osnova je pravosudnog sistema dostupnog svima. Nejednaki zakoni, ili rodno neosjetljivi zakoni koji formalno daju jednaka prava ženama i muškarcima, ali

praktično kažnjavaju žene narušavaju sposobnost žena da dobiju pravične pravosudne ishode. Zakoni koji definiraju poslovnu sposobnost i pravni status, imovinska i nasljedna prava, brak i razvod su među onima koji će najvjerojatnije održavati diskriminaciju i ometati osnaživanje žena.

Indikator	Izvor podataka / način verifikacije	Koristi / predlaže / komentari
U kojoj mjeri su nacionalni zakoni u skladu sa obavezujućim međunarodnim ugovorima o ljudskim i ženskim pravima	Razgovor sa stručnom osobom/ pregled pravne dokumentacije	MESECVI
U kojoj mjeri je sudska praksa međunarodnih i regionalnih tijela za ljudska prava u skladu sa obavezujućim međunarodnim ugovorima o ljudskim i ženskim pravima	Razgovor sa stručnom osobom/ pregled sudske prakse	Ovim indikatorom želi se nadopuniti prethodni praćenjem niza sudskih odluka o ljudskim pravima, koje, kao sudska praksa, predstavljaju dodatni izvor prava
U kojoj mjeri su nacionalni zakoni u skladu sa obavezujućim međunarodnim sporazumima o nasilju nad ženama	Razgovor sa stručnom osobom/ pregled pravne dokumentacije	MESECVI
U kojoj mjeri je sudska praksa međunarodnih i regionalnih tijela za ljudska prava u skladu sa obavezujućim međunarodnim sporazumima o nasilju nad ženama	Razgovor sa stručnom osobom/ pregled dokumenata iz sudske prakse	Ovim indikatorom želi se nadopuniti prethodni praćenjem niza sudskih odluka koje se odnose na prava koja proizilaze iz obavezujućih međunarodnih sporazuma o nasilju nad ženama
U kojoj mjeri nacionalni zakoni zabranjuju direktnu i indirektnu diskriminaciju u sljedećim oblastima (akteri biraju jedno ili više od sljedećeg u zavisnosti od svojih potreba i prioriteta): 1) poslovna sposobnost 2) imovinska prava 3) nasljedna prava 4) prava iz braka 5) prava na razvod braka i starateljstvo nad djecom 6) sposobnost za otvaranje bankovnog računa 7) prava na sticanje, promjenu, zadržavanje ili prenošenje državljanstva 8) prava na obrazovanje 9) prava na zapošljavanje	Razgovor sa stručnom osobom/ pregled pravne dokumentacije	Oblasti kojima se bavi CEDAW i WBL indeks

Indikator	Izvor podataka / način verifikacije	Koristi / predlaže / komentari
<p>Da li nacionalni zakoni osiguravaju jednako postupanje prema ženama i muškarcima u sljedećim oblastima (akteri biraju jedno ili više od sljedećeg u zavisnosti od svojih potreba i prioriteta):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) poslovna sposobnost 2) imovinska prava 3) nasljedna prava 4) prava iz braka 5) prava na razvod braka i starateljstvo nad djecom 6) sposobnost za otvaranje bankovnog računa 7) prava na sticanje, promjenu, zadržavanje ili prenošenje državljanstva 8) prava na obrazovanje 9) prava na zapošljavanje 	Razgovor sa stručnom osobom/ pregled pravne dokumentacije	Oblasti kojima se bavi CEDAW i WBL indeks
<p>Postojanje zakona koji kriminaliziraju (akteri biraju jedno ili više od sljedećeg u zavisnosti od svojih potreba i prioriteta):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) psihičko i kriminalno nasilje 2) uhođenje 3) seksualno nasilje uključujući silovanje (uključujući i kada ga počinji supružnik/partner) 4) prinudni brak 5) sakaćenje ženskih genitalija 6) prisilni pobačaj i prisilna sterilizacija 7) seksualno uznemiravanje i pokušaj te pomaganje i podržavanje ovih krivičnih djela 8) seksualizirani oblici korupcije 	Pregled pravne dokumentacije	<p>Konvencija Vijeća Evrope o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija), članovi 33-41.</p> <p>Sličan indikator koristi i MESECVI UNODC je predložio indikator (bez navođenja krivičnih djela koja treba uključiti u zakon) u kontekstu dijaloga o razvojnoj agendi nakon 2015. godine</p>
<p>Pravna lica (npr. NVO, sindikati) imaju pravo na sudski status</p>	Razgovor sa stručnom osobom/ pregled dokumentacije	<p>Mogućnost koja se pruža pravnim subjektima da pokrenu predmete pred sudom je korisna prednost u djelotvornom pristupu žena pravdi. U brojnim slučajevima nevladine organizacije omogućile su kroz strateške parnice značajne pomake u pravima žena. Nadalje, organizacije koje se zalažu za ženska prava mogu biti u poziciji da preuzmu predmete koji se tiču osoba koje, iz različitih razloga, možda nisu u mogućnosti ili ne žele da lično nastave predmete, ili da udruže snage sa datom osobom i predmetu daju potrebnu snagu (u smislu ekonomskih sredstava i vidljivosti).</p>
<p>Postojanje zakona koji predviđaju nekrivične sankcije, kao što su zaštitni nalozi, u slučajevima rodno zasnovanog nasilja, silovanja i nasilja u porodici</p>	Razgovor sa stručnom osobom/ pregled dokumentacije	<p>Krivične sankcije same po sebi možda neće pružiti adekvatan odgovor u slučajevima nasilja nad ženama, uključujući silovanje. U određenim slučajevima, na primjer, žene ovise o svom mužu za vlastitu i egzistenciju njihove djece pa sankcije kao što su zaštitne mjere mogu biti adekvatniji pravni lijek od zatvorske kazne.</p>

3.2.2. Ono što pravosudni sistem nudi

i. Kapacitet

Mjerenje kapaciteta znači mjerenje sposobnosti pravosudnog sistema da odgovori na pravosudne potrebe građana. Kapacitet se odnosi na složenu pojavu, koja se proteže kroz cijeli pravosudni lanac. Relevantni su i objektivni (ljudski resursi, obuka) i subjektivni (zadovoljstvo korisnika, stručno mišljenje) aspekti kapaciteta, a mjerenje oba omogućava uravnoteženu procjenu. Indikatori predloženi u daljem tekstu obuhvataju elemente pozicionirane na suprotnim krajevima pravosudnog lanca. Mjerenje ulaznih podataka, kao što je broj sudija i sudija za prekršaje na 100.000 stanovnika, daje solidne podatke o stvarnom kapacitetu sistema (relevantnost indikatora se zasniva na pretpostavci da je adekvatno osoblje, iako nije dovoljno, neophodno da se osigura pružanje usluga

građanskog, upravnog i krivičnog pravosuđa). Raščlanjivanje podataka po spolu omogućava da se procijeni raznolikost i reprezentativnost pravosudnog sistema – suštinski element kapaciteta sistema – jer je „učješće [žena] u pravosuđu ... važno kako bi ... pravosudni sistem odražavao društvo kojem služi. Sutkinje ... mogu promovirati jačanje vladavine prava doprinoseći nepristrasnom pravosuđu ... kao i kroz svoju ulogu u provedbi zakona (uključujući pristup pravdi za žene i djevojčice)” (UNODC 2013: 59).

Indikator	Izvor podataka / način verifikacije	Koristi / predlaže / komentari
Broj sudija/magistrata 100.000 stanovnika, po spolu	Administrativni podaci	Slični indikatori: Statistička služba Gane CEPEJ
Broj sudija, prema spolu, u: • prvostepenim sudovima • drugostepenim sudovima • vrhovnim sudovima	Administrativni podaci	Preporuka komiteta CEDAW o pristupu pravdi za žene (2015: 10). Napomena: postoje slični indikatori koji su formulisani na rodno specifičan način, eksplicitno mjereći učješće žena u pravosudnoj profesiji. Takvi indikatori su: procenat sudija koji su žene (UNROLI, UNODC, Rodna statistika Svjetske banke, MESECVI); broj sudija u ustavnom sudu; i broj sudija u ustavnom sudu koji su žene i da li je glavni sudija žena (WBL).
Broj predmeta upućenih u rad po sudiji, razvrstano po spolu i vrsti predmeta		Ovaj indikator nastoji da izmjeri stvarni kapacitet pravosudnog sistema, izraženo brojem predmeta kod određenog sudije. Razvrstavanje podataka po polu i vrsti predmeta može istaći moguće trendove u broju i tipologiji predmeta koji se dodjeljuju muškim i ženskim sudijama.
Udio osoblja upravnog suda (koji nisu sudije) koji čine žene, razvrstane po funkciji	Administrativni podaci	CEPEJ; Opšta preporuka komiteta CEDAW o pristupu pravdi za žene
Pružanje obavezne početne/dodatne obuke za pravosudno osoblje (policija/sudije/tužioci) o rodnim pitanjima	Anketiranje stručnih osoba/intervju/ podaci sa terena	Obuhvaćeno Opštom preporukom komiteta CEDAW o pristupu pravdi za žene Slični indikatori: MESECVI CEPEJ
Koliko je ozbiljan problem nedostatak kapaciteta pravosudnog osoblja (policija/sudije/tužioci)?	Anketiranje stručnih osoba/pravosudnog osoblja	Slični indikatori: WJP
Procenat (od ukupnog broja kvalificiranih pojedinaca) državnih službenika i namještenika koji su pristupili procesima edukacije, podizanja svijesti i obuke o problemu nasilja nad ženama	Administrativni podaci	MESECVI Komitet eksperata (CEVI)

ii. Dostupnost i kvalitet pravne pomoći

Postojanje besplatnog ili pristupačnog pravnog savjetovanja i pomoći za krivične i građanske predmete od suštinskog je značaja za omogućavanje jednakog pristupa pravdi za sve. Intervencije usmjerene na pružanje pravnih savjeta i pomoći pokazale su pozitivan učinak na pristup žena pravdi, od prijavljivanja silovanja ili zlostavljanja do

dobijanja izvoda iz matične knjige rođenih, vjenčanih ili razvoda. Vlada može biti u poziciji da ponudi besplatnu ili pristupačnu pravnu pomoć i zastupanje, koju često pružaju advokati koji rade pro bono i organizacije civilnog društva preko advokata, studenata prava ili pravnika.

Indikator	Izvor podataka / način verifikacije	Koristi / predlaže / komentari
Broj pružalaca pravne pomoći ²⁵ za građanske i krivične predmete na 100.000 stanovnika, po spolu	Administrativni podaci / podaci sa terena	Preuzeto od Vlade Mongolije – „Ostvarivanje milenijskih razvojnih ciljeva, Peti nacionalni izvještaj o napretku“
Postojanje zakonskih odredbi ili tradicije koja zahtijeva od advokata da pruže pro bono usluge osobama slabog imovnog stanja	Razgovor sa stručnom osobom / pregled dokumentacije	Ovaj indikator pokriva alternativni metod pružanja pravnih usluga siromašnima. Razvoj pro bono usluga može biti koristan alat u povećanju kapaciteta pravnog sistema da proširi pristup pravosuđu za siromašne u nepovoljnom položaju.
Dostupnost besplatne pravne pomoći za optužene slabog imovnog stanja	Anketiranje stručnih osoba / pregled dokumentacije	UNROLI (fokus na krivično pravosuđe)
Postotak pravnih troškova koje pokriva država u slučajevima u kojima se pruža besplatna pravna pomoć	Administrativni podaci	Da bi pravna pomoć bila efikasna i kvalitetna, služba koja pruža pravnu pomoć mora da raspolaže odgovarajućim resursima. Ovim indikatorom želi se potvrditi da su usluge pravne pomoći pokrivene odgovarajućim budžetom.
Da li pravna pomoć uključuje programe oslobađanja od naknada	Anketiranje stručnih osoba / pregled dokumentacije Anketiranje administrativnog i stručnog osoblja subjekata koji pružaju usluge pravne pomoći Anketiranje korisnika	CEPEJ ²⁶
Provođenje procjene prihoda i imovine za pružanje pravne pomoći podnosiocu zahtjeva na osnovu stvarnog prihoda ili raspoložive imovine koja je dostupna osobi koja traži pomoć	Razgovor sa stručnom osobom/ administrativni podaci Razgovor sa sudskim službenikom	CEPEJ Opšta preporuka komiteta CEDAW o pristupu pravdi za žene
Kvalitet pružene usluge pravne pomoći	Anketiranje stručnih osoba	WJP i UNROLI uključuju slične indikatore
Broj pružalaca pravne pomoći koji su žene	Administrativni podaci / podaci sa terena	MESECVI
Procenat optuženih u krivičnim predmetima koji su imali advokata tokom suđenja, prema spolu	Administrativni podaci	Prilagođeno iz WJP indikatora

iii. Geografska dostupnost

Udaljene pravosudne institucije su još jedna velika prepreka pristupu pravdi, što onda nesrazmjerno pogađa siromašne i ugrožene, uključujući žene i stanovnike sela sa lošim pristupom prijevoznim sredstvima. Udaljenost na mnogo načina utječe na mogućnost ljudi da pristupe pravdi – putovanje na velike udaljenosti je dugotrajno i skupo. To može uzrokovati gubitak prihoda zbog sati ili dana tokom kojih osoba treba da napusti posao da bi putovala na sud i učestvovala u sudskim postupcima. Siromašne žene su u posebno nepovoljnom položaju jer mogu imati

ograničen pristup kućnim resursima i ograničenu mobilnost zbog tradicije ili jednostavno vremenskog siromaštva, obaveza čuvanja djece i nedostatka sredstava za prijevoz. Mjerenje lakoće pristupa u smislu udaljenosti pravosudnih institucija trebalo bi se oslanjati na objektivne / administrativne podatke i podatke o percepciji, kako bi se obuhvatila ne samo stvarna fizička udaljenost, već i to koliko ona utječe na percepciju ljudi o pristupačnosti pravosudnog sistema.

Indikator	Izvor podataka / način verifikacije	Koristi / predlaže / komentari
Broj pravosudnih institucija na 100.000 stanovnika i geografska lokacija	Administrativni podaci	Preuzeto iz CEPEJ-a
% ljudi koji žive unutar (X vremena) od pravosudne institucije, prema spolu	Administrativni podaci / podaci sa terena	Prilagođeno iz indikatora koji su predložili Fondacije za otvoreno društvo i Namati u kontekstu dijaloga o razvojnoj agendi nakon 2015.
% ljudi koji su izjavili da je fizički pristup pravosudnim institucijama pogodan u smislu udaljenosti, prema spolu	Anketiranje domaćinstava	Ovaj indikator pristupa pitanju geografske pristupačnosti sa stanovišta pojedinca koji traži pravdu i nastoji da dopuni objektivne podatke o udaljenosti pravosudnih institucija. Subjektivni podaci o geografskom pristupu su od suštinskog značaja za razumijevanje okolnosti specifičnih za određena područja ili pojedince, kao što su teškoća putovanja određenim putevima, nedostatak prijevoznih sredstava i društveno-kulturne prepreke koje ograničavaju mobilnost. U Indoneziji, na primjer, tek mali broj ispitanika u istraživanju koje su sproveli UNDP i Vlada Indonezije izjavilo je „da su sudovi locirani na pristupačnoj udaljenosti od njihove kuće“ (UN Women 2011: 54).
Postojanje procedura i objekata koji pružaju privatnost (npr. odvojene sobe) za prijavu krivičnog djela, uzimanje iskaza, čekaonice (navesti sve postojeće procedure i objekte)	Razgovor sa stručnom osobom / podaci sa terena	Postojanje procedura i objekata koji osiguravaju privatnost i povjerljivost je ključna komponenta dostupnosti pravosudnog sistema. U slučajevima silovanja, na primjer, dostupnost odvojenih prostorija za žrtve i svjedoke za davanje iskaza može umanjiti traumu i strah i biti poticaj za prijavljivanje. ²⁷
Postojanje lako dostupnih centara za upućivanje žrtava u slučaju krize usljed silovanja ili seksualnog nasilja, koji pružaju medicinske i forenzičke preglede, podršku za traumu i savjetovanje za žrtve	Stručni intervju / podaci sa terena	Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija), član 25

Podaci o vremenu putovanja i percepciji udaljenosti mogu biti dopunjeni raščlanjenim podacima o dostupnosti javnog prijevoza (postojanje i cijena) i pristupu privatnom prijevozu, kao i postojanje neformalnih prepreka, kao što je potreba za dobijanjem dozvole od lidera zajednice.

iv. Troškovi

Zvanični i nezvanični troškovi također predstavljaju destimulaciju za pristup pravdi, posebno za siromašne i ugrožene – uključujući žene – koji imaju ograničen pristup ekonomskim resursima. Troškovi pravnog zastupanja, sudske

takse, putovanja i gubitak prihoda zbog odsustva s posla mogu biti povezani sa zahtjevima za mito – dodatno kažnjavanje ranjivih grupa.

Indikator	Izvor podataka / način verifikacije	Koristi / predlaže / komentari
<p>Prosječni troškovi sudskog postupka (uključujući pravnu pomoć/zastupanje) za zahtjeve koji se odnose na (akteri biraju jedno ili više od sljedećeg u zavisnosti od svojih potreba i prioriteta):</p> <ul style="list-style-type: none"> • razvod • izvršenje ugovora • slučajevi otpuštanja iz radnog odnosa • nepokretnosti • slučajevi nesolventnosti • nasljedstvo • starateljstvo nad djecom • slučajevi pljačke • slučajevi namjernog ubistva • slučajevi silovanja • slučajevi nasilja u porodici • seksualno nasilje (osim silovanja i nasilja u porodici) • zabrane prilaska u slučajevima nasilja u porodici, uključujući silovanje 	<p>Administrativni podaci / podaci sa terena / anketiranje domaćinstava / anketiranje stručnih osoba</p>	<p>Prilagođeno iz UNROLI i Proširenog ispitivanja životnih uslova za Istočni Timor (2008)</p>
<p>% ljudi koji navode da je pristup sudovima nešto što mogu priuštiti, prema spolu</p>	<p>Anketiranje domaćinstava</p>	<p>Prilagođeno iz WJP-a</p>
<p>% ljudi koji su prijavili da im je zatraženo mito, neformalna plaćanja ili drugi poticaji, uključujući seksualne usluge, da pokrenu ili ubrzaju sudski proces ili da dobiju povoljnu odluku, po polu</p>	<p>Anketiranje stručnih osoba/ intervju / anketiranje domaćinstava</p>	<p>Predložio UNODC u kontekstu dijaloga o razvojnoj agendi za period nakon 2015. godine, uvršteno u "Prioritetne indikatore za cilj 16" koje je predložio Tim za tehničku podršku na razvojnoj agendi nakon 2015.</p>

v. Vrijeme

Neopravdano odugovlačenje u sudskim postupcima otežava pristup pravdi uskraćujući tužiteljima pravovremeni pravni lijek za njihovu tužbu, žrtvama krivičnih djela zaštitu (putem, na primjer, zabrane prilaska ili zaštitne mjere) i pritvorenim osumnjičenim u ubrzanom postupku utvrđivanje njihove odgovornosti. Osim toga, ponovljeni i dugi odlasci

na sud mogu predstavljati pretjerano opterećenje. Poput udaljenosti i troškova, dužina postupka će vjerovatno utjecati na različite pojedince i grupe na različite načine, što garantira prikupljanje raščlanjenih administrativnih podataka, podataka o mišljenju i percepciji.

Indikator	Izvor podataka / način verifikacije	Koristi / predlaže / komentari
<p>Prosječna dužina postupka u predmetima koji se odnose na (akteri biraju jedno ili više od sljedećeg u zavisnosti od svojih potreba i prioriteta):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) razvod 2) izvršenje ugovora 3) slučajevi otpuštanja iz radnog odnosa 4) nepokretnosti 5) slučajevi nesolventnosti 6) nasljedstvo 7) starateljstvo nad djecom 8) slučajevi pljačke 9) slučajevi namjernog ubistva 10) slučajevi silovanja 11) slučajevi nasilja u porodici 12) seksualno nasilje (osim silovanja i nasilja u porodici) 13) zabrane prilaska u slučajevima nasilja u porodici, uključujući silovanje <p>Vrijeme potrebno za rješavanje predmeta, raščlanjeno prema polu tužioca / optuženog / žrtve / počinioca i prema vrsti predmeta.</p>	Administrativni podaci	CEPEJ
Koliko je vremena bilo potrebno za rješavanje predmeta – raščlanjeno prema spolu ispitanika?	Anketiranje korisnika	Prilagođeno iz WJP-a
Koliko je ozbiljan problem trajanje predmeta na krivičnim, građanskim i privrednim sudovima / institucijama tradicionalnog / vjerskog pravosuđa?	Anketiranje stručnih osoba/ intervju / anketiranje korisnika	Prilagođeno iz WJP-a (WJP-ov indikator se bavi samo mehanizmima rješavanja unutar državnog pravosuđa)
Postojanje privremenih mjera (navesti sve postojeće mjere, kao što je pritvor ili zabrana pristupa)	Razgovor sa stručnom osobom / pregled dokumentacije	Postojanje privremenih mjera značajno utiče na pravovremenost odgovora pravosudnog sistema na potrebe pojedinaca u pravosuđu. Dostupnost privremenih mjera, kao što su pritvor ili zabrana pristupa, posebno je važna, na primjer, u slučajevima nasilja u porodici.
Broj osumnjičenih u istražnom pritvoru duže od 12 mjeseci, razvrstano po spolu	Administrativni podaci	Uključeno u „Prioritetne indikatore za cilj 16“ koje je predložio Tim za tehničku podršku na razvojnoj agendi nakon 2015.

vi. Specijalizirani sudovi

Postojanje specijalnih sudova sa pojednostavljenim i jeftinijim procedurama, kao što su porodični sudovi ili sudovi za sporove male vrijednosti, može značajno smanjiti prepreke pristupu pravosuđu. Određene grupe, kao što su vlasnici

malih preduzeća (kategorija koja uključuje većinu vlasnika preduzeća) ili supružnici koji traže razvod ili plaćanje alimentacije, mogu imati posebne koristi od pružanja jeftinijih, jednostavnijih i bržih pravosudnih postupaka.

Indikator	Izvor podataka / način verifikacije	Koristi / predlaže / komentari
Postojanje suda za sporove male vrijednosti ili brzog postupka za sporove male vrijednosti i maksimalni iznos za spor male vrijednosti (kao postotak prihoda po glavi stanovnika)	Anketiranje stručnih osoba / intervju	WBL
Postojanje specijaliziranog suda ili postupka za slučajeve nasilja u porodici	Anketiranje stručnih osoba	WBL
Broj malih tražbina / porodičnih sudova na 100 000 stanovnika i geografska lokacija	Administrativni podaci	Prilagođeno iz CEPEJ-a
% ljudi koji žive unutar (X vremena) od (specijaliziranog suda)	Administrativni podaci / podaci sa terena	Prilagođeno iz indikatora koji su predložili Fondacije za otvoreno društvo i Namati u kontekstu dijaloga o razvojnoj agendi nakon 2015. godine.
% ljudi koji navode da je fizički pristup (specijaliziranom sudu) pogodan u smislu udaljenosti, prema polu	Anketiranje domaćinstava	Novi indikator Visokog panela eminentnih ličnosti o razvojnoj agendi nakon 2015.
Broj predmeta zaprimljenih i obrađenih od strane specijalnih sudova u kalendarskoj godini, uključujući sljedeće: neriješeni predmeti 1. januara dolazni predmeti riješeni slučajevi odbačeni predmeti /izlazak iz sistema (gubljenje) neriješeni predmeti 31. decembra	Administrativni podaci	Prilagođeno prema indikatorima CEPEJ-a

vii. Pravičnost procesa (uključujući prava žrtava) i ishoda

Sposobnost pravosudnog sistema da osigura pravičan i nediskriminatoran proces i ishod jeste suštinski element pristupa pravdi. Pristup pravdi znači više od mogućnosti podnošenja tužbe sudu: on također uključuje pravo na proces koji pravično i bez predrasuda i diskriminacije rješava sporove, koji dovodi do ishoda koji obje strane smatraju

prihvatljivim rješenjem njihovog spora, koji se provodi/izvršava i koji pruža adekvatnu zaštitu i podršku žrtvama zločina, uključujući izbjegavanje sekundarne viktimizacije.

Indikator	Izvor podataka / način verifikacije	Koristi / predlaže / komentari
Građansko i krivično pravosuđe je oslobođeno diskriminacije na osnovu pola	Anketiranje stručnih osoba	WJP
Postojanje usluga i procedura za podršku žrtvama (navesti sve postojeće usluge i procedure kao što je pravo žrtava zločina da budu u pratnji osoba za podršku) tokom suđenja	Razgovor sa stručnom osobom / pregled dokumentacije	Pored pravičnog suđenja, usluge podrške su od suštinskog značaja za garantiranje efikasnog pristupa pravosuđu za žrtve krivičnog djela. Skloništa, podrška i savjetovanje za traumatizirane osobe, savjeti o finansijskim pitanjima vezanim za krivično djelo, savjeti o riziku i prevenciji sekundarne viktimizacije predstavljaju mjere predviđene Direktivom 2012/29/EU, 25. oktobra 2012. (Direktiva o žrtvama) za zaštitu osnovnih prava žrtava, uključujući pristup pravdi (FRA 2014).
Ishodi predmeta, raščlanjeni po vrsti spora i polu žrtve/počinioca, tužitelja/optuženog	Pregled sudskih spisa	Opća preporuka CEDAW komiteta o pristupu žena pravosuđu

3.2.3. Šta se traži od sistema

i. Najčešća pravna pitanja sa kojima se građani susreću i radnje koje se poduzimaju za pristup pravdi

Uvid u potrebe i izazove za građane koji pristupaju pravdi je ključan da bi se osiguralo da se politike i intervencije zaista fokusiraju na relevantna pitanja. Međutim, vrlo malo indikatora se fokusira na tu oblast. Potrebno je prikupljati dokaze o vrstama sporova koje imaju žene i muškarci te o počinjenim krivičnim djelima, radnjama koje građani

poduzimaju i stvarnim ili percipiranim preprekama u pristupu pravdi, koristeći različite izvore, uključujući anketiranje domaćinstava i korisnika, razgovore sa stručnim osobama, administrativne podatke i pregled spisa predmeta, kako bi se dopunili i unakrsno validirali prikupljeni podaci.

Indikator	Izvor podataka / način verifikacije	Koristi / predlaže / komentari
Vrste i broj pritužbi podnesenih mehanizmima za rješavanje sporova, razvrstani prema polu	Administrativni podaci / pregled sudskih spisa	Opća preporuka CEDAW komiteta o pristupu žena pravdi
Glavna utuziva pitanja građana, razvrstana po polu	Anketiranje korisnika / razgovor sa stručnim osobama	Istrazivanja životnog standarda Afrobarometer
Radnje poduzete za rješavanje spora (uključujući pokretanje mehanizma za rješavanje sporova) i razlozi, razvrstano po polu	Anketiranje korisnika / razgovor sa stručnim osobama	Istrazivanja životnog standarda
Stopa neprijavljenog nasilja: broj djevojčica i adolescentica, odraslih žena i starijih žena koje su bile žrtve različitih oblika nasilja u posljednjih 12 mjeseci, a koje nisu prijavile te činove nasilja podijeljen sa ukupnim brojem žena u datoj starosnoj grupi (razvrstavanje podataka prema dobi, uključujući djevojčice starije od i mlade od dobi za pristanak)	Anketiranje domaćinstava	MESECVI Komitet eksperata (CEVI)
Glavne prepreke u pristupu pravdi, razvrstane prema polu	Anketiranje domaćinstava (pitanja za ispitanike koji su imali spor, bez obzira da li su poduzeli radnje ili ne) / anketiranje korisnika/ razgovor sa stručnim osobama	Cilj ovog indikatora je prikupljanje saznanja iz prve ruke o preprekama (percipiranim ili stvarnim) na koje žene i muškarci nailaze kada pokušavaju pristupiti pravdi. Ove prepreke se kreću od nedostatka ekonomskih resursa, preko nedostatka povjerenja u sistem do neupoznatosti sa pravima i dostupnim pravnim lijekovima. Mogućnost preciziranja jednog ili više pitanja je od vitalnog značaja za kreiranje uspješnih politika i intervencija s ciljem povećanog pristupa pravdi za sve (CEDAW Komitet 2015: 4, 11-13).

ii. Pravno znanje

Neinformisanost o pravima i dostupnim mehanizmima za rješavanje sporova te nesnalaženje u pravosudnom sistemu mnogima ozbiljno ograničavaju pristup pravdi, naročito grupama u nepovoljnom položaju, uključujući žene, koje zbog niske opće i pravne pismenosti, ili njenog potpunog nedostatka, manjka vremena i oskudnih

ekonomskih mogućnosti, ne mogu dovoljno razumjeti zakonske odredbe i snaći se u sudskim postupcima. Premda nije jednostavno, mjerenje pravnog znanja je ključno za procjenu kapaciteta koje sistem nudi u smislu pristupa pravosuđu.

Indikator	Izvor podataka / način verifikacije	Koristi / predlaže / komentari
U kojoj mjeri su žene i muškarci upoznati sa konkretnim zakonima/pravima relevantnim u nacionalnom kontekstu	Anketiranje domaćinstava	Prilagodeno iz indikatora predloženog od strane Međunarodnog dijaloga o izgradnji mira i izgradnji države
U kojoj mjeri su žene i muškarci upoznati sa pet glavnih dostupnih mehanizama za rješavanje sporova	Anketiranje domaćinstava	Prilagodeno iz ankete o životnom standardu u Gani (6. krug)
U kojoj mjeri muškarci i žene vjeruju da je opravdano da muž udara ili tuče svoju ženu u sljedećim situacijama: a) ako izade a da mu ne kaze b) ako zanemari djecu c) ako se svada sa njim d) ako odbije da ima seksualne odnose sa njim e) ako joj izgori hrana	Anketiranje domaćinstava / muski modul i ženski modul	DHS
Broj žena i muškaraca koji su koristili pravnu pomoć, prema polu i prihodu	Administrativni podaci	Cilj ovog indikatora je mjerenje stvarnog pristupa žena pravnoj pomoći. Čak i kada sistemi pravne pomoći postoje i pravilno su utemeljeni, žene mogu naići na prepreke u pristupu, kao što su kulturne i društvene vrijednosti koje ih odvraćaju od traženja pomoći. Podaci o stvarnom korištenju pravne pomoći od žena mogu razjasniti prepreke pristupu pravdi u smislu onoga što sistem nudi koje bi inače bile zanemarene.
Postojanje i uticaj programa pravne pismenosti i pravnog znanja za žene i muškarce, sa fokusom na rodnu ravnopravnost, zabranu diskriminacije, rodno zasnovano nasilje i druge oblasti od posebnog interesa za žene. Broj i sadržaj programa u prosloj kalendarskoj godini Broj žena i muškaraca koji su učestvovali u programima Mjerljiv uticaj programa u smislu povećanja pravne pismenosti i znanja	Terenski i administrativni podaci/ispitivanje učesnika (osnovno stanje i evaluacija)	Cilj ovog indikatora je mjerenje i kataliziranje aktivnosti (i vlade i civilnog društva) na povećanju sposobnosti žena da zaštite svoja prava i da se snalaze u pravnom i pravosudnom sistemu, kao i uticaj takvih aktivnosti. Korist takvih programa za žene obično nije jednaka, s obzirom na njihovu nizu opću i pravnu pismenost i znanje u odnosu na muškarce, zbog čega su od sustinskog značaja da pristup pravdi bude djelotvoran za sve.

Podaci o pismenosti, znanju o pravima i mobilnosti (uključujući pristup prijevoznim sredstvima) razvrstani prema polu mogli bi pomoći u boljem sagledavanju potreba žena i muškaraca i omogućiti doručivanje intervencija koje se fokusiraju na usluge pravne po.

iii. Odustajanje od predmeta

Čak i kada spor ili djelo dospije u pravosudni sistem,²⁸ nije garantovano da će sudski postupak biti proveden do kraja i da će biti donesena konačna odluka u predmetu. Kretanje kroz pravosudni lanac složen je poduhvat koji zahtijeva resurse, vještine i volju kako građana tako i nosilaca pravosudnih funkcija. Tužitelji i žrtve (kada to zakon dozvoljava) mogu odustati od predmeta zbog nedostatka pravnog znanja i sposobnosti da se snalaze u sistemu, ili nedostatka materijalnih resursa, vremena ili interesa. To mogu učiniti i zbog društvenih ili porodičnih pritisaka, ili straha od odmazde. Policija, tužioci ili sudije mogu obustaviti rad na

predmetima zbog nemogućnosti pronalaženja počinioca, nedostatka dokaza ili drugih procesnih pitanja.²⁹ Ova pojava, poznata kao odustajanje, posebno je akutna u slučajevima silovanja, gdje je stopa predmeta od kojih se odustane visoka a samo mali procenat predmeta završava osuđujućom presudom protiv počinitelja.³⁰ Prikupljanje podataka o stopi odustajanja od suštinskog je značaja za bolje identificiranje prepreka i „zamki“ koje ograničavaju sposobnost pojedinaca da ishode pravične pravne ishode i da osmisle strategije za rješavanje problema.

Indikator	Izvor podataka / način verifikacije	Koristi / predlaže / komentari
Godišnja stopa odustajanja u predmetima silovanja, prema fazi postupka i razlogu odustajanja, razvrstano prema tome da li je žrtva maloljetna ili ne	Administrativni podaci / razgovor sa stručnim osobama	Odustajanje je posebno akutno u slučajevima silovanja i drugih oblika seksualnog nasilja, uključujući nasilje u porodici. Međutim, podaci o odustajanju su oskudni. Svrha ovih indikatora je mjerenje pojave odustajanja i poticanje prikupljanja relevantnih podataka.
Godišnja stopa odustajanja u predmetima nasilja u porodici, prema fazi postupka i razlogu odustajanja, razvrstano prema tome da li je žrtva maloljetna ili ne	Administrativni podaci / razgovor sa stručnim osobama	Pored toga, društveni pritisak da se odustane od predmeta obično je jači kad su u pitanju žene i djevojčice starije od zakonske dobi za pristanak nego djeca (maloljetnice). Stoga će odvojeno mjerenje odustajanja za ove dvije grupe rasvijetliti stvarnu dimenziju problema.
Godišnja stopa odustajanja u predmetima seksualnog nasilja, prema fazi postupka i razlogu odustajanja, razvrstano prema tome da li je žrtva maloljetna ili ne	Administrativni podaci / razgovor sa stručnim osobama	

iv. Povjerenje u pravosudni sistem/sisteme

Percepcija javnosti o pravičnosti sudskih postupaka i ishoda također određuje stepen pristupačnosti pravosudnog sistema. Nepovjerenje u pravosudni sistem otežava pristup pravdi građanima koji ne vjeruju da će njihove pritužbe biti pravično i efikasno riješene. Kulturne razlike, suprotstavljene vrijednosti, percepcija korupcije, neefikasnosti i diskriminacije su elementi koji mogu doprinijeti tome da

građani imaju zadršku prema pravosudnim mehanizmima. Mjerenje nivoa povjerenja u pravosudni sistem pokazuje koliko dobro pravosudne službe odgovaraju na potrebe ljudi.³¹ Razvrstani podaci o percepciji pružaju vrijedne informacije o tome kako žene i muškarci doživljavaju pravne postupke.

Indikator	Izvor podataka / način verifikacije	Koristi / predlaže / komentari
Da li građani izražavaju uvjerenje da mogu pristupiti priuštivoj i kvalitetnoj pravnoj pomoći i zastupanju, prema polu	Anketiranje domaćinstava	Prilagođeno iz indikatora koji su predložili iz Fondacije za otvoreno društvo i Namati u kontekstu dijaloga o razvojnoj agendi nakon 2015.
% ljudi koji izražavaju uvjerenje da će ih policija /sudije/ tužitelji/ tradicionalne vođe/ vjerske vođe tretirati pošteno i bez diskriminacije, prema polu	Anketiranje domaćinstava	UNROLI Afrobarometar
% ljudi koji su imali spor, a koji prijavljuju pristup zadovoljavajućem mehanizmu za rješavanje sporova, prema spolu ³²	Anketiranje domaćinstava	Uključeno u „Prioritetne indikatore za cilj 16“ koje je predložio Tim za tehničku podršku na razvojnoj agendi nakon 2015.

ANEKS: PERSPEKTIVNI PRISTUPI POBOLJŠANJU PRISTUPA PRAVDI ZA ŽENE³³

Prepreke koje ograničavaju mogućnost žena da pristupe pravdi su brojne i raznolike. Obuhvataju institucionalne forme, funkcije i kulturu, ekonomske i geografske barijere te društvene i kulturne vrijednosti i stavove koji onemogućavaju ženama da se uključe u mehanizme rješavanja sporova i tijela za provođenje zakona. S obzirom na njihovu složenost i mnogostrukost, otklanjanje prepreka pristupu žena pravdi pokazalo se teškim. Međutim, postoje perspektivni pristupi koji su se pokazali uspješnim u olakšavanju pristupa pravdi za žene.

To podrazumijeva intervencije usmjerene na neke od elemenata pravosudnog lanca koji najviše utiču na mogućnost žena da pristupe pravdi, kao što su ograničena mobilnost, ograničen pristup materijalnim i finansijskim resursima, nedostatak pravnog znanja, rodne predrasude i nedostatak rodne osjetljivosti među nosiocima pravosudnih funkcija te otežano snalaženje u složenom pravosudnom lancu, što često rezultira visokim stopama odustajanja.

Dostupna pravna pomoć

Lako dostupno i priuštivo pravno savjetovanje i zastupanje od suštinskog su značaja za obezbjeđivanje pristupa pravdi za sve. Čak i kada su na snazi pravični zakoni i sistemi, pojedinci možda neće moći da ostvare i zaštite svoja prava u praksi jer im nedostaju znanje ili resursi za pristup i snalaženje u pravosudnom sistemu. Žene su u nepovoljnijem položaju u odnosu na muškarce, s obzirom na to da su njihova stopa pismenosti, pristup informacijama, pravno znanje i pristup materijalnim resursima u prosjeku niži i da društvene i kulturne barijere često umanjuju njihove mogućnosti da pristupe pravosuđu i zaštite svoja prava. Ovaj „jaz u kapacitetima“ u pogledu onoga što se od pravosudnog sistema traži može se riješiti pružanjem kvalitetne, pristupačne i rodno osjetljive besplatne pravne pomoći i drugih oblika pravne pomoći uključujući formalne (vladine) programe pravne pomoći, klinike za pravnu pomoć koje osnivaju organizacije civilnog društva

i programe pravnog savjetovanja i pravne pomoći koji se oslanjaju na rad pravnih asistenata. Programi besplatne i druge pravne pomoći sa fokusom na pristup žena pravdi implementirani su u nizu zemalja i dali su pozitivne rezultate. U Gvatemali je vlada osnovala Defensoría de la Mujer Indígena (DEMI, Ured za pravnu pomoć autohtonim stanovnicama) nakon mirovnog sporazuma iz 1996. godine. DEMI zapošljava pravnice i socijalne radnice pripadnice autohtonog stanovništva, a fokusira se na slučajeve nasilja i diskriminacije nad ženama pripadnicama autohtonog stanovništva. Podaci iz 2007. pokazuju da je DEMI te godine preuzeo 2.600 slučajeva, od kojih su 85% bili slučajevi nasilja u porodici, 11% slučajevi silovanja i 4% slučajevi etničke diskriminacije (DEMI 2007; Sieder i Sierra 2010). Slično tome, Odbor za ruralni napredak Bangladeša pruža pravno obrazovanje i pravne savjete ženama, te je pomogao ženama da podnesu i pokrenu zahtjeve za nasljedstvo i ponište nezakonite brakove, poligamiju i slučajeve miraza (UN Women 2012: 57). Pemberdaayan Perempuan Kepala Keluarga iz Indonezije (PEKKA, Osnaživanje domaćinstava koje vode žene) pruža pravno osnaživanje ženama koje su glava domaćinstva. U 2007. godini, kroz zagovarački rad koji je uključivao forume raznih aktera kroz koje su okupljene sudije, policija, lokalne vlasti i nevladine organizacije, PEKKA je omogućila promjene politike koja su rezultirale povećanjem budžetskih izdvajanja za vjerske sudove čime je omogućeno uspostavljanje programa pravne pomoći u vidu oslobađanja siromašnih osoba od plaćanja troškova.

Od 2007. do 2010. godine, broj siromašnih koji su pristupili vjerskim sudovima porastao je preko 10 puta, dok se broj žena koje su pristupile (vjerskim) okružnim sudovima učestvovalo (Sumner, Zurstrassen i Lister 2011).

Programi koji uključuju pravne asistente dugo su bili dio programa pravnog osnaživanja i pravne pomoći. Pravni asistenti su obično članovi zajednice sa obrazovanjem o osnovama prava, dio su lokalnog društveno-kulturnog konteksta i mogu komunicirati sa osobama koje traže pravni savjet i pružiti im podršku kakvu sami zatraže. Dokazi pokazuju da žene koje rade kao pravne asistentice efikasno odgovaraju na potrebe žena, uključujući slučajeve seksualnog nasilja, nasilja u porodici i silovanja, što su pitanja o kojima žene ne žele, ili zbog društveno-kulturnih barijera ne mogu, razgovarati sa muškarcima.³⁴

Integrirane usluge (*one-stop shop*)

Pokretanje predmeta pred sudom podrazumijeva niz koraka, uključujući prikupljanje brojnih dokumenata, kao što su dokazi identiteta i dokazi koji potkrepljuju tvrdnje. To onda iziskuje obilaženje različitih ureda, često smještenih u različitim dijelovima grada, ili čak u različitim gradovima. Ne mogu se sve osobe koje žele pokrenuti sudski postupak ili prijaviti krivično djelo snaći u, često, labirintu ureda i postupaka – jer im to oduzima previše vremena, nemaju pristup prijevoznim sredstvima, ili jednostavno ne znaju kuda da idu. Zbog toga se od predmeta odustaje (odustajanje od predmeta) ili se nikada ne pokreću pred nadležnim organima i nestaju u pukotinama sistema. S obzirom na veće institucionalne i društvene barijere s kojima se žene suočavaju, one su posebno podložne odustajanju od predmeta. Odustajanje i neprijavlivanje su posebno zastupljeni u slučajevima silovanja i seksualnog nasilja zbog veoma osjetljive prirode pitanja, važnosti pravovremenog prikupljanja dokaza i pritiska koji se često vrši na žrtve da bi odustale od predmeta ili da ga ne bi pokretale pred sudom (UN Women 2011: 50). Perspektivan pristup rješavanju ovog problema jeste uspostavljanje integriranih usluga, ili objekata po principu „sve na jednom mjestu” – koji nude brojne usluge i smanjuju broj potrebnih radnji, a istovremeno olakšavaju koordinaciju među različitim uredima. Usluge „sve na jednom mjestu” su se pokazale posebno efikasnim u pružanju pomoći ženama žrtvama seksualnog nasilja i nasilja u porodici. One se obično pružaju u bolnicama ili domovima zdravlja, često su prva tačka kontakta sa javnim ustanovama za žrtve seksualnog nasilja

a u njima radi medicinsko osoblje, socijalni radnici i policajci koji su prošli posebnu obuku za rad unutar jednog integriranog tijela. Centri za njegu Thuthuzela u Južnoj Africi primjer su integriranih usluga za žrtve seksualnog nasilja. Uvedene kao dio nacionalne strategije za borbu protiv silovanja, smještene su u državnim bolnicama i pružaju žrtvama silovanja fizičku i psihološku njegu, vodeći ih kroz postupak prijavljivanja krivičnog djela, dok voditelji slučajeva osiguravaju da je dokumentacija o žrtvama uredna i da su službe koordinirane kako bi se izbjegla sekundarna viktimizacija. Podaci pokazuju da su ti centri efikasno skratili vrijeme do završetka suđenja: za slučajeve kojima se centri bave to je u prosjeku sedam i po mjeseci, u poređenju sa nacionalnim prosjekom od dvije godine. Model centara za brigu Thuthuzela usvojile su druge zemlje kao što su Etiopija i Čile (UN Women 2011: 47). Slično tome, integrirana podrška žrtvama nasilja u porodici pruža se u malezijskim kriznim centrima na jednom mjestu u državnim bolnicama (Svjetska banka 2011: 312).

Isključivo ženske policijske jedinice, žene pružateljice pravnih usluga i rodna obuka za nosioce pravosudnih funkcija

Rodne predrasude među policajcima i nosiocima pravosudnih funkcija predstavljaju glavnu prepreku za pristup žena pravdi, uskraćujući im pravičan tretman, postupke i ishode. Sa svoje strane, žene se često ne osjećaju ugodno da muškim osobama prijavljuju krivična djela počinjena protiv njih, ili ih u tome onemogućuju društveno-kulturne norme. To je posebno slučaj sa događajima seksualnog nasilja, ali se može primijeniti i na razgovore o razvodu ili porodičnim problemima s muškarcima. Tokom fokus grupa provedenih 2013. godine u sklopu istraživanja o pristupu žena pravdi u Afganistanu (Marchiori 2014.), žene su opisivale događaje zlostavljanja žena žrtava silovanja ili drugih oblika seksualnog i nasilja u porodici od strane policije, te su iskazale nepovjerenje pa čak i strah od te institucije. Pitanje je uspješno riješeno formiranjem isključivo ženskih policijskih jedinica čime su smanjene barijere za pristup pravdi već na ulaznoj tački. Korišten u Brazilu od 1985. godine, ovaj pristup se primjenjuje sa pozitivnim rezultatima u Peruu, Gvatemali i Argentini (Svjetska banka 2011: 313). Nedavno je formirano 188 isključivo ženskih policijskih jedinica u urbanim i ruralnim područjima u

Tamil Nadu u Indiji. Te jedinice, koje se fokusiraju na krivična djela nad ženama, povećale su pristup žena i prijavljivanje seksualnog i nasilja u porodici (Jubb i Izumino 2003). Povećanje učešća žena u pravosuđu također može imati pozitivan uticaj na pristup žena pravdi. Iako ne postoje dosljedni dokazi koji pokazuju veću vjerovatnost da će žene sudije presuđivati u korist žena ili biti slobodne od rodnih predrasuda, učešće žena u pravosuđu rezultira uravnoteženijim i raznolikijim institucijama u kojima se diskurs o pravima može obogatiti različitim perspektivama. Papua Nova Gvineja je implementirala nove politike za uključivanje žena među seoske magistratre počevši od 2000. U 2004. godini bilo ih je 10, do 2011. njihov broj se povećao na 700, dok je 300 žena radilo kao sudske službenice i mirovne službenice, sa ohrabrujućim efektima u pogledu pristupa žena pravdi. Konkretno, žene magistrati su bile u mogućnosti da muškarcima magistratima ukažu na potrebu primjene rodno osjetljivog pristupa pitanjima u predmetima u kojima odlučuju.³⁵ Konačno, provođenje obavezne obuke o rodnoj ravnopravnosti, nediskriminaciji i nasilju nad ženama također povećava mogućnosti žena za pravično postupanje i ostvarivanje pravde. Nosioci pravosudnih funkcija i profesionalci u agencijama za provođenje zakona koji su učestvovali u takvoj obuci izvještavaju da su stekli drugačiju perspektivu u pristupu osjetljivim slučajevima koji uključuju žene (Svjetska banka 2011: 313).

Mobilni sudovi

U nastojanju da se pravda približi ženama, posebno u ruralnim i udaljenim područjima, mobilni sudovi su korišteni u brojnim zemljama, uključujući Somaliland, Sijera Leone, Pakistan, Peru i Demokratsku Republiku Kongo. Mobilni sudovi imaju reodvne sudije i sudsko osoblje te putuju u zajednice gdje su ove usluge potrebne i na zakazane dane održavaju ročišta. Oni se obično bave manjim imovinskim sporovima, pitanjima alimentacije i starateljstva i drugim porodičnim sporovima, što su obično pravna pitanja koja najviše pogađaju žene. U Pešavaru u Pakistanu mobilni sudovi koje podržava UNDP ne naplaćuju parnične takse i nude mogućnost rješavanja pitanja putem medijacije, umjesto čekanja na formalnu odluku. U Sijera Leoneu, Somalilendu i Demokratskoj Republici Kongo mobilni sudovi koriste se da pomognu u obnovi pravosudnog mehanizma nakon perioda sukoba tokom kojeg su institucije propale, fizička infrastruktura uništena, ljudski resursi su bili oskudni, a vladavina prava nestala. Konkretno govoreći, u Demokratskoj Republici Kongo mobilni sudovi su uspješno

raspoređeni kako bi rješavali problem rasprostranjenog seksualnog nasilja, sa kojim se već preopterećeni i kadrovske nedovoljno osposobljeni redovni sudovi nisu mogli iznijeti (UNDP 2014).

Specijalizirani sudovi i specijalni postupci

Konačno, osnivanje adekvatno finansiranih specijaliziranih sudova sa odgovarajuće obučeni specijaliziranim osobljem za rješavanje pitanja od posebnog interesa za žene predstavlja još jedan alat za povećanje pristupa žena pravdi i poboljšanje njihovog iskustva u pravosudnom sistemu. Pojednostavljene procedure, niže ili nikakve naknade i posebne odredbe za ubrzanje postupka čine ove sudove lakše dostupnim i prilagodljivijim potrebama žena. Ostale prednosti specijaliziranih sudova uključuju mogućnost razvoja visokih kompetencija među nosiocima pravosudnih funkcija koji se specijaliziraju u određenoj oblasti, te vidljivost ovih sudova, jer dokazi pokazuju da su u nekim slučajevima njihove funkcije javnosti poznatije od funkcija običnih sudova. Porodični sudovi su vjerovatno najčešći primjer specijaliziranih sudova i postoje (bilo kao poseban sud ili kao odjeli redovnih sudova) u različitim zemljama poput Afganistana, Maroka³⁶ i Sjedinjenih Američkih Država. Nedavno je jedan broj zemalja uspostavio sudove, urede ili posebne postupke za odgovor na nasilje nad ženama. U Walesu (Ujedinjeno Kraljevstvo), su ubrzani postupci prepolovili prosječno vrijeme procesuiranja predmeta nasilja u porodici, a u Južnoj Africi sudovi za seksualne delikte imaju višu stopu osuđujućih presuda (70%) od redovnih sudova, te uživaju ugled među osobljem, porodicama i samim žrtvama.³⁷

LITERATURA

- Berg, L.-A. and D. Desai. 'Background Paper: Overview on the Rule of Law and Sustainable Development for the Global Dialogue on Rule of Law and the Post-2015 Development Agenda.' UNDP, 2013. Available from <http://bit.ly/1rqf5fR>
Accessed 12 February 2016.
- Berenschot, W. and T. Rinaldi. 'Paralegalism and legal aid in Indonesia. Enlarging the shadow of the law.' Van Vollenhoven Institute for Law, Governance, and Development, Open Society Institute and UNDP, 2011.
- CEDAW Committee. General recommendation on women's access to justice, CEDAW/C/GC/33, 2015.
- Chiongson, R. A., et al. 'Role of law and justice in achieving gender equality', 2011. Background paper for the World Development Report 2012.
- Council of Europe. Administrative data collection on domestic violence in Council of Europe member states. EG-VEW-DC (Study), 2008.
- Feasibility study: Equal access of women to justice. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2013.
- Council of Europe's Gender Equality Strategy 2014-2017. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2014a.
- 'Tackling the gaps in research and the lack of data disaggregated by sex concerning women's equal access to justice'. Seminar of the Council of Europe Gender Equality Commission, 26 and 27 June 2014. Paris, 2014b. Available from www.coe.int/equality-Paris2014.
Accessed 12 February 2016.
- 'Ensuring data collection and research on violence against women and domestic violence', Article 11 of the Istanbul Convention. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2016.
- Dale, P. 'Delivering Justice to Sierra Leone's Poor. An Analysis of the Work of Timap for Justice'. Justice for the Poor research report. Washington, D.C.: World Bank, 2009.
- Dinnen, S. and N. Hailey. 'Evaluation of the community officer project in Solomon Islands'. Justice for the Poor research report. Washington, D.C.: World Bank, 2012.
- Dugard, J. and K. Drage. 'To Whom Do the People Take Their Issues? The Contribution of community-based paralegals to access to justice in South Africa'. Justice for the Poor research report. Washington, D.C.: World Bank, 2013.
- European Institute for Gender Equality. 'Mapping administrative data sources on gender-based violence in the EU-28: current status and potential'. Studies on gender-based violence, 2014.
- Franco, J., H. Soliman and M.R. Cisnero. 'Community based paralegalism in the Philippines'. Justice for the Poor research report. Washington, D.C.: World Bank, 2014.
- High-Level Panel of Eminent Persons on the Post-2015 Development Agenda. 'A new global partnership: eradicate poverty and transform economies through sustainable development'. Report of the High-Level Panel of Eminent Persons on the Post-2015 Development Agenda, New York: United Nations, 2013.
- Himelein, K., N. Menzies and M. Woolcock. 'Surveying justice: a practical guide to household surveys'. Justice and Development Working Paper Series. Washington, D.C.: World Bank, 2010.
- International Development Law Organization. 'Accessing justice: models, strategies and best practices on women's empowerment'. Rome: International Development Law Organization, 2013.
- 'Women's professional participation in Afghanistan's justice sector: challenges and opportunities'. Rome: International Development Law Organization, 2014.
- Jubb, N. and W.P. Izumino. 'Women and policing in Latin America. A revised background paper'. Paper presented at the meeting of the Latin American Studies Association in Dallas, Texas, 2 March 2003.
- Marchiori, T. 'Women's access to justice in Afghanistan'. Mimeo. Washington, D.C.: World Bank, 2014.

- Open Society Justice Initiative. Community-based paralegals: a practitioners' guide. New York: Open Society Foundations, 2010.
- Organization of American States 'Progress indicators for measuring the implementation of the Inter-American Convention on the Prevention, Punishment and Eradication of Violence against Women Belém do Pará Convention'. Washington, D.C.: Organization of American States, 2013.
- 'Guía práctica para la aplicación del sistema de indicadores de progreso para la medición de la implementación de la Convención de Belém do Pará'. Washington, D.C.: Organization of American States, 2015.
- Rule of Law Initiative. Access to justice assessment tool. Washington, D.C.: American Bar Association, 2012.
- Sumner, C., M. Zurstrassen and L. Lister. 'Increasing access to justice for women, the poor and those living in remote areas: an Indonesian case study'. Justice for the Poor Briefing Note, Volume 6, Issue 2. Washington, D.C.: World Bank, 2011.
- UN. 'Indicators to measure violence against women'. Report of the Expert Group Meeting. Geneva: United Nations, 2007.
- 'The road to dignity by 2030: ending poverty, transforming all lives and protecting the planet'. Synthesis report of the Secretary-General on the post-2015 sustainable development agenda., 2014. Available from <http://bit.ly/1XXqoKU>
Accessed 12 February 2016.
- UN DESA-DAW. Handbook for legislation on violence against women. New York: United Nations, 2009.
- UN Women. Progress of the world's women. In pursuit of justice. New York: UN Women, 2011.
- A transformative stand-alone goal on achieving gender equality, women's rights and women's empowerment: imperatives and key components. New York: UN Women, 2013.
- UN Women/UNICEF/UNDP. Informal justice systems. Charting a course for human-rights based engagement, 2009.
- UNDP. 'Access to justice'. Practice note, 2004. Available from <http://bit.ly/1Pu4NBq>
Accessed 12 February 2016.
- Programming for justice: access for all – A practitioner's guide to a human rights-based approach to access to justice. Bangkok: UNDP, 2005.
- Evaluation of UNDP's support to mobile courts in Sierra Leone, Democratic Republic of the Congo, and Somalia. New York: UNDP, 2014.
- UNODC. Accounting for security and justice in the post-2015 development agenda. New York: UNODC, 2013.
- Vetten, L., R. Jewkes, R. Sigsworth, N. Christofides, L. Loots and O. Dunseith. 'Tracking Justice: The Attrition of Rape Cases through the Krivično Justice System in Gauteng. Johannesburg: Tshwaranang Legal Advocacy Centre, the South African Medical Research Council and the Centre for the Study of Violence and Reconciliation, 2008. Available from <http://bit.ly/1UV1jJB>
Accessed 12 February 2016.
- World Bank. Engendering development – Through gender equality in rights, resources and voice. Washington, D.C.: World Bank, 2001.
- World Development Report 2012: gender equality and development. Washington, D.C.: World Bank, 2011.
- Women, Business and the Law 2014 – Removing restrictions to enhance gender equality. Washington, D.C.: World Bank, 2013.

ENDNOTE

- 1 Ne postoji jedinstvena definicija pristupa pravdi. Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) ga široko definira kao „mogućnost ljudi da traže i dobiju pravni lijek putem formalnih ili neformalnih pravnih institucija i u skladu sa standardima ljudskih prava,” vidi UNDP (2005.). Prema Općoj preporuci br. 33 Komiteta Ujedinjenih nacija za eliminaciju diskriminacije žena (CEDAW), pravo žena na pristup pravdi, „obuhvata nadležnost, dostupnost, pristupačnost, dobar kvalitet i odgovornost pravosudnih sistema, i pružanje pravnih lijekova za žrtve”, vidi CEDAW Komitet (2015).
- 2 Analiza pristupa pravosuđu i njegovim konstitutivnim elementima provedena u ovom izvještaju podržana je pristupom zasnovanom na pravima, na temelju shvatanja da pojedinci imaju pravo da dobiju rješenja za svoje pritužbe putem pravosudnih institucija. U tom kontekstu, elemente pravosudnog lanca koji su ključni za procjenu pristupačnosti pravosudnog sistema identificiramo kao one korake ili komponente pravosudnog lanca koji najviše utiču na mogućnost pojedinaca da ostvare takvo pravo. Ovi elementi, kada ih nema ili ne funkcioniraju, identificiraju se kao glavne prepreke pristupu pravdi, baš kao što kada su pravilno dizajnirani i implementirani, predstavljaju primjere najbolje prakse koji povećavaju dostupnost pravde. Vidi, na primjer, UNDP (2004); UN Women (2011); Svjetska banka (2011); Inicijativa za vladavinu prava (2012).
- 3 Član 2. CEDAW konvencije propisuje obavezu država da garantiraju „efikasnu zaštitu žena od bilo kakvog čina diskriminacije” i kroz uspostavljanje „nadležnih nacionalnih sudova i drugih javnih institucija”. Član 15. predviđa da su žene i muškarci jednaki pred zakonom. Konačno, niz općih preporuka koje je izdao CEDAW komitet tumače odredbe CEDAW konvencije kako bi dodatno obavezale države da osiguraju da „sve žene imaju pristup obrazovanju i informacijama o njihovim pravima, nadležnim, rodno osjetljivim sistemima rješavanja sporova, kao i jednak pristup djelotvornim pravnim lijekovima”, vidi CEDAW Komitet (2015.)
- 4 Vidi, na primjer, UN Women (2012); Svjetska banka (2012); Vijeće Evrope (2014A); Vijeće Evrope (2014B); CEDAW komitet (2015); i UN Women/UNICEF/UNDP (2009).
- 5 Jedna oblast pristupa žena pravdi kojoj je posvećena veća pažnja jeste rodno zasnovano nasilje i nasilje nad ženama. Na primjer, „Smjernice za izradu statistike o nasilju nad ženama: statistička istraživanja” Ujedinjenih nacija pružaju vladama alate za mjerenje i analizu podataka o nasilju nad ženama; Ured Ujedinjenih naroda za droge i kriminal (UNODC) prikuplja podatke o krivičnom pravosuđu, uključujući i nasilje nad ženama. Organizacija američkih država (OAS), kroz Mehanizam za praćenje Konvencije Belém do Para, daje smjernice za implementaciju Konvencije i priprema skup indikatora za mjerenje nacionalnog napretka u implementaciji konvencije. Konvencija Vijeća Evrope o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija) postavlja obavezujuće zahtjeve za države da prikupljaju podatke o nasilju nad ženama. Mehanizam za praćenje će procijeniti implementaciju konvencije od strane članica. Evropski institut za ravnopravnost spolova pripremio je izvještaj o statusu prikupljanja vladinih administrativnih podataka o rodno zasnovanom nasilju (Evropski institut za ravnopravnost spolova, 2014.) i istaknuo nedostatke i mogućnosti. Vijeće Evrope je 2008. godine objavilo izvještaj „Administrativno prikupljanje podataka o nasilju u porodici u državama članicama Vijeća Evrope”.
- 6 Vidi Rezoluciju Ujedinjenih nacija A/RES/70/1, str. 1.
- 7 UN Women se zalagao za uključivanje samostalnog cilja o rodnoj ravnopravnosti, uključujući i podcilj vezan za pristup žena pravdi. Iako razvojna agenda nakon 2015. u svojoj sadašnjoj formulaciji uključuje takav samostalan cilj (Cilj 5), ona ne uključuje podcilj koji bi rezultirao „[o]bezbjediavanjem sigurnosti, usluga podrške i pravde za žene i djevojčice” kao što se organizacija UN Women zalagala (vidi UN Women 2013). Takav predloženi podcilj, koji je trebao mjeriti pristup pravdi, trebalo je da uključi indikator koji izričito prati „udio žena u stručnom osoblju za provođenje zakona (uključujući sudije i policiju)”.
- 8 Proces monitoringa će početi 2016.
- 9 Dodatni skupovi indikatora koji uključuju mjerenje pristupa pravosuđu, a koji nisu uzorkovani u ovoj studiji su, između ostalih, sljedeći: Globalni izvještaj o konkurentnosti; Globalni izvještaj o rodnom jazu; Indeks percepcije korupcije Transparency International; Izvještaj Freedom House-a “Sloboda u svijetu”; Doing Business; Svjetsko istraživanje vrijednosti; UNICEF-ova istraživanja višestrukih indikatora; Latinobarómetro. Što se tiče indikatora koje koriste nacionalne vlade, većina zemalja prikuplja podatke vezane za pravosuđe o sudskom osoblju, toku predmeta i percepciji javnosti o sigurnosti i institucijama.
- 10 OECD SIGI indikatori se oslanjaju na profile zemalja koje su pripremili stručnjaci, kao i na različite sekundarne izvore kvantitativnih i kvalitativnih podataka (DHS, MICS, Svjetski pokazatelji svjetskog razvoja, itd.). Profile zemalja pripremaju stručnjaci za svaku zemlju u SIGI indeksu oslanjajući se na sekundarne izvore podataka i postojeću literaturu.
- 11 S obzirom na veliki broj indikatora grupiranih pod ovim „dimenzijama”, mi ih ne uključujemo u matricu. Za kompletnu listu indikatora pogledajte web stranicu WBL na adresi <http://wbl.worldbank.org/data/exploretopics/getting-a-job>, pristupljeno 11. februara 2016.
- 12 Ovo se, zapravo, može nazvati meta-indikatorom; odnosno indikatorom koji prati postojanje prikupljanja podataka o određenoj pojavi, umjesto podataka koji bilježe samu pojavu. Uključen je na listu jer odgovori država pružaju vrijedne informacije o tome prikupljaju li podatke navedene u indikatoru.
- 13 Seksualno nasilje uključuje nasilje nad ženama koje počinu njihov trenutni partner. Vidi Agencija za osnovna prava (2012: 33 i dalje).
- 14 MESECVI indikatori nisu finalizirani, a rasprave o njihovim izvorima podataka

- još uvijek su u toku među državama članicama. Međutim, pokazatelji uključeni u tabelu 2.5 će najvjerojatnije biti zasnovani na administrativnim podacima koje prikupljaju vlade.
- 15 Interamerička konvencija o sprječavanju, kažnjavanju i iskorjenjivanju nasilja nad ženama „Konvencija Belém do Pará“. Usvojena u Belém do Pará, Brazil, 9. juna 1994. i stupila na snagu 5. marta 1995.
  - 16 Ovaj indikator se sam po sebi ne oslanja na administrativne podatke. Međutim, odgovori država pružaju vrijedne informacije o tome da li prikupljaju podatke koji se u njima spominju.
  - 17 Ovaj i neki od sljedećih pokazatelja, kao što je navedeno u prethodnoj fusnoti, se ovdje spominju jer odgovori relevantnih država pružaju informacije o tome kakvu statistiku koja se odnosi na pravosuđe zemlje prikupljaju.
  - 18 G7+ je dobrovoljno udruženje zemalja koje su ili su bile pogođene sukobom i koje su sada u tranziciji u sljedeću fazu razvoja. Glavni cilj G7+ je razmjena iskustava i učenje jedni od drugih, te zalaganje za reforme u načinu na koji se međunarodna zajednica angažuje u državama pogođenim sukobima. Da biste saznali više o G7+, posjetite www.g7plus.org.
  - 19 Proces monitoringa će početi 2016.
  - 20 Vidjeti i Vijeće Evrope (2016).
  - 21 Afrobarometer, UNROLI i neka od istraživanja životnog standarda su među izvorima koji uključuju indikatore u pogledu onoga što se od pravosudnog sistema traži. Na primjer, Anketa o životnom standardu u Gani (6. krug), Nacionalna anketa o životnim uvjetima u Gvatemali (2000.) i Prošireno istraživanje o životnim uvjetima u Istočnom Timoru (2008.) uključuju pitanja o glavnim sukobima do kojih dolazi u zajednici ili direktno od strane ispitanika ili članova njihovog domaćinstva. Prošireno istraživanje o životnim uvjetima u Istočnom Timoru također uključuje detaljna pitanja o tome šta su ispitanici koji su imali spor uradili u vezi s tim i zašto. Osim toga, Anketa o životnom standardu u Gani, Prošireno istraživanje o životnim uvjetima u Istočnom Timoru, Afrobarometer i UNROLI uključuju pitanja o povjerenju ispitanika u pravosudne institucije.
  - 22 Vidi, na primjer, Inicijativa za vladavinu prava (2012); Vijeće Evrope (2013); CEDAW komitet (2015).
  - 23 Indikator „upoznatosti javnosti sa glavnim dostupnim mehanizmima za rješavanje sporova“ koristi se, na primjer, u Anketi o životnom standardu u Gani.
  - 24 Tabela 2.1. u prethodnom odjeljku daje primjere indikatora koji mjere fizičku dostupnost. WJP set uključuje indikator lokacije suda, dok Global Integrity pita stručnjake da li svi građani imaju pristup sudovima „bez obzira na geografsku lokaciju“. CEPEJ prati broj i lokaciju sudova.
  - 25 Izraz „pravna pomoć“ uključuje, za potrebe formulacije ovog indikatora, advokate i pravne asistente, pružanje pravnih savjeta, pomoći ili zastupanja, bez obzira da li su dio vladinih programa pravne pomoći ili ne te da li ih finansira vlada ili ne, kao i pravno osnaživanje.
  - 26 Dok pružanje besplatne ili subvencionirane pravne pomoći i zastupanja svakako smanjuje ekonomske prepreke pristupu pravosuđu, sudske takse i dalje mogu biti previsoke za veliki dio onih koji traže pravdu, a posebno za žene sa ograničenim ili nikakvim autonomnim pristupom ekonomskim resursima, na primjer, kategorije u nepovoljnom položaju kao što su žene na čelu domaćinstva, one koje traže alimentaciju nakon razvoda ili one koje bježe od situacije nasilja u porodici. U Kambodži su naknade za forenzička ispitivanja u slučajevima silovanja bile jednake prosječnom dvosedmičnom prihodu u ruralnim područjima (podaci iz 2007.); u Indoneziji, gdje je prosječan trošak razvoda bio oko 10 puta veći od mjesečnog prihoda siromašne žene, ukidanje naknada pomoglo je u povećanju pristupa žena sudovima i državnim beneficijama. Vidjeti UN Women (2011: 54); World Bank (2011: 168, 367); Chiongson et al. (2011).
  - 27 Vidjeti CEDAW Komitet (2015: 8), koji je među svoje preporuke o pristupačnosti uključio „osnivanje rodnih jedinica kao komponenti pravosudnih institucija“.
  - 28 Istraživanje o nasilju nad ženama u Evropskoj uniji, objavljeno u martu 2014. godine, pokazalo je da je samo 14% najozbiljnijih događaja partnerskog nasilja prijavljeno policiji (a 13% u slučaju nepartnerskog nasilja), FRA (2014).
  - 29 Odustajanje je složena pojava koja obuhvata i aspekte onoga što se od pravosudnog sistema traži, kao što su društveni pritisci ili strah od odmazde, i onoga što sistem nudi, kao što su dugi i skupi postupci. Odlučili smo da ga uvrstimo u ono što se od sistema traži jer tu nalazimo aspekte odustajanja od predmeta koji su od posebnog interesa za rodnu analizu pristupa pravdi.
  - 30 Podaci iz provincije Gauteng, Južna Afrika, pokazuju da je samo 17% prijavljenih slučajeva silovanja stiglo do suda, a samo 4% je rezultiralo osuđujućom presudom. Vidi UN Women (2012: 49); Vetten et al. (2008); Vijeće Evrope (2013: 12).
  - 31 Budući da je povjerenje subjektivni element, koji može biti odraz ličnog tumačenja činjenica, skupove indikatora treba koristiti za stvaranje konteksta za ispravnu analizu podataka. Anketiranje korisnika ili administrativni podaci mogu poslužiti svrsi: na primjer, postavljanje pitanja korisnicima suda o tome koliko često je od njih traženo da plate mito kako bi pokrenuli postupak ili ostvarili željeni ishod korisno je za kontekstualizaciju generičke percepcije korupcije u pravosuđu.
  - 32 Ovaj indikator je uključen u najnoviju verziju „Prioritetnih indikatora za cilj 16“ koje je predložio Tim za tehničku podršku u okviru razvojne agende nakon 2015. godine.
  - 33 Sveobuhvatnu zbirku dobrih praksi pripremila je i u oktobru 2015. objavilo Vijeće Evrope. Zbirka uključuje 65 primjera iz 24 zemlje članice Vijeća Evrope, a dostupna je na www.coe.int/equality, pristupljeno 12. februara 2016.
  - 34 Vidjeti Dinnen S. i Hailey N (2012); Open Society Justice Initiative (2010); Dale P. (2009); Berenschot W. i Rinaldi T. (2011); Open Society Institute i UNDP; Dugard J. i Drage K. (2013); Franco J., Soliman H. i Cisneros M. (2014).

- 35 Vidi "Globalno obrazovanje osnažuje žene u Papui Novoj Gvineji", Seoski sudovi u Papua Novoj Gvineji i Sekretarijat za medijaciju o zemljištu, neobjavljena pozadinska studija o ženama seoskim magistratima u Papui Novoj Gvineji, dostupna na www.globaleducation.edu.au/case-studies/empower-ing-women-in-png.html, pristupljeno 12. februara 2016.
- 36 UN Women (2011: 59). Istraživanje iz 2010. pokazuje da je 85% ispitanih žena bilo upoznato sa pravom na razvod braka i da ga može ostvariti kroz posebne porodične odjele (osnovane 2004.).
- 37 Specijalizirani tužioci mogu smanjiti prepreke pristupu pravdi, dostupno na [at www.endvawnow.org/en/articles/894-specialized-prosecutors-can-reduce-barriers-to-justice.html?next=895](http://www.endvawnow.org/en/articles/894-specialized-prosecutors-can-reduce-barriers-to-justice.html?next=895), pristupljeno 12. februara 2016

UN WOMEN JE ORGANIZACIJA UN
POSVEĆENA RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI I
OSNAŽIVANJU ŽENA.
ORGANIZACIJA UN WOMEN JE OSNOVANA
KAO GLOBALNI ZAŠTITNIK ŽENA I
DJEVOJČICA KAKO BI UBRZALA NAPREDAK
U ZADOVOLJAVANJU NJIHOVIH POTREBA
ŠIROM SVIJETA.

UN Women podržava države članice UN dok postavljaju globalne standarde za postizanje rodne ravnopravnosti i radi sa vladama i civilnim društvom na osmišljavanju zakona, politika, programa i usluga koje su potrebne za sprovođenje ovih standarda. Ova organizacija stoji iza ravnopravnog učešća žena u svim aspektima života, fokusirajući se na pet prioriternih oblasti: povećanje ženskog liderstva i učešća; okončanje nasilja nad ženama; angažovanje žena u svim aspektima mirovnih i bezbjednosnih procesa; jačanje ekonomskog osnaživanja žena; i stavljanje rodne ravnopravnosti u centralno mjesto u planiranju nacionalnog razvoja i budžetiranju. UN Women takođe koordiniše i promoviše rad sistema UN na unapređenju rodne ravnopravnosti.

Prijevod sufinansira
Evropska unija

220 East 42nd Street
New York, New York 10017, USA
Tel: 212-906-6400
Fax: 212-906-6705

Ovaj prevod je pripremljen uz finansijsku podršku Evropske unije i Vijeća Evrope. Sadržaj je isključiva odgovornost autora/autorke i ni u kom slučaju ne predstavlja zvanične stavove Evropske unije ili Vijeća Evrope.

www.unwomen.org
www.facebook.com/unwomen
www.twitter.com/un_women
www.youtube.com/unwomen
www.flickr.com/unwomen
www.instagram.com/unwomen